

ÅRSMELDING 2015

↓ **Klassen vår** av Tadeusz Stobdzianek, i Oskaras Koršunovas' regi, hadde premiere på Hovedscenen 5. september 2015. Forestillingen følger en skoleklasse med jødiske og kristne elever på den polske landsbygda gjennom hele livet, fra 1920-tallet og til vår tid. *Klassen vår* reiser spørsmål om fremmedfrykt og hva mennesker er i stand til å gjøre – når omstendighetene tillater det. Forestillingen skapte stort engasjement – fordi spørsmålet fremdeles oppleves som så aktuelt. *Foto: Øyvind Eide*

NATIONALTHEATRET ÅRSMELDING 2015

Utgitt av Nationaltheatret. Ansvarlig utgiver: Hanne Tomta. Ansvarlig redaktør: Ida Margreta Halvorsen. I redaksjonen: Marte S. Eielsen, Tone Volla Tøstie, Monica Lindanger, Christoffer Knudsen/Styrkr. Layout: Sigurd Østensen, Gøril Johnstad Hansen. Foto: Øyvind Eide, Stig Håvard Dirdal, Gisle Bjørneby, Dag Jenssen, Marte Garmann, LP Lorentz, med flere. Nationaltheatrets bildearkiv, Oslo Museums bildearkiv, Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, Oslo Byarkiv. Trykk: 07 Oslo Opplag: 1250.

Adresse: Johanne Dybwads plass 1, Postboks 1225 Vikå, 0110 Oslo.

2015:

MILEPÆLER I 2015

14. JANUAR 2015

Natten er dagens mor
Regissør Kjersti Horn setter opp Lars Noréns brutale familieportrett. Hun er én av Nationaltheatrets husregissører. Forestillingen er en del av Nationaltheatrets samarbeid med Riksteatret.

14. JUNI 2015

Heddaprisen
Nationaltheatret er nominert i åtte kategorier, i alt elleve nominasjoner. Dette er rekord!

9. NOVEMBER 2015

Krystallnatten
Krystallnatten markeres med blant annet fakkeltog til Nationaltheatret og appeller før forestillingen *Klassen vår*. I samarbeid med Antirasistisk senter og Det Mosaiske Trossamfunn. Stykket *Klassen vår* handler om hva i oss mennesker som gjør at Holocaust var mulig.

DESEMBER 2015

Julestemning
Hver lørdag i desember åpner Nationaltheatret dørene og inviterer til eventyr, sang og juleverksted, med blant andre Nationaltheatrets skuespillere.

2015

18. MARS 2015

Morgon og kveld
Jon Fosses kritikerroste roman fremføres som monologforestilling av Anne Marit Jacobsen, i Hildegun Riises regi og med Benedicte Maurseths felespill. Nok en monologsuksess for Jacobsen – i samarbeid med sterke kunstnere.

OKTOBER 2015

Rehabilitering
De to konsulentrapportene som er utarbeidet i forbindelse med rehabilitering og modernisering av Nationaltheatret offentliggjøres. Den første anbefaler en større utbygging av teatret, den andre anbefaler en begrenset rehabilitering uten tilstrekkelig vektlegging av universell utforming og bedring av publikumsområdene.

17. OKTOBER 2015

Dyrene i Hakkebakkeskogen
har premiere for syvende gang på Nationaltheatret. Thorbjørn Egner er like populær hos barn av 2015 som han var da boka ble skrevet i 1953! Nationaltheatret viderefører kulturarven – men debuterende regissør på Nationaltheatret, Kim Haugen, setter opp klassikeren med samtidens blikk.

7. FEBRUAR 2015

Avskjedsrolle
Anne Marie Ottersen spiller avskjedsrollen som Anna, borgermesterens kone i *Revisoren* etter 45 år som skuespiller på Nationaltheatret.

INNHOOLD

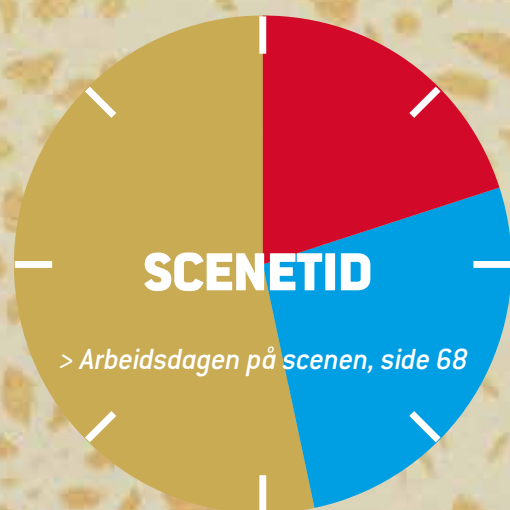
Leder	8
Nøkkeltall	10
Samfunnsansvar	14

Forestillinger og aktivitet på teatret	30	Regnskap	90
Virksomhetsstyring og kontroll	60	Statistikk	97
Styrets beretning	86	Revisors beretning	99

KUNSTEN Å HOLDE ORDEN I REKKENE

> Virksomhetsstyring og kontroll, side 60

Ikke la det gå både vinter og vår

Nå må teaterbygget rustes opp.

> Kronikk av Anne Enger og Hanne Tømte, side 64

INN SOM INDIVID – UT SOM GRUPPE
 > Leder, side 8

ET HUS FULLT AV HISTORIER

> Forestillinger og aktiviteter på teatret, side 30

260 065

PUBLIKUMMERE I 2015

14

PRISER TIL NATIONALTHEATRETS KUNSTNERE

Teatret gjør oss til bedre mennesker

LEDER

Man går inn som individ – og ut som gruppe. Slik oppleves godt teater. I 2015 har vi fortsatt med å dyrke frem det særegne med teatret: den sosiale møteplassen.

Å komme sammen i et fysisk rom – og oppleve noe i fellesskap, publikum i salen, kunstnerne på scenen – det er en helt spesiell opplevelse. Og ganske unik i dag, da digitaliseringen har erstattet mange av våre tidligere møteplasser.

Kunsten er et leirbål å samles rundt, har en klok kulturleder uttalt: Leirbålet er et sosialt ritual som svarer på et menneskelig urbehov, å uttrykke seg og å dele uttrykkene med andre.

Jeg ønsker at Nationaltheatret skal være et leirbål for en hel nasjon. En møteplass og arena for ytring – og erkjennelse. Til teatret kommer vi for å lære noe om livet vi lever og samfunnet vi er en del av. Vi ser oss selv tydeligere og blir utfordret. Ikke minst kan vi gjennom samtalen over leirbålet få innsikt i hvordan andre lever sine liv. Teatret får oss til å se den andre.

Urolig samtid

«Årets viktigste teaterforestilling.»
«Publikum er svimeslått.» «Noe av det sterkeste som er vist på en norsk scene.» Slik konkluderte anmelderne etter premieren på *Klassen vår*, høsten 2015.

Stykket, av den polske samtidsdramatikeren Tadeusz Słobodzianek, tar utgangspunkt i virkelige hendelser: En sommerdag i 1941 i den lille polske byen Jedwabne myrdes den ene halvparten av befolkningen av den andre. Hundrevis av jøder stenges inne i en låve, før den blir påtent. Hva skjer når nasjonalisme, religion og ideologi blir viktigere enn

vennskap? Og når blir en klassekamerat til en fiende? Slike spørsmål stiller den litauiske regissøren Oskaras Koršunovas, sammen med Nationaltheatrets ensemble. Forestillingen er både vond, rystende og vakker på samme tid. Den røsker i oss, også fordi vi ser at konfliktene i stykket på ingen måte er et tilbakelagt stadium. Fremmedfrykt, hets, segregering og vold er på fremmarsj i vår urolige samtid.

Viktig og verdig

Teatret må engasjere seg i tidens mest betente spørsmål og bidra til å utvikle kunnskap. Som igjen danner grunnlaget for holdninger. Derfor markerte Nationaltheatret, sammen med Antirasistisk senter og Det Mosaiske Trossamfunn, den 9. november 2015 minnet om krystallnatten. Seminar om ytringsklima, etterfulgt av fakkeltog til Nationaltheatret, kunstnerisk innslag og appeller – før forestillingen *Klassen vår* – ble en viktig og verdig markering av natta vi aldri må glemme.

På Nationaltheatret har vi tatt med oss tematikken inn i 2016, med det tyskrumenske gjestespillet *Nathan den vise* – og et bredt formidlingsopplegg rettet mot ungdom over hele landet. Det klassiske stykket om religionskonflikt i det hellige land oversettes her til dagens Europa. Med støtte fra Fritt Ord og Sparebankstiftelsen setter vi ytringsfrihet, religionsdialog, fred og demokrati på agendaen. Gjennom rollespill og debatt med profilerte samfunns personer får de unge bryne seg. Målet er å skape innsikt i en dagsaktuell problem-

stilling som de unge er i berøring med hver eneste dag.

Teatret som offentlig arena

Å skape banebrytende teaterkunst vil alltid være kjernen i Nationaltheatrets virksomhet. Men som teatersjef ønsker jeg å fortsette utviklingen av teatret som offentlig arena. Det kommer både teaterkunsten og samfunnsdebatten styrket ut av. Meningsbrytning om vanskelige temaer må ikke forbli i anonyme digitale kommentarfelt, men ut i det åpne. Og teatret på sin side må sette døra på vid gap og være en varmestue. Teatret skal både drive frem og reflektere samfunnsdebatten – i det som skjer på scenen – og i det som skjer når forestillingen er slutt. I 2015 hadde vi hele 105 publikumsarrangementer i tillegg til teaterforestillingerne. Det være seg debatter, kunstnermøter, introduksjoner og andre aktiviteter. Det er jeg er stolt over. Nationaltheatret skal oppleves som et engasjerende og inkluderende sted – som hele nasjonens teater.

Kropp. Rom. Erkjennelse. Det er teatrets essens. Så la oss dyrke teatret som en sosial kunstform. La oss fremelske empatien og fellesskapet. Jeg tror teatret kan gjøre oss til bedre mennesker ...

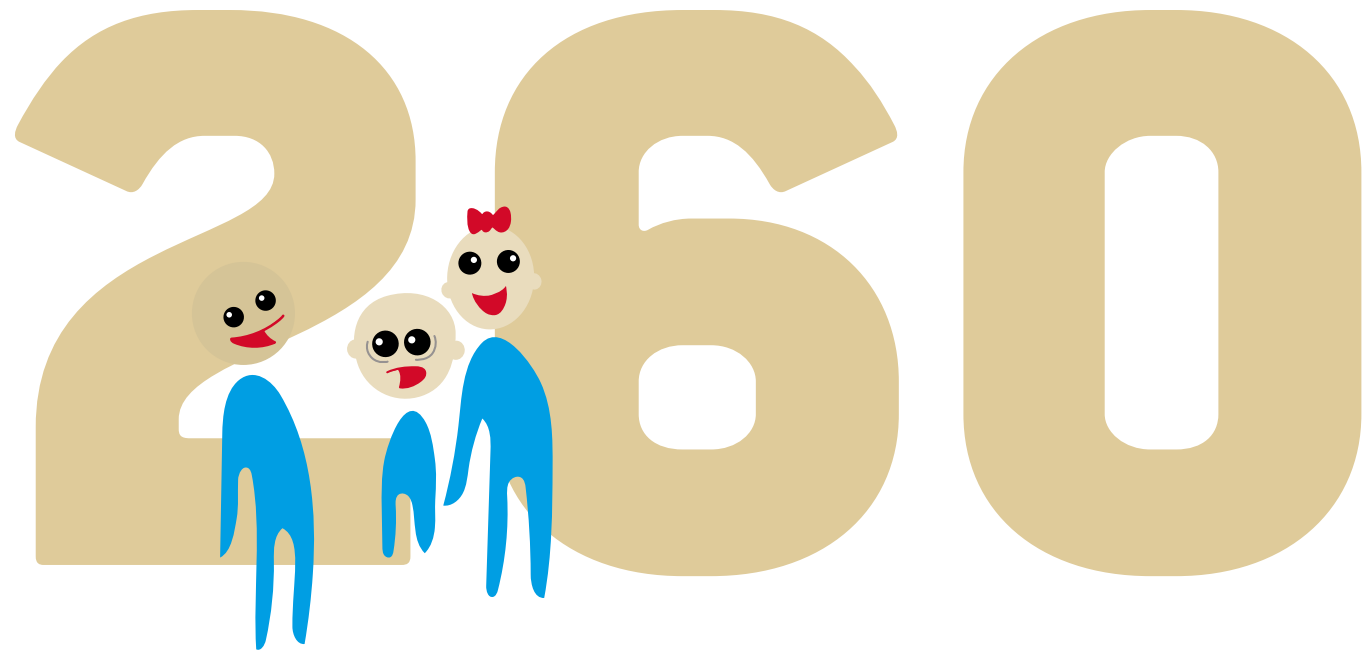
Hanne Tømte
Hanne Tømte
Teatersjef

“
NATIONALTHEATRET
SKAL OPPLEVES SOM
ET ENGASJERENDE OG
INKLUDERENDE STED –
SOM HELE NASJONENS
TEATER.

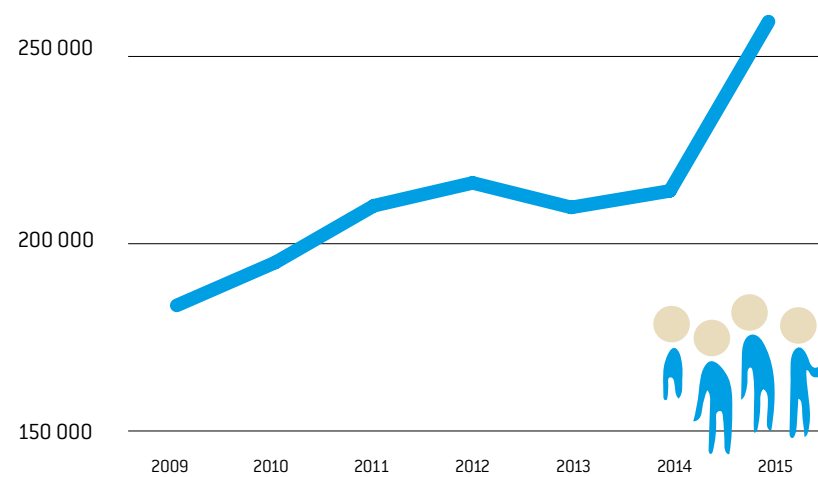
Hanne Tømte, teatersjef

Publikumsrekord

Totalt antall publikummere i 2015 var på hele 260 065. Dette er det høyeste publikumstallet i teatrets historie, og en økning på 21 prosent fra 2014.

21%

Publikumsøkning fra 2014

— Publikumsbesøk på alle scener

Godt publikumsbesøk på alle scener

Nationaltheatret lykkes i å engasjere publikum og kan vise til godt besøk på alle scener. Teatret tok også i bruk bakscenen, utescener og publikumsfoajé, og også her opplevde vi høye besøkstall.

82%

Totalt belegg alle scener

Belegg på de ulike scenene

NØKKELTALL

	2015	2014
DRIFTSINNEKTER		
EGNE INNEKTER		
Billettinntekter	56 636 922	44 282 598
Diverse inntekter, bl.a. programsalg, restaurant	10 334 313	8 527 382
Sponsorinntekter og andre tilskudd	1 933 310	2 443 150
SUM EGNE INNEKTER	68 904 545	55 253 131
OFFENTLIGE TILSKUDD		
Ordinært driftstilskudd fra staten	187 968 000	181 921 000
Andre offentlige tilskudd	1 234 679	6 293 008
SUM OFFENTLIGE TILSKUDD	189 202 679	188 214 008
SUM DRIFTSINNEKTER	258 107 223	243 467 139
DRIFTSKOSTNADER		
PRODUKSJONSKOSTNADER		
Produksjonskostnader	3 891 940	5 056 494
Andre varer og tjenester	6 943 610	6 849 629
SUM PRODUKSJONSKOSTNADER	10 835 549	11 906 123
PERSONALKOSTNADER		
Lønn	120 540 006	117 142 372
Ekstrahjelp, gjester etc.	14 232 401	14 431 993
Arbeidsgiveravgift	20 253 424	19 335 535
Diverse honorarer	833 389	876 081
Pensjoner, diverse sosiale utgifter	21 891 902	13 422 084
SUM PERSONALKOSTNADER	177 751 122	165 208 065

	2015	2014
AVSKRIVNINGER		
Ordinære avskrivninger	10 335 496	9 890 306
SUM AVSKRIVNINGER	10 335 496	9 890 306
ANDRE DRIFTSKOSTNADER		
Opplæring og videreutvikling	428 492	329 587
Kjøp av forestillinger	2 405 506	3 352 621
Forfatterhonorar, musikkavgift	4 503 475	6 697 023
Lokaler	20 251 300	18 189 093
Reiser, diett, losji	2 669 041	3 371 383
Salgs- og informasjonskostnader	8 426 859	8 501 086
Kontorrekvisita, IKT og telefon	8 549 242	5 282 121
Diverse administrasjonskostnader	5 675 879	6 441 613
SUM ANDRE DRIFTSKOSTNADER	52 909 794	52 164 528
SUM DRIFTSKOSTNADER	251 831 961	239 169 022
DRIFTSRESULTAT	6 275 262	4 298 117
FINANSIELLE POSTER		
Andre finansinntekter	856 124	1 153 266
Finanskostnader	1 210 267	1 253 205
RESULTAT AV FINANSIELLE POSTER	-354 143	-99 939
ÅRSRESULTAT	5 921 119	4 198 177
DISPONERING:		
Årets resultat avsatt til egenkapitalen	5 921 119	4 198 177

Se fullstendig regnskap på side 89.

Høye egeninntekter

Nationalteatrets samfunnsoppdrag er ikke å tjene penger. Men vi trenger en solid og forutsigbar finansiering for å lykkes med å skape sterk scenekunst for et stort publikum. Teatret har derfor de siste årene arbeidet for å øke egeninntektene.

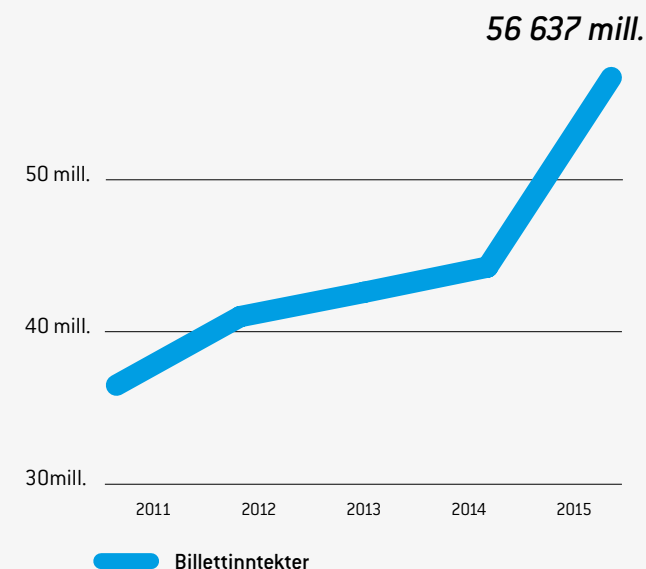
68,9 millioner

Med sterk vekst i egeninntekter på nesten 25 prosent er det gledelig at driftskostnader kun har økt med 5 prosent fra 2014. Teatret har holdt god kostnadskontroll og hatt stor bevissthet om å utnytte alle type ressurser på en effektiv og god måte. På grunn av usikkerhet omkring kostnader til pensjon, har det vært holdt igjen noe på produksjon, som vi mener teatret og publikum ikke er tjent med. Driftskostnader i 2015 var kr 251 831 961,- mot kr 239 169 022,- i 2014.

Billettinntekter

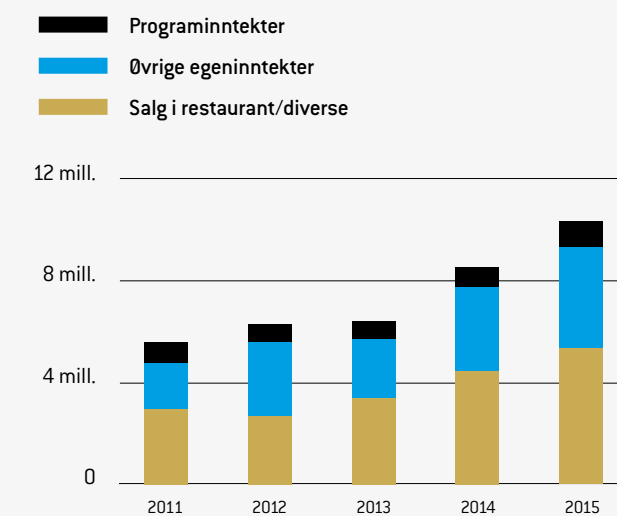
Gjennom målrettet og engasjerende kommunikasjon og kreativ kanalbruk har vi økt billettinntektene betydelig. I 2015 hadde teatret billettinntekter på 56 637 millioner, som er en økning på hele 28 prosent.

28%
Økning i billett-
inntekter siden 2014.

Andre egeninntekter

Arbeidet med å øke egeninntekter henger tett sammen med å skape en god publikumsopplevelse. Gjennom tiltak i publikumsområder, inkludert bar og kafé, samt tiltak for å bedre vareeksponering, har teatret doblet sine egeninntekter på dette området de siste årene. I 2015 omsatte teatret for 10 334 millioner, som er en økning på 21 prosent fra året før.

Samfunnsansvar

Hva er Nationaltheatrets oppgave? På de neste sidene presenterer vi det vi mener er Nationaltheatrets verdiskapning – det vi bidrar med for å skape et bedre samfunn.

NATIONALTHEATRET

Utvikler kunsten

Å lage teaterkunst av høy kvalitet er Nationaltheatrets hovedoppgave. Så enkelt – og så vanskelig.

Nationaltheatret skal lage banebrytende teaterkunst. Man kan argumentere for at en offentlig finansiert kunstinstusjon som Nationaltheatret har mange andre oppgaver også. Og at kunsten fyller mange funksjoner i samfunnet: Sørger for ny innsikt, former et fellesskap, utjevner forskjeller, skaper arbeidsplasser ... Men ideen om kunstens egenverdi må vi aldri glemme. Nationaltheatret skaper kunst for kunstens egen skyld. Dette er kjernen. Som siden får mange gode ringvirkninger

i samfunnet. Nationaltheatret skal være en garantist for kunstens frihet: at kunsten ikke underlegges et bestemt samfunns- eller kunstsyn. Og Nationaltheatret skal sørge for kunstnerisk utvikling og være et kraftsentrum for teaterkunsten i Norge: De dyktigste kunstnerne, nasjonalt og internasjonalt, inviteres inn til å realisere sine prosjekter ved hjelp av den store teaterinstitusjonens ressurser. Slik legges det til rette for nyskaping, utfoldelse og inspirasjon – og slik styrkes hele kunstfeltet.

Teatret er en sosial kunstart og realiseres i møtet mellom scene og sal. Nationaltheatret skal lage kunst av høy kvalitet for et størst mulig publikum i landet vårt.

Men hvordan måle kunstnerisk kvalitet, utvikling og frihet? Det er ikke alltid så lett. Her følger noen eksempler som forteller sin lille historie om den kunstneriske verdiskapningen på Nationaltheatret.

14 Heddapris-nominasjoner – 4 prisvinnere

1 nasjonal Ibsenprisvinner

2 nominasjoner til Natt&Dags Oslopris – 1 prisvinner

7 priser til Nationaltheatrets skuespillere for sterke kunstneriske prestasjoner på ulike arenaer

Lederprisen 2015 fra HR Norge til teatersjef Hanne Tømta

Heder og ære

Nationaltheatret og teatrets kunstnere ble i 2014/2015 og 2015/2016 belønnet med hele 14 Heddapris-nominasjoner. Fire av disse endte i Heddapris: Espen Skjønberg for beste mannlige medspiller (*Tre søstre*), Lena Kristin Ellingsen for beste kvinnelige medspiller (*Dido + Aeneas*), Hanne Tømta for beste regi (*Tre søstre*) og Alexander Mørk-Eidem for bearbeidelse beste scenetekst (*Peer Gynt*). Den nasjonale Ibsenprisen gikk til dramatiker Cecilie Loveid for *Visning*. To av Nationaltheatrets produksjoner ble nominert til Natt&Dags Oslopris, og *Strategier for en lysere fremtid* mottok prisen.

Sju av Nationaltheatrets skuespillere ble tildelt priser for sterke kunstneriske prestasjoner på ulike felt: Anneke von der Lippe mottok Emmypris, Toralv Maurstad mottok Oslo bys kulturpris for 2014, Jan Gunnar Røise mottok Radioteatrets Blå fugl, Anne Marie Ottersen mottok LOs kulturpris, Anne Krigsvoll og Henrik Mestad mottok Amandapris for hver sin birolle, Ine Jansen mottok komipris som årets kvinnelige tv-komiker. Teatersjef Hanne Tømta mottok Lederprisen 2015 fra HR Norge – et bevis på god tilretteleggelse av kunstnerisk utvikling.

Gode kritikker

Både *Klassen vår*, *Natten er dagens mor*, *Morgan og kveld* og *Ingenting er ingenting* fikk terningkast seks i ulike medier.

Sterke kunstnere og stolte fagtradisjoner

Teater er et totalkunstverk som rommer svært mange kunstarter og ulike fag. Bare de aller dyktigste kunstnerne fra inn- og utland inviteres til å realisere det kunstneriske programmet.

Hver teaterproduksjon er unik. Det varierer fra små, tette team til komplekse produksjoner som kan bestå av regissør, skuespiller, scenograf, kostymedesigner, dramatiker, videodesigner, musikalsk ansvarlig, dramaturg, lysdesigner og maskør. I tillegg kommer alle de stolte fagtradisjonene Nationaltheatret huser. Over 50 forskjellige yrkesgrupper er representert på teatret, fra ingeniør til parykkmaker, skredder og smed, fra økonom til designer og journalist.

Kunstnere trenger gode rammevilkår for å blomstre. Derfor ønsker Nationaltheatret å knytte til seg talentfulle huskunst-

ner i en gitt tidsperiode. I 2015 har teatret fire faste husregissører: Kjersti Horn, Sigrid Strøm Reibo, Jonas Corell Petersen og Gisli Örn Gardarsson. Husdramatiker er Arne Lygre.

ARNE LYGRE, HUSDDRAMATIKER

Ibsenprisvinneren Lygre er en av vår tids mest toneangivende og viktige dramatikere. Han ble ansatt i 2014, og har i løpet av perioden skrevet stykket *La deg være*, som har urpremiere under Ibsenfestivalen 2016.

Kunstnerisk mangfold

Ikke alt er for alle, men alle skal finne noe for seg.

Forestillingene på teatret har et bredt spenn: fra store oppsetninger på Hovedscenen med mange medvirkende og enorm scenografi – til intime forestillinger på Malersalen med få aktører og minimal scenografi. Fra samtidsdramatikk til klassikere, fra mer tradisjonell historiefortelling til eksperimentell dramaturgi, fra ordinære forestillinger til uformelle kunstnermøter, som i konseptet Uprøvd. Nationalteatret engasjerer både internasjonale stjerneregissører og helt ferske talenter. I 2015 regisserte for eksempel både den anerkjente litauiske regissøren Oskaras Koršunovas og debutanten Angelina Stojčevska på Nationalteatret.

Publikum vil ha sterk scenekunst

Høyt publikumsbesøk vitner om høy kunstnerisk kvalitet. Nationalteatret satte rekord i 2015, med hele 260 065 publikummere. Det er en økning på 45 733 publikummere fra 2014, som også var et svært godt år for teatret. Det totale setebelegget har vært på 82 prosent.

21%

publikumsøkning fra 2014

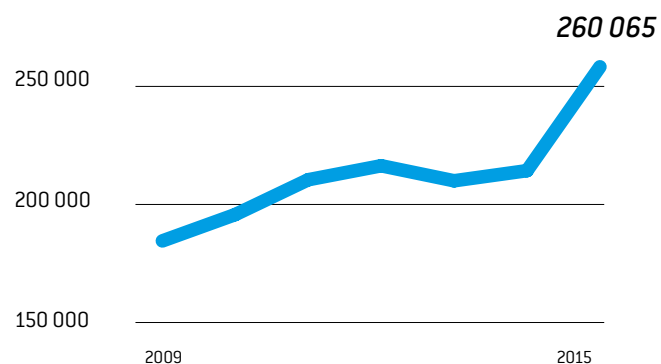

Foto: Björn Terring

DET ER EN GRUNN TIL AT DET ER EN JOKER I EN KORTSTOKK.

Uten ham blir det en veldig stringent gjeng. I gamle dager parodierte jokeren kongen, så han ikke skulle bli så selvhøytidelig; han var en figur som sto helt fritt, som ingen kunne kreve noe av. Nationalteatret har jokerens rolle i samfunnet. Teatret viser frem mennesket i all sin skjønnhet og grusomhet. Og sparker til alle kanter – ikke minst til seg selv.

Kristofer Hivju,
skuespiller

NATIONALTHEATRET

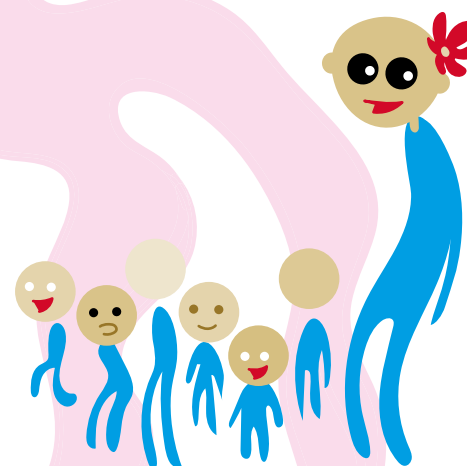
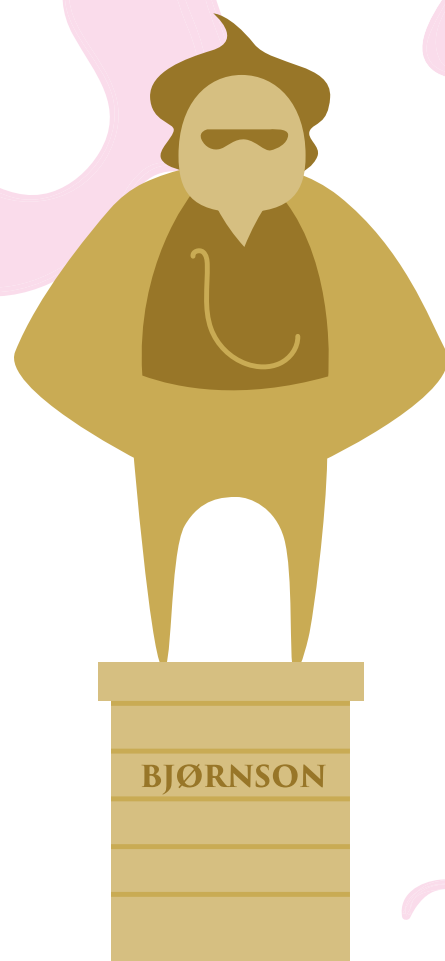
Skaper identitet

Et nasjonalteater skal gi innsikt i hvem vi er – som individer og som samfunn.

God kunst gjør noe med oss. Vi kan identifisere oss med det vi ser. Ta avstand. Lære noe. Bli provosert. Underholdt. Se vårt eget liv i nytt perspektiv – eller få et nytt syn på andres. God kunst engasjerer både sansene og intellektet. Nationaltheatret skaper identitet. Gjennom kunsten kan vi forstå hvem vi er, og kunsten kan hjelpe oss å leve. Slik er teatret dypt eksistensielt. Men også politisk. Som kunstart er teatret ganske unikt fordi det er en kol-

lektiv arena som spiller opp til opplevelser og erkjennelser i fellesskap, til meningsbrytning og noen ganger konfrontasjon. Teatret skaper samfunnsdebatt.

Derfor er det viktig at teateret når ut til et bredest mulig publikum og henvender seg til alle befolkningslag. De unge er teatrets fremtid. Vi legger stor vekt på arrangementer som tiltrekker seg et ungt publikum.

Skolen inn i teatret

LÆRING GJENNOM OPPLEVELSE

I 2015 så 7 884 skoleelever en forestilling på Nationaltheatret. I tillegg var forestillingen *Klassen vår* med i Den kulturelle skolesekken i Oslo. 80 ungdomsskoleklasser med til sammen 2800 elever besøkte Nationaltheatret og så forestillingen. 25 skoler fikk besøk av formidler i forkant av besøket. To formidlere fra Nationaltheatret gjennomførte 41 formidlingstimer i klassene.

National Spesial

ÅPNER HUSET – SKAPER ENGASJEMENT

Gjennom et bredt formidlingsprogram med store og små arrangementer for barn og voksne, kunstnermøter, introduksjoner, debatter, quiz og konserter åpner vi huset for å skape engasjement, tilhørighet og en meningsfull og imøtekommende relasjon mellom teatret og publikum. Teaterkunsten må formidles for å nå ut til både nye og etablerte publikumsgrupper. National Spesial kunne i 2015 tilby 105 arrangementer for om lag 18 000 publikummere.

Teatret lar publikum ta del i forestillingene om hvem mennesker er og hvorfor de gjør det de gjør. Og målet må være at vi i salen blir beveget og forstyrret og lokket til empatisk nysgjerrighet.

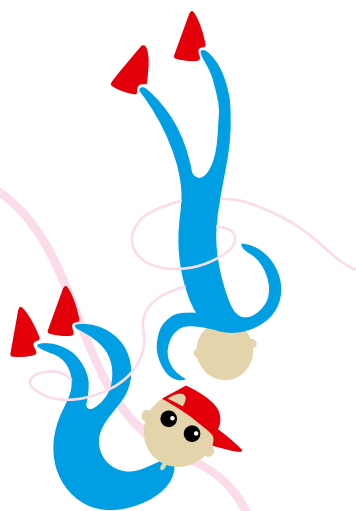
DE FØLELSESMESSIGE FORSTYRRELSENE KAN I BESTE FALL BLI TIL ERKJENNELSER. OG ER IKKE DET KUNSTENS LEGITIMITET?

Finn Skårderud, psykiater, forfatter og professor

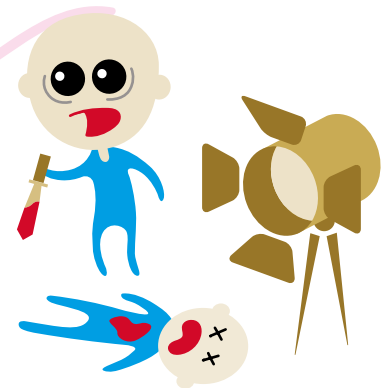
Foto: Trond A. Isaksen

Skolerevy

DE UNGE OPP PÅ SCENEN

Vinneren av den gjeve prisen Årets skolerevy har i flere år blitt satt opp på Hovedscenen. I 2015 var det Sandvikarevyen *Bygg! Et land. Et liv. En lek.* som med støtte fra OBOS ble spilt to ganger i sin helhet under gullbuen.

SPKRBOX

HIPHOTEATERFESTIVAL – GATEKULTUR MØTER TEATER

Festivalen SPKRBOX presenterer hiphop og urban scenekunst av høy kvalitet. Festivalen samarbeider fast med Nationaltheatret og ble sist presentert i september 2015. Nasjonale og internasjonale aktører deltok, og festivalen, som foregikk både i og rundt huset, trakk et ungt og utradisjonelt teaterpublikum: SPKRBOX representerer et første møte med Nationaltheatret for mange, enten det er i salen eller på scenen.

Unge National

FORDELSPROGRAM FOR UNGE

Unge National består av 10 329 medlemmer og er den største ungdomsordningen blant norske kulturinstitusjoner etter medlemstall. Unge National tilbyr ungdom mellom 15 og 25 år teaterbilletter til kinopris – i tillegg til workshops, kunstnermøter og fester.

Teatret er stedet der vi kommer sammen og blir berørt. Teatret tar gjerne opp i seg strømningene i samfunnet og taler til følelsene – og nettopp derfor, tenker jeg, er teatret et så godt utgangspunkt for debatt.

STERKE OPPLEVELSER GIR STORT ENGASJEMENT.

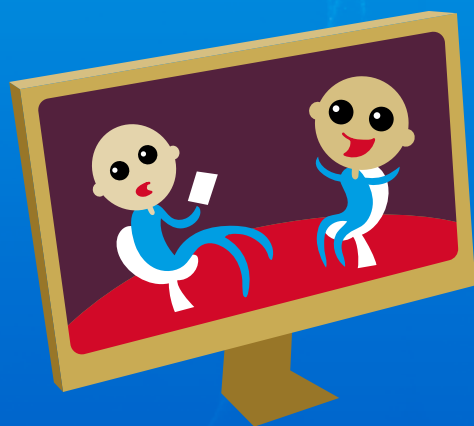

Anne Grosvold,
programleder og journalist

Grosvold møter

KUNSTNERSAMTALE

Den profilerte og kunnskapsrike journalisten Anne Grosvold har en unik posisjon i Norge. Våren 2015 innledet Nationalteatret et samarbeid med Grosvold: En lørdag i måneden intervjuer hun Nationalteatrets kunstnere, gjerne sammen med andre fra kultur- og samfunnsliv. Intervjuene kan oppleves live eller som videopodcast fra Nationalteatrets hjemmeside.

Mimesis

LEDERUTVIKLING

Mimesis er et lederutviklingsprogram med verdensdramatikken som bakteppe. Det nyskapende konseptet arrangeres i regi av lederutviklere i Beowulf & Earendel og Nationalteatret. I løpet av fem samlinger gis toppledere kunnskap og innsikt i hva kunst, kultur og historie kan lære oss om ledelse i dag. Slik knytter teatret kontakt med næringslivet og bidrar til å utvikle gode ledere.

Samfunnsdebatt og sosialt engasjement

Flere av teatrets arrangementer var i 2015 rettet mot veldedighet og sosialt engasjement.

På kort tid ble det mobilisert til innsamlingsdugnad for jordskjelvfrene i Nepal på Nationalteatret i samarbeid med seks nødhjelpsorganisasjoner og NRK. Billetinntektene fra en ekstrasforestilling av *Verdiløse menn* gikk i sin helhet til inntekt for Gatejuristen. Hele teatret stilte opp på dugnad. I forkant av forestillingen ble det arrangert én av i alt to panelsamtaler om sosialt entreprenørskap knyttet til tematikken i *Verdiløse menn*. Krysstallnatten ble markert med fakkeltog og appeller foran Nationalteatret før forestillingen *Klassen vår*. Nationalteatret deltok fra

2013 til 2015 i det internasjonale teatersamarbeidet *Terrorisms*, sammen med teatre fra Stuttgart, Reims, Beograd og Tel Aviv om en kunstnerisk utforskning av temaet terrorisme. Samarbeidet med et israelsk teater som er pålagt å spille i bosettinger i Palestina skapte til dels sterke reaksjoner – med underskriftskampanje, kronikker og demonstrasjon utenfor teatret. Nationalteatret valgte å stå i samarbeidet fordi vi mener at kunstens politiske og humanistiske potensial må veie tyngst. Og at kulturell boikott ikke fremmer utvikling i en vanskelig sak.

57 %

ØKNING I FØLGERE PÅ FACEBOOK

På Facebook gikk vi fra 17 994 til 28 281 følgere i løpet av 2015. Det er en økning på 57 prosent, mot 26 prosent økning i 2014.

2,9 mill.

SIDEVISNINGER PÅ WEB

2 908 723 sidevisninger på web, som i gjennomsnitt gir 55 936 besøk ukentlig. Det er over 300 000 flere sidevisninger enn i 2014, en økning på 11 prosent.

3145

MEDIEOPPSLAG

Nationalteatret er omtalt 3145 ganger i diverse medier. 1770 av disse var på print, 1375 digitalt.

Kilde: Meltwater

NATIONALTHEATRET

Posisjonerer Norge

Gjennom teaterkunsten viser vi omverdenen hva Norge er og hva Norge kan.

Hva er det norske? Hva representerer vi? Nationaltheatret forvalter arven fra en av Norges største kunstnere gjennom tidene, Henrik Ibsen. Gjennom Den internasjonale Ibsenfestivalen markerer Nationaltheatret seg som verdens ledende Ibsen-teater.

Dette er med på å sette Nationaltheatret – og Norge – på det internasjonale kartet. Verdiene Henrik Ibsen tok opp i sin dramatikk er også verdier vi ofte identifiserer oss med og som vi liker å fronte utad – slik som likestilling, å snakke makta midt imot og mindre-

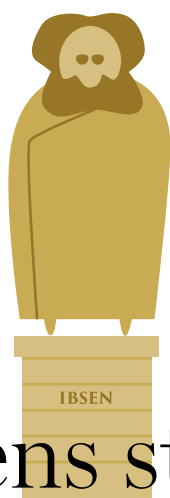
tallets rettigheter. Dette bidrar også til å gi norsk næringsliv en sterkere internasjonal posisjon. Kunst og kultur blir en stadig viktigere eksportnæring – og for Nationaltheatret er internasjonal anerkjennelse og samarbeid over landegrensene et sentralt mål.

199

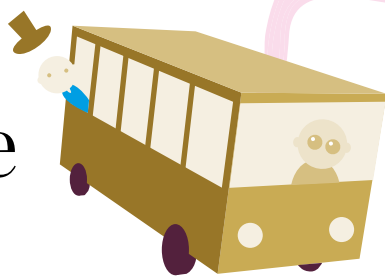
artikler i internasjonal presse omtalte Nationaltheatret i 2015.

747

artikler omtalte Nationaltheatret i 2014. I år med Ibsenfestival mangedobles internasjonal omtale.

Verdens største Ibsenfestival

Nationaltheatret arrangerer annenhver høst Norges største og viktigste teaterfestival, Den internasjonale Ibsenfestivalen, med toneangivende gjestespill fra inn- og utland, samt et bredt sideprogram med foredrag, debatter og workshops. Verdens største teaterpris, Den internasjonale Ibsenprisen, deles ut under festivalen. Prisen er opprettet av den norske stat, og formålet er å hedre en person, institusjon eller organisasjon som har brakt en ny kunstnerisk dimensjon til teaterverdenen.

Forskerne Frode Helland og Julie Holledge ved Senter for Ibsenstudier har gjennom databasen Ibsenstage påvist at Ibsenfes-

tivalen har endret måten Ibsen iscenesettes. I tillegg viser de at festivalen har gjort Ibsen enda mer attraktiv ute i verden.

IBSENFESTIVALEN HAR FØRT TIL AT VERDEN KOM INN I DET NORSKE TEATRET PÅ EN NY OG LANGT STERKERE MÅTE.

Frode Helland og Julie Holledge, Senter for Ibsenstudier

Skuespillere i utlandet

INTERNASJONAL SUKSESS

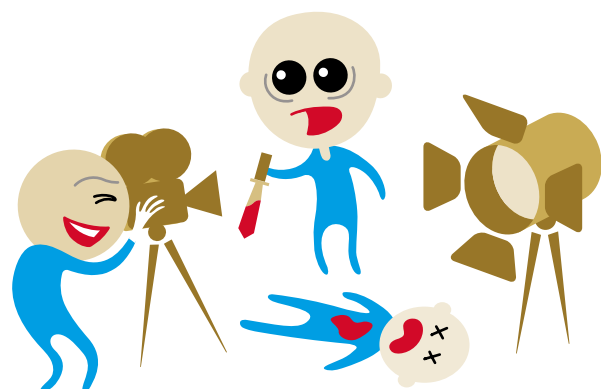
Flere av Nationaltheatrets skuespillere gjør det stort i utlandet. Blant annet imponerte Kåre Conradi kritikerne i London med sin rolleprestasjon som Edward IV i *The Wars of the Roses*, en sammenstilling av Shakespeares historiske dramaer. Som første norske skuespiller noensinne vant Anneke von der Lippe Emmy-prisen for beste kvinnelige skuespiller i NRK-serien *Øyevitne*. Thorbjørn Harr har hatt stor suksess i den amerikanske TV-serien *Vikings*. I 2016 spiller Ingjerd Egeberg inn en rolle i Hollywood-filmen *Downsizing*.

IBSEN ER DEN NYE OLJEN.

Vi har så mye bra kunstnerisk talent, det er så mye å være stolt av. Da jeg spilte i Shakespeare-trilogien *The Wars of the Roses* i London i 2015, jobbet jeg med Royal Shakespeare Company og regissør Trevor Nunn. Han er en teaterlegende i Storbritannia og har ledet Royal Shakespeare Company i 20 år. Men da de hørte at jeg måtte dra tidlig fra prøvene der for å spille *Lille Eyolf* på norsk på Henrik Ibsens teater, synes de det var helt vanvittig stort. Jeg er utrolig stolt av å være her på Nationaltheatret. Så for meg er Ibsen en eksportartikkel. Ibsen er den nye oljen. Vi har ikke utforsket ham nok – og er ikke helt klar over hva vi er gode for.

Kåre Conradi, skuespiller

50

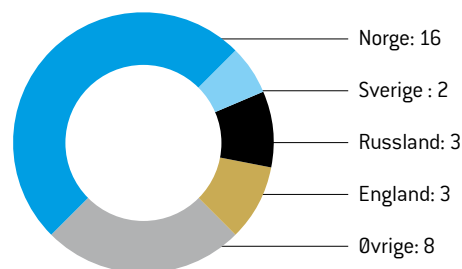
Nationalteatret har presentert 50 gjestespill på våre scener i løpet av de siste fem årene.

Gjestespill og internasjonale samarbeid

INTERNASJONAL TEATERUTVEKSLING

ICON-programmet (International CONtemporary Stage Programme) presenterer ledende kompanier innenfor internasjonal scenekunst på Nationalteatrets scener. I 2015 kunne Nationalteatret presentere den israelske forestillingen *Soldater*, tyske *5 Morgen* og svenske *Tigern* under ICON-vignetten. Vi tygger på tidens knokler var Nationalteatrets bidrag i prosjektet *Terrorisms* i regi av Union des Théâtres de l'Europe (UTE), og forestillingen gjestet den internasjonale *Terrorisms*-festivalen i Stuttgart i juni.

Nationalteatrets 2015-produksjoner fordelt på dramatikerens opprinnelsesland

Internasjonale stjerneregissører

NYE IMPULSER TIL VÅR SCENE

Nationalteatret er en attraktiv oppdragsgiver for internasjonalt anerkjente regissører. Nationalteatret har samarbeidet med blant andre Calixto Bieito, Oskaras Koršunovas, Armin Petras, Sofia Jupither og Laurent Chétouane i løpet av de siste årene.

InterNational

STIFTELSE FOR INTERNASJONAL SATSING

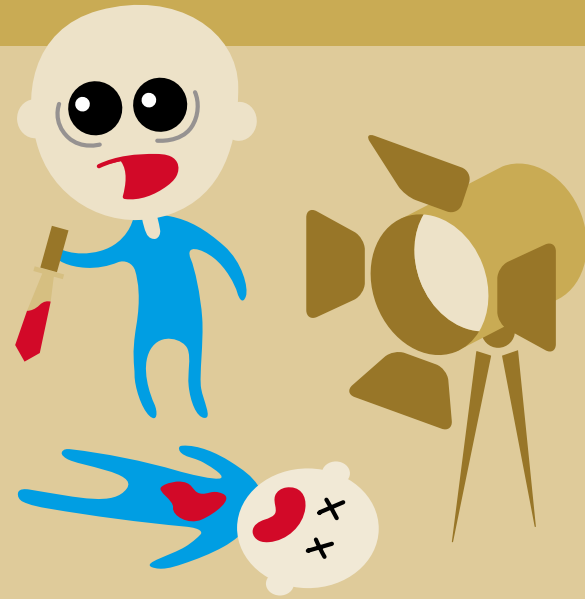
Stiftelsen InterNational ble etablert og hadde sitt første konstituerende styremøte i januar 2015. Stiftelsens formål er å støtte opp om Nationalteatrets internasjonale satsing. Stiftelsen er i dialog om de første samarbeidsprosjektene i denne satsingen. Styret består av Jan Vincents Johannesen, Erling Lind, Anniken Thue og Ingeri Engelstad.

KUNST GIR NORSK NÆRINGS-LIV IDENTITET OG POSISJON INTERNASJONALT.

Mellom storting og slott ligger vårt kjære nasjonalteater – ikke bare en ledende arena for teaterkunst, men en undervurdert bidragsyter for å styrke Norges nasjonale omdømme og konkurransekraft. Henrik Ibsen – og samtidsteater av høy kvalitet – gir norsk næringsliv identitet og posisjon internasjonalt. Å sikre at Nationalteatret, både inni og utenpå, kontinuerlig videreutvikles og vedlikeholdes er ikke et valg vi har. Det er en plikt for kommende generasjoner.

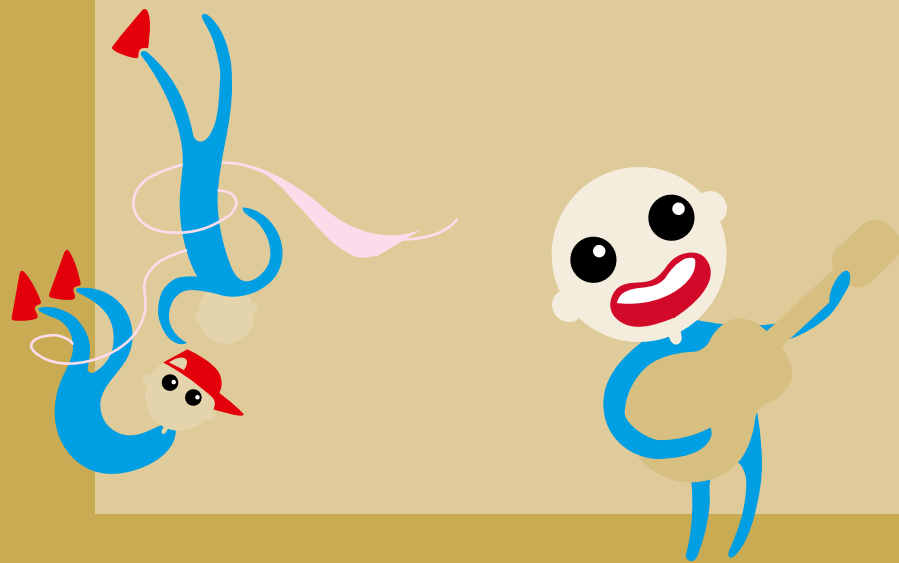

Anita Krohn Traaseth,
Administrerende direktør, Innovasjon Norge

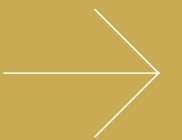

AKTIVITET:

49 produksjoner
 105 arrangementer
 260 065 publikummere

Aktiviteter og arrangementer

Nationalteatret er et hus fullt av historier. Dette skjedde på teatret i 2015.

Å velge repertoar

Nationaltheatret skal lage utfordrende og relevant scenekunst som engasjerer, berører og beriker samfunnet rundt oss. Det er gjennom hva som spilles på våre scener, og i møte med publikum, vi viser hva Nationaltheatret er.

NATIONALTHEATRET SKAL:

UTVIKLE NY DRAMATIKK OG VÆRE KUNSTNERISK NYSKAPENDE

Husregissør Jonas Corell Petersen er kjent for sine humoristiske og eksistensielle forestillinger, revet bort fra tid og sted. Vi tygger på tidens knokler ga publikum en ganske annerledes teateropplevelse på Amfiscenen, om verdensutviklingen og menneskets plass i denne. Manuset skrev Corell selv, i samarbeid med ensemblet.

Forestillingen *Strategier for en lysere fremtid* ble kalt en pre-apokalyptisk romantisk komedie, og var regissør Angelina Josephine Stojčevskas diplomoppgave for Kunsthøgskolen i Oslos regilinje. Hun kalte sjangeren for hyperrealisme – en realisme mer virkelig enn virkeligheten. *Strategier for en lysere fremtid* mottok Natt&Dags Oslopris.

BEVARE OG UTVIKLE KULTURARVEN

Thorbjørn Egners *Dyrene i Hakkebakkeskogen* hadde premiere på Nationaltheatret i 1964, da med Egner selv som regissør og scenograf. I 2015 ble den kjente og kjære familieforestillingen satt opp for sjuende gang. Denne gangen forsiktig modernisert, samtidig som gjenkjennelsesfaktoren er stor, i Kim Haugens regi. Forfatteren selv mente at Hakkebakkeskogen kan minne om vår egen store verden: «Her finnes, liksom hos oss, en lengsel etter fred, trygghet og respekt for hverandre.»

SYNLIGGJØRES GJENNOM INTERNASJONALT SAMARBEID

ICON, International CONtemporary Stage Programme, presenterer de mest toneangivende kompaniene innenfor internasjonal scenekunst. I 2015 kunne Nationaltheatret vise tre forestillinger under ICON-programmet, blant annet gjestespillet *5 Morgen* fra Staatsschauspiel Stuttgart, som omhandler menneskers reaksjon på å bli utsatt for terror. Forestillingen var også en del av det internasjonale samarbeidsprosjektet *Terrorisms*, i regi av Union des Théâtres de l'Europe (UTE). Fra 2013 til 2015 samarbeidet Nationaltheatret med teatre i Stuttgart, Reims, Beograd og Tel Aviv om en kunstnerisk utforskning av temaet terrorisme. Vi tygger på tidens knokler var Nationaltheatrets bidrag i prosjektet, og denne forestillingen gjestet en teaterfestival i Stuttgart i juni.

DELTA I SAMFUNNS-DEBATTEN

Det polske stykket *Klassen vår*, skrevet av Tadeusz Słobodzianek, fikk overveldende mottakelse fra både presse og publikum. Tematikken i stykket ble satt i sammenheng med den pågående flyktningkrisen i Europa. *Klassen vår* omhandler en sann historie fra den polske byen Jedwabne, der den katolske delen av befolkningen tok livet av den jødiske under andre verdenskrig. *Klassen vår* viser hva mennesker er i stand til å gjøre og akseptere så lenge omgivelsene tillater det. Årets fakkeltog i forbindelse med Krystallnatten 9. november gikk denne gangen til Nationaltheatret, hvor *Klassen vår* var en del av arrangementet.

SATSE PÅ BARN OG UNGE

Foruten *Dyrene i Hakkebakkeskogen* på Hovedscenen innledet Nationaltheatret satsingen på barn og unge på Torshovteatret med forestillingen *Det er sikkert og visst* – fortellerateater med H.C. Andersens magiske eventyr, formidlet av en skuespiller, en musiker og flere dukker. I tillegg til de store familieforestillingene på Hovedscenen ønsker Nationaltheatret å tilby barn og unge teater i mer intimt format. Denne satsingen er videreutviklet i 2016.

SPEILE MANGFOLDET

Regissørduoen Goksøyr & Martens er kjent for å knytte teatret opp mot virkeligheten. Med samarbeidsforestillingen *FRI* ble spillestedet en park i Oslo sentrum. I parken finnes studenter, pensjonister, en gruppe alkoholikere, ammende mødre, tiggere og ansatte i kommunens grøntavdeling. Publikum fulgte disse personenes handlinger fra et fugleperspektiv og fikk et svært realistisk innblikk i hverdagen til mennesker fra alle samfunnslag.

Hiphopteaterfestivalen SPKRBOX fylte teatret med beats, internasjonale hiphop-artister og et ungt og fargerikt publikum.

Hovedscenen

Hovedscenen er Nationalteatrets største scene og et av landets mest praktfulle teaterrom. Scenen er fra 1899 og er dermed like gammel som selve teatret. Dreiescenen kom i 1917. Orkestergraven har plass til 45 musikere og salen tar 739 publikummere. Her spilles både klassikere, ny dramatik, samt barne- og ungdomsforestillinger.

14

PRODUKSJONER

142 267

PUBLIKUMMERE

245

FORESTILLINGER

Nominert til Heddapris for årets forestilling og beste mannlige skuespiller (Terje Strømdahl).

NATTEN ER DAGENS MOR

Familieportrett uten filter.

Av Lars Norén
Komponist: Erik Hedin
Oversatt av Arne Lygre

Premiere	Forestillinger	Publikum
14. januar 2015	26	12 024

Regi: Kjersti Horn. Scenografi og kostymedesign: Sven Haraldsson. Lysdesign: Chrisander Brun. Lyddesign: Erik Hedin. Maskør: Wibke Schuler, Nina König. Dramaturg: Hege Randi Tørrussen. Regiassistent: Mads Sjøgård. Produsent: Kirsti Holm-Glad. Medvirkende: Terje Strømdahl, Ellen Horn, Glenn André Kaada og Emil Johnsen.

I samarbeid med Riksteatret.

«Rå familiære rystelser.»

VG

DYRENE I HAKKE-BAKKESKOGEN

Klassiker for barn og voksne i alle aldre.

Av Thorbjørn Egner
Komponist: Thorbjørn Egner og Christian Hartmann

Premiere	Forestillinger	Publikum
17. oktober 2015	59	42 204

Regi: Kim Haugen. Scenografi og kostymedesign: Thorbjørn Egner. Musikalsk ansvarlig: Per Christian Revholt. Lysdesign: Øyvind Wangensteen. Koreografi: Thea Bay. Maskør: Wibke Schuler, Hege Ramstad. Dramaturg: Olav Torbjørn Skare. Scenografiassistent: Helge Lohne. Produsent: Kirsti Holm-Glad. Medvirkende: Lasse Lindtner, Erlend Bakker, Mariann Hole, Kjersti Botn Sandal, Hanne Skille Reitan, Olav Waastad, Jan Gunnar Roise, Mads Ousdal, Andrine Sæther, Ellen Horn, Anders Mordal, Terje Strømdahl, Laila Goody, Anneke von der Lippe,

Jonas Strand Gravli, Kikki Stormo, Håkon Ramstad, Henrik Horge, Sigurd Myhre, John Emil Jørgensrud, Henrik Rafaelsen, Ole Johan Skjelbred, Nils Golberg Mulvik, Ågot Sendstad, Marian Saastad Ottesen, Hennika Skjønberg, Bjørn Skagestad, Per Frisch, Héléne Vikstvedt, Heidi Goldmann, Kjersti Tveterås, Marte Engebretsen, Ingjerd Egeberg.

«Akkurat passe pepret.»

DAGSAVISEN FREMTIDEN

«Publikum er svimeslått.»

AFTENPOSTEN

«En helstopt forestilling som er rystende i all sin enkelhet.»

TØNSBERGS BLAD

«En uhyre sterk oppsetning.»

GJENANGEREN

«Årets viktigste forestilling.»

DAGBLADET

«En historie for vår tid.»

VG

KLASSEN VÅR

Hvem er uten skyld?

Av Tadeusz Słobodzianek
Komponist: Gintaras Sodeika
Oversatt av Agnes Banach

Norgespremiere	Forestillinger	Publikum
4. september 2015	31	18 033

Regi: Oskaras Koršunovas. Scenografi: Gintaras Makarevicius. Kostymedesign: Katja Ebbel Fredriksen. Lysdesign: Øyvind Wangenstein. Videodesign: Åsmund Bøe. Koreografi: Vesta Rasa Grabstaite. Maskor: Greta

Bremseth. Dramatarg: Hege Randi Tørresen, Olav Torbjørn Skare. Produsent: Margrethe Aaby. Medvirkende: Erik Hivju, Jan Gunnar Roise, Ingjerd Egeberg, Emil Johansen, Per Egil Aske, Øystein Røger, Kai Remlov, Marika Enstad, Hanne Skille Reitan og Sigurd Myhre.

REVISOREN

En komedie om grådighet og regnskapsføring.

Av Nikolaj Gogol
Komponist: Åsmund Feidje
Oversatt av Geir Kjetsaa
Bearbejdet av Njål Helge Mjøs og Catrine Telle

Premiere	Forestillinger	Publikum
7. februar 2015	35	16 504

Regi: Catrine Telle. Scenografi og kostymedesign: Åse Hegrenes. Lysdesign: Torkel Skjærven. Koreografi: Eli Stålhand. Maskor: Greta Bremseth. Dramaturg: Njål Helge Mjøs. Produsent: Kirsti Holm-Glad. Medvirkende: Anders Mordal, Anne Marie Ottersen, Mariann Hole, Erik Hivju, Per Christian Ellefsen, Kai Remlov, Mari Maurstad, Nils Golberg Mulvik, Øystein Røger, Håkon Ramstad, Jan Gunnar Røise, Hermann

Sabado, Per Egil Aske, Marika Enstad, Anne Krigsvoll, Heidi Goldmann, Marte Stolp, Tone Danielsen. Ninni Spone, Karmen Spone, Eline Søhus Furusest, Mathea Kvalevåg, Kristoffer Dyblie Erdal, Fanny Opheim Sampo, Minda Petterson, Thomas Rikheim Fangel, Jonas Jansen Ulfsby, Milla Barr Kongsteien, Andrea Fauskanger Gundersen, Nova Huus Mjøs, Frans Elliot Stange, Kajsa Mørk Moen. Musikere: Espen Leite og Steinar Leite.

«Ellevill scenekunst.»

VG

SKYLIGHT

Et ideologisk kammerspill om kjærligheten.

Av David Hare
Oversatt av Kjetil Bang-Hansen

Premiere	Forestillinger	Publikum
19. mars 2015	24	7 807

Regi: Kjetil Bang-Hansen. Scenografi: Even Børsum. Kostymedesign: Ingrid Nylander. Lysdesign: Øyvind Wangensteen. Maskor: Ruth Haraldsdottir Norvik. Dramaturg: Kristian Lykkeslet Strømskag. Produsent: Truls Kwetzinsky. Medvirkende: Lasse Lindtner, Marte Engebrigtzen og Thomas Ottersen.

★
«Intelligent
underholdning.»

AFTENPOSTEN

SUKSESSEN FORTSETTER

MUSIKKLUB VOLUM 1: EN FÅR VÆRE SOM EN ER – EN OLE IVARS-MUSIKAL

Danseband møter
Nationaltheatret.

Av Hilde Brinchmann,
Kjetil Indregard og Torshovgruppa
Basert på tekst og musikk av Ole Ivars

Suksessen fortsetter	Forestillinger	Publikum
17. februar 2015	11	7 282

Regi: Hanne Tømta. Scenografi og kostymedesign: Milja Salovaara. Musikalsk ansvarlig: Simon Revholt. Koreografi: Hilde Sol Erdal. Maskor: Ruth Haraldsdottir Norvik. Dramaturg: Njål Helge Mjøs. Produsent: Ola A. Neegaard. Medvirkende: Lena Kristin Ellingsen, Bernhard Arne, Henriette Steenstrup og Christian Skolmen. Musikere: Simon Revholt, Morten Michelsen, Mika Martinussen, Jon Arne Bjørnstad og Jan Olav Renvåg.

Spilte også på Nationaltheatret på Torshov.

«Varmt og muntert
intimteater.»

VG

SUKSESSEN FORTSETTER

VERDILØSE MENN

En musikal basert på Joachim Nielsens tekst og musikk.

Av Christopher Nielsen
Libretto: Christopher Nielsen
Musikk: Joachim Nielsen

Nypremieren	Forestillinger	Publikum
16. juni 2015	18	12 848
9. august	1 dagnads-forestilling	684

Regi: Anders T. Andersen. Scenografi: Anders T. Andersen. Kostymedesign: Cathrine Engehagen Bråten. Lysdesign: Ole Christian Rønningen. Koreografi: Jostein Kirkeby-Garstad. Musikkinstudering: Per Christian Revholt. Masker: Anne Sophie Baro. Dramaturg: Olav Torbjørn Skare. Produsent: Margrethe Aaby. Medvirkende: Jan Sælid, Gard B. Eidsvold, Kim Sørensen, Finn Schau og Marte Engebriksen. Musikere: Petter Pogo, Runar «Kula» Johannessen og Petter Baarli.

«Tiårets beste forestilling.»

VG

SUKSESSEN FORTSETTER

PEER GYNT

Peer Gynt møter Skavlan.

Av Henrik Ibsen
Komponist: Andreas Utnem og Amina Sewali
Bearbejdet av Alexander Mørk-Eidem

Spiller fra	Forestillinger	Publikum
2. januar	31	19 576

Regi: Alexander Mørk-Eidem. Scenografi: Erlend Birkeland. Kostymedesign: Maria Gyllenhoff. Musikalsk ansvarlig: Andreas Utnem. Lysdesign: Ellen Ruge. Masker: Wibke Schuler, Nina König. Dramaturg: Hege Randi Tørresen. Regiassistent: Ilene Myrann Sørbøe. Produsent: Kirsti Holm-Glad. Medvirkende: Eindride Eidsvold, Mattis Herman Nyquist, Jon Øigarden, Finn Schau, Andrea Bræin Hovig, Maria Bock, Anne Krigsvoll, Amina Sewali, Nader Khademi, Biniam Yhidego, Marika Enstad, Ingjerd Egeberg og Samantha Lawson. Musikere: Peter Baden, Øystein Moen, Hans Marius Indal, Gunhild Kristoffersen og Andreas Löwe.

Vinner av Heddapris for beste scenetekst. Heddaprisnominert for beste mannlige medspiller (Nader Khademi).

PÅ BESØK

KAFKA

Den humoristiske Kafka.

Av Franz Kafka, Harald Eia, Nadina Bouhrou, Thorbjørn Harr
Komponist: Røyksopp

Nypremieren	Forestillinger	Publikum
9. september 2015	3	2 038

Regi: Anders Mordal. Scenografi: Dagny Drage Kleiva. Lysdesign: Torkel Skjærven. Masker: Greta Bremseth. Produsent: Thorbjørn Harr, Margrethe Aaby. Medvirkende: Thorbjørn Harr og Jan Gunnar Røise.

«Magisk moro.»

BA

Spesial- og festforestillinger

I tillegg til forestillinger i repertoar tilbyr Nationaltheatret flere spesial- og festforestillinger – gjerne i samarbeid med andre aktører.

DUGNAD FOR NEPAL

HOVEDSCENEN

Spilledato	Forestillinger	Publikum
10. mai	1	642

De seks nødhjelpsorganisasjonene Røde Kors, CARE, Flyktninghjelpen, Kirkens Nødhjelp, Redd Barna og Caritas mobiliserer til en nasjonal innsamlingsdugnad for jordskjelvofrene i Nepal. NRK1 sendte søndag 10. mai direkte Dugnad for Nepal – en støttekonsert fra Nationaltheatret med et knippe av Norges største artister.

SKOLEREVY 2015

HOVEDSCENEN

Sandvikarevyn 2015: Bygg! Et liv. En lek.

Premiere	Forestillinger	Publikum
16. april 2015	2	924

Regi: Mathias Falch, Bastian Fjeld. Produsent, Nationaltheatret: David Parrish.

Med: Filippa Månsson, Amanda Tunsberg, Selina Ekra Sei, Anne Øvstedal, Emilie Frisvold Aulie, Stine Botilsrud, Viktoria Bakken, Amalie Heggemsnes, Sophie Flingtorp, Valera Kristiansen, Peter Nikolai Kaasa Sundgaard, Alexander Stalheim Hellstenius, Didrik Loose, Jacob Sebastian Schneid.

17. MAI-MATINE 2015

HOVEDSCENEN

Spilledato	Forestillinger	Publikum
17. mai 2015	1	738

Regi: Kim Haugen. Scenografi: Helge Lohne. Musikalsk ansvarlig: Per Christian Revholt. Dramaturg: Olav Torbjørn Skare. Produsent: Kirsti Holm-Glad, Runi Sveen. Med: Kim Haugen, Harald Stanghelle, Lise Fjeldstad, Lena Kristin Ellingsen, Lasse Lindtner, Almir Meskovic, Evelyn Rasmussen Osazuwa, Amanda Tunsberg, Stine Botilsrud, Filippa Månsen, Thomas Rikheim Fangel, Milla Barr Kongsteien, Kristoffer Dyblie Erdal, Kampen Janitsjarorkester, DHUT (Det Helt Utrolige Fantastiske Vennekoret) og Nationaltheatrets blandaker. Kapellmester Per Christian Revholt med orkester.

HEDDAPRISEN 2015

HOVEDSCENEN

Spilledato	Forestillinger	Publikum
14. juni 2015	1	570

Regi: Mattis Herman Nyquist. Scenografi: Nora Furuholmen. Produsent: Ola Neegaard og Runi Sveen. Konferansier: Mattis Herman Nyquist.

Prisutdelerne under årets utdeling: Fabian Stang, Iram Haq og Ine Wilmann, Fredrik Hannestad og Trine Falch, Anna Bache-Wiig og Siv Rajendram Eliassen, Espen Klouman Hoiner og Hadia Tajik, Th' Line, Tom Remlov og Thea Stabell, 3. klasse ved Teaterhøgskolen, Espen Skjønberg og Mariann Hole, Eskil Vogt og Joachim Trier, Per-Olav Sørensen og Tuva Novotny.

Amfiscenen

Amfiscenen er mer intim og moderne enn Hovedscenen, og er like gjerne arena for klassikere som for samtidsdramatikk. Amfiscenen åpnet i 1963. Det var første gang et norsk teater åpnet en bispene innenfor selve teaterbygningen.

11

PRODUKSJONER

36 813

PUBLIKUMMERE

206

FORESTILLINGER

Nominert til Natt&Dags Oslopris for beste scenekunst

VI TYGGER PÅ TIDENS KNOKLER

Fire menn, en gitar, gjørme og melankoli.

Av Jonas Corell Petersen i samarbeid med ensemblet. Komponist: Gaute Tønder

Urpremiere	Forestillinger	Publikum
15. januar 2015	30	4 592

Regi: Jonas Corell Petersen. Scenografi og kostymedesign: Nia Damerell, Thale Kvam Olsen. Maskør: Wibke Schuler. Dramaturg: Olav Torbjørn Skare. Produsent: Runi Sveen. Medvirkende: Sigurd Myhre, Olav Waastad, Ole Johan Skjelbred og Espen Alknes.

«Morsomt og intelligent teater om selvrealiseringens tidsalder.»

AFTENPOSTEN

MORGON OG KVELD

Eit streif av korleis det er å vere eit enkelt menneske på jorda.

Av Jon Fosse
Komponist: Benedicte Maurseth
Omarbeidet av Hildegun Riise

Norgespremiere	Forestillinger	Publikum
18. mars 2015	44	8 486

Regi: Hildegun Riise. Scenografi: Åse Ljones, Ingrid Tønder. Kostymedesign og lysdesign: Ingrid Tønder. Videodesign: Ingrid Tønder, Klaus Kottmann. Maskør: Wibke Schuler. Dramaturg: Olav Torbjørn Skare. Produsent: Margrethe Aaby. Medvirkende: Anne Marit Jacobsen og Benedicte Maurseth.

«Magisk om liv og død.»

VG

SEKS ROLLER SØKER EN FORFATTER

Hvem bestemmer hvem du er?

Av Luigi Pirandello
Oversatt av Tommy Watz
Bearbeidet av Njål Helge Mjøs
Inspirert av en versjon av Alexander Mørk-Eidem

Premiere	Forestillinger	Publikum
9. september 2015	21	3 198

Regi: Hanne Tømte. Scenografi og kostymedesign: Olav Myrtvedt. Lysdesign: Sutoda. Maskør: Ruth Haraldsdottir Norvik. Dramaturg: Njål Helge Mjøs. Regiassistent: Anna Dworak. Produsent: Truls Kwetzinsky. Medvirkende: Bjørn Floberg, Liv Bernhoft Osa, Kjersti Tveterås, Hermann Sabado, Ellen Horn, Tone Mostrau, Bernhard Arnø, Frøydis Armand, Trine Wiggen, Mariann Hole, Håkon Ramstad, Erlend Bakker, Elsa Kahrs Helleland, Daniil Kirichenko, Nikolai Mediaas Jørstad, Molly Irma Horn, Maja Dworak Strømgren og Elsa Kahrs Helleland.

«Indremedisin for teaterpsyken.»

VG

HELIKOPTER

Når katastrofen inntreffer i din egen oppkjørsel.

Av Angela Betzien
Oversatt av Cecilie Mosli

Norgespremiere	Forestillinger	Publikum
10. oktober 2015	20	3 825

Regi: Cecilie Mosli. Scenografi og kostymedesign: Milja Salovaara. Lysdesign: Martin Myrvold. Lyddesign: Kai Priddy. Maskør: Eva Sharp. Dramaturg: Kristian Lykkeslet Strømskag. Produsent: Runi Sveen. Medvirkende: Ine Jansen, Trond Espen Seim, Jonas Strand Gravli og Kingsford Siayer.

«Glimrande samfunnssatire.»

VÅRT LAND

SUKSESSEN FORTSETTER

MINUS 2

Bli med to eldre menn i pysjamas på en dramatisk flukt fra sykehuset.

Av Samuel Benchetrit
Oversatt av Per Tofte

Nypremiere	Forestillinger	Publikum
18. februar 2015	11	1 780

Regi: Nils Ole Oftebro. **Scenografi og kostymedesign:** Nora Furuholmen. **Lysdesign:** Øyvind Wangensteen, Ulf Bjørklid. **Videodesign:** Klaus Kottmann. **Koreografi:** Erlend Samnøen. **Maskør:** Nina König. **Dramaturg:** Hege Randi Tørresen. **Produsent:** Truls Kwetzinsky. **Medvirkende:** Per Jansen, Sverre Anker Ousdal, Herman Bernhoft og Ine Jansen.

«Feelgood-teater om døden.»

NRK

SUKSESSEN FORTSETTER

SOKRATES' FORSVARSTALE

En mann, et legendarisk manifest og retorisk mesterverk.

Som nedskrevet av Platon.
Oversatt av Terje Nordby
Bearbeidet av Bibbi Moslet

Nypremiere	Forestillinger	Publikum
24. september 2015	6	1 188

Regi: Stein Winge. **Lysdesign:** Øyvind Wangensteen. **Maskør:** Ruth Haraldsdottir Norvik. **Dramaturg:** Bibbi Moslet. **Produsent:** Truls Kwetzinsky. **Medvirkende:** Toralv Maurstad og Jeppe Laursen.

«Filosofisk folkefiende.»

DAGBLADET

SUKSESSEN FORTSETTER

JO FORTERE JEG GÅR, JO MINDRE ER JEG

Kjærligheten er en ensom ting.

Av Kjersti Annesdatter Skomsvold
Komponist Rebekka Karijord
Bearbeidet av Mari Vatne Kjeldstadli, Margreth Olin
Dramatisert av Kjersti Annesdatter Skomsvold og Anne Marit Jacobsen.

Nypremiere	Forestillinger	Publikum
11. januar 2014	6	1 188

Regi: Margreth Olin. **Scenografi:** Dagny Drage Kleiva. **Lysdesign:** Ida Klevstul Burdal, Hanne Marte Fuglseth Griffiths. **Videodesign:** Torbjørn Ljunggren. **Maskør:** Hege Ramstad. **Dramaturg:** Mari Vatne Kjeldstadli, Kristian Lykkeslet Strømskag. **Produsent:** Margrethe Aaby. **Medvirkende:** Anne Marit Jacobsen, Nils Golberg Mulvik

«Jacobsens sceniske autoritet er ubestridelig. Og kjærligheten til stoffet lyser det av.»

VÅRT LAND

LILLE EYOLF

Det usynlige barnet.

Av Henrik Ibsen

Spiller fra	Forestillinger	Publikum
Januar 2015	32	6 186

Regi: Sofia Jupither. **Scenografi:** Erlend Birkeland. **Kostymedesign:** Ellen Ystehede. **Lysdesign:** Magnus Mikaelson. **Maskør:** Ruth Haraldsdottir Norvik. **Dramaturg:** Mari Vatne Kjeldstadli. **Produsent:** Truls Kwetzinsky. **Medvirkende:** Kåre Conradi, Pia Tjelta, Marte Engebretsen, Hermann Sabado, Andrine Sæther, Marian Saastad Ottesen, Elliot Stange og Per Lauritz Goldmann Brandzæg.

«En usedvanlig velspilt og musikalsk oppsetning av Lille Eyolf.»

AFTENPOSTEN

SUKSESSEN FORTSETTER

JULEMIDDAG

Slekt skal følge slekters gang.

Av Tyra Tønnessen
Oversatt til stavangersk av Rolf Kristian Larsen

Nypremiere	Forestillinger	Publikum
26. november 2015	26	5 047

Regi: Tyra Tønnessen. **Scenografi og kostymedesign:** Dagny Drage Kleiva. **Lysdesign:** Øystein Wangensteen. **Maskør:** Ruth Haraldsdottir Norvik. **Dramaturg:** Kristian Lykkeslet Strømskag. **Regi-assistent:** Tor Ivar Haugen. **Produsent:** Margrethe Aaby. **Medvirkende:** Ågot Sendstad, Nils Johnson, John Emil Jørgensrud, Anneke von der Lippe, Kjersti Tveterås, Marte Engebretsen, Rolf Kristian Larsen, Hermann Sabado og Thorbjørn Harr.

«En usedvanlig morsom, moderne komedie.»

KLASSEKAMPEN

PÅ BESØK

KJENTE JEG DEG?

Av Rolf Jacobsen, Liv Borg Thorsen, m. fl.
Komponist: Amund Maarud og Kim Edvard Bergseth

Premiere	Forestillinger	Publikum
15. november 2014	3	594

Regi: Liv Borg Thorsen. **Konsulent:** Barthold Halle. **Medvirkende:** Wenche Medbøe, Toralv Maurstad. **Musiker:** Amund Maarud.

«Bedre stoff til hele Norge finnes knapt i dag!»

VG

Nationaltheatret på Torshov

Nationaltheatret flyttet inn i de gamle biblioteklokalene i Soria Moria-bygget på Torshov i 1977. Teatret har vært gjenstand for både kunstnerisk, politisk og økonomisk turbulens og har hele tiden vært en eksperimentell scene. I dag er teatrets kunstneriske ledelse en gruppe skuespillere som søker seg til Torshov på grunnlag av en felles kunstnerisk profil.

5

PRODUKSJONER

10 610

PUBLIKUMMERE

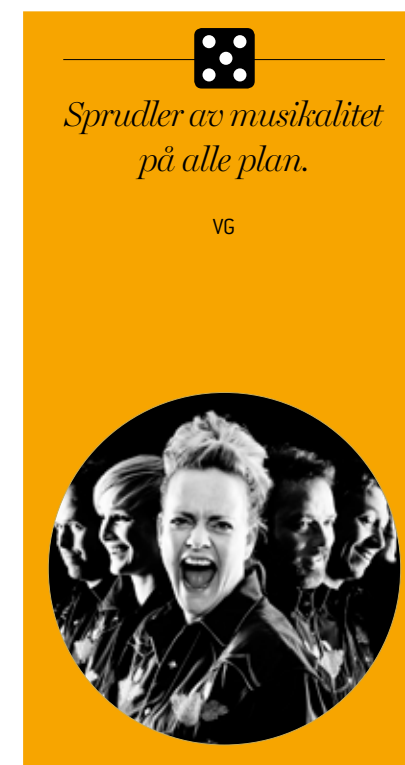

82

FORESTILLINGER

Heddapris for beste kvinnelige medspiller til Lena Kristin Ellingsen

MUSIKKLAB VOLUM 1: EN FÅR VÆRA SOM EN ER – EN OLE IVARS-MUSIKAL

Danseband møter Nationaltheatret.
Av Hilde Brinchmann, Kjetil Indregard, Torshov-gruppa. Basert på tekst og musikk av Ole Ivars

Nypremierre	Forestillinger	Publikum
Januar 2015	24	4 102

Regi: Hanne Tømta. Scenografi og kostymedesign: Milja Salovaara. Musikalsk ansvarlig: Simon Revholt. Koreografi: Hilde Sol Erdal. Maskør: Ruth Haraldsdottir Norvik. Dramaturg: Njål Helge Mjøs. Produsent: Ola A. Neegaard. Medvirkende: Lena Kristin Ellingsen, Bernhard Arnø, Henriette Steenstrup og Christian Skolmen. Musikere: Simon Revholt, Morten Michelsen, Mika Martinussen, Jon Arne Bjørnstad.

Spilte også på Hovedscenen.

TI PÅ TORSHOV

Premiere	Forestillinger	Publikum
31. oktober 2015	3	495

Regi: Sigrud Strøm Reibo. Produsent: Ola A. Neegaard. Medvirkende: Kai Remlov, Anne Krigsvoll, Terje Strømdahl, Per Egil Aske, Jan Gunnar Røise, Hanne Skille Reitan, Marika Enstad, Liv Bernhoft Osa, Håkon Ramstad, Sigurd Myhre, Olav Waastad, Thorbjørn Harr, John Emil Jørgensrud, Mariann Hole, Anders Mordal, Andrine Sæther, Nader Khademi, Tone Danielsen, Henrik Mestad, Mattis Herman Nyquist, Eindrude Eidsvold og Hermann Sabado.

Nytt konsept på Torshovteatret. Tre lørdager får skuespillerne boltre seg fritt på scenen i ti minutter hver.

DET ER SIKKERT OG VISST

Av Lisbeth Knopper
Musikk av Jan Møller
Oversatt av Ragnar Olsen

Premiere	Forestillinger	Publikum
20. februar 2015	22	1 762

Regi: Marte Magnusdotter Solem, Marianne Andreasen. Scenografi: Nils Secher. Kostymedesign: Nils Secher. Musikalsk ansvarlig: Simon Revholt. Dukke-maker: Nils Secher. Produsent: Kjetil Falkum. Medvirkende: Marte Magnusdotter Solem, Julie Lindvik. Musiker: Jon Faulstad.

MUSIKKLAB VOLUM 4: DIDO + AENEAS

Sjangerleken fortsetter!
Av Nahum Tate
Komponist: Henry Purcell

Premiere	Forestillinger	Publikum
18. april 2015	32	4 181

Regi: Sigrud Strøm Reibo. Scenografi og kostymedesign: Milja Salovaara. Musikalsk ansvarlig: Simon Revholt. Lysdesign: Øyvind Wangensteen. Koreografi: Oleg Glushkov. Maskør: Greta Bremseth. Dramaturg: Njål Helge Mjøs. Produsent: Ola A. Neegaard. Produsent Nasjonalballetten: Mimi Cejka. Medvirkende: Ågot Sendstad, Christian Skolmen, Lena Kristin Ellingsen, Bernhard Arnø. Dansere: Kristian Alm, Kristian Støvind, Ole Willy Falkhaugen. Musikere: Simon Revholt, Kaja Fjellberg Pettersen, Morten Michelsen, Jan Bunes.

I samarbeid med Den Norske Opera & Ballett.

«Det er gjennomført, det er innlevd, det er hjerte, smerte og død.»

DAGSAVISEN

Malersalen

Malersalen har siden 1983 vært brukt som scene. Som navnet antyder, dreier det seg om teatrets gamle malersal, som ble frigjort da teatret flyttet en del av verkstedene ut av hovedbygningen. Det intime rommet har 61 sitteplasser. Her vises mye eksperimentelt teater. Det er en viktig debutscene for unge scenekunstnere og for å teste nye kunstneriske konsepter.

7

PRODUKSJONER

3 738

PUBLIKUMMERE

69

FORESTILLINGER

Nominert til
Heddapris for
beste scenografi/
kostymedesign.

KONSTELLASJONER

Ett forhold. Uendelige muligheter.

Av Nick Payne
Oversatt av Ole Johan Skjelbred

Norgespremiere	Forestillinger	Publikum
30. januar 2015	17	1 017

Regi: Peer Perez Øian. Scenografi og kostyme-
design: Ida Ekblad. Komponist: Gaute Tønder.
Lysdesign: Ingeborg S. Olerud. Maskør: Nina König.
Dramaturg: Mari Vatne Kjeldstadli. Produsent: Truls
Kwetzinsky.
Medvirkende: Ågot Sendstad og Erland Bakker.

«Skuespillerteater
av klasse.»

AFTENPOSTEN

GREVLINGENS TIME – OM FINN OG FAR

Hva vet vi om foreldrene våre?

Av Finn og Øyvind Schau

Urppremiere	Forestillinger	Publikum
23. april 2015	23	1 101

Regi: Runar Hodne. Scenografi: Matias Askvik.
Maskør: Eva Sharp. Dramaturg: Mari Vatne
Kjeldstadli. Produsent: Kirsti Holm-Glad.
Medvirkende: Finn Schau.

«Et råsterkt personlig
stykke.»

VG

Natt&Dags
Oslopris for
beste scenekunst

STRATEGIER FOR EN LYSERE FREMTID

En pre-apokalyptisk romantisk komedie.

Av Fiona Mergel

Urpremiere	Forestillinger	Publikum
12. september 2015	20	1 133

Regi: Angelina Josephine Stojčevska. Scenografi:
Magnus Mikaelson. Kostymedesign: Ane Aasheim.
Lysdesign: Magnus Mikaelson. Lyddesign: Gaute
Tønder. Maskør: Anne Sophie Baro. Dramaturg: Mari
Vatne Kjeldstadli. Produsent: David Parrish. Medvir-
kende: Ole Johan Skjelbred, Olav Waastad, Giske
Armand, Heidi Goldmann og Kjersti Botn Sandal.

«Oppsiktsvekkende godt
regiarbeid. Virtuost
fremført.»

AFTENPOSTEN

INGENTING ER INGENTING

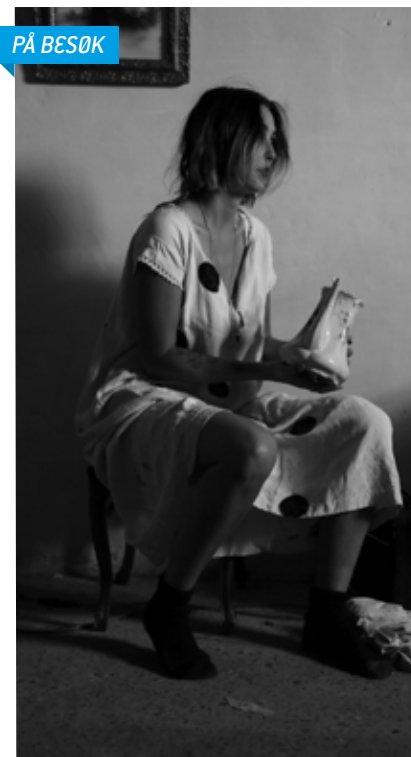
Nytt forteller-teater fra Thea Stabell.

Av Thea Stabell
Utdrag fra Shakespeares Kong Lear
Oversatt og bearbeidet av Thea Stabell

Urpremiere	Forestillinger	Publikum
16. oktober 2015	4	231

Regi: Jan Sælid. Kostymedesign: Kari Evjan. Lysdesign: Hanne Marte Fuglseth Griffiths. Lyddesign: Erik Hedin. Koreografi: Herman Diephuis. Producent: Margrethe Aaby.
Medvirkende: Thea Stabell.

Forestillingen er støttet av Norsk Kulturråd, Fritt ord og Nasjonalforeningen for folkehelsen og er laget i samarbeid med Nationaltheatret.

PÅ BESØK

MOTHER HUNTING (MIRACLE OF A ROSE)

Av Bianca Casady

Premiere	Forestillinger	Publikum
19. mars 2015	3	182

Regi: Bianca Casady. Koreograf: Biño Sauitzvy
Kostymedesign: Ann Mirjam Vaikka.

Nationaltheatret presenterer Akademi for Scenekunst/Høgskolen i Østfolds elevproduksjon.

«Usedvanlig modig teater.»

DAGBLADET

SPKRBOX

HIPHOTHEATERFESTIVAL

Energi, driv, dynamikk, diskusjon!

Festivalsjef: Cici Henriksen.

Spilledato	Forestillinger
9. til 13. september	3

SPKRBOX inntar Nationaltheatret for andre gang. Hiphopteaterfestival fem hele dager til ende; på Nationaltheatret, Dramatikkens hus, Nordic Black Theatre/Caféteatret og Skuespilersentret. Med teaterforestillinger, battles, konserter, jams, internasjonale og norske artister, filmer, «work-in-progress»-visninger, debatter, utstillinger, foredrag og kurs. Under festivaldagene på Nationaltheatret fylles huset av ulike SPKRBOX-arrangementer. På Hovedscenen møtes hiphopens fire elementer mellom gull og rød fløyel til en eksplosjon av et show, SPKRBOX JAM. Med streehdans,

beatboxing, battles, graffiti, rap, breaking, slampoesi, DJ-ing og mange overraskelser. Vi får oppleve noen av Norges ledende hiphop-artister, fremste skuespillere og scenekunstnere. På Amfiscenen vises forestillingen *County of Kings*, produsert av selveste Spike Lee på det velrenommerte The Public Theatre i New York. Forestillingen er skrevet og fremført av Lemon Andersen, en halvt norsk, halvt puertorikansk spoken word-poet og skuespiller.

SPKRBOX JAM

HØVEDSCENEN

En energibombe av en kveld ble sendt direkte på nationaltheatret.no og nrk.no

Spilledato	Forestillinger	Publikum
12. september 2015	1	393

Regi: Cici Henriksen. Produzent: Ola A. Neegaard.
Konferansier: Dat Gia Nguyen.

COUNTY OF KINGS

AMFISCENEN

Av Lemon Andersen

Spilledato	Forestillinger	Publikum
11. september 2015	2	128

Regi: Elise Thoron. Produzent: Ola Neegaard.
Med: Lemon Andersen.

Andre scener, turné, gjestespill

Fordi Nationaltheatret ønsker å nå ut til et størst mulig publikum, spiller vi forestillinger rundt i landet, ofte i samarbeid med Riksteatret. Vi presenterer gjestespill, både på scener i Norge og internasjonalt. Men også i hovedstaden spiller vi på scener utenfor huset – fordi eget teaterbygg er for lite.

TRE SØSTRE

Livet er et annet sted.

BAKSCENEN/NYDALEN

Av Anton Tsjekhov
Oversatt av Kjell Helgheim
Bearbejdet av Mari Vatne Kjeldstadli

Premiere	Forestillinger	Publikum
30. oktober 2014	Bakscenen: 2	230
	Nydalen: 14	2 252

Regi: Hanne Tømte. **Scenografi og kostymedesign:** Nora Furuholmen. **Lysdesign:** Øyvind Wangensteen. **Maskor:** Wibke Schuler. **Dramaturg:** Mari Vatne Kjeldstadli. **Regiassistent:** Anna Dworak. **Produsent:** Truls Kwetzinsky.
Medvirkende: Trine Wiggen, Laila Goody, Mariann Hole, Erland Bakker, Marianne Stormoen, Bjørn Floberg, Per Frisch, Håkon Ramstad, Jan Gunnar Røise, Froydis Armand og Espen Skjønberg.

Nominert til Heddapris 2016 for beste audiovisuell design og beste scenetekst

FRI

Hvor mye kan du fortelle moren din før hun reiser seg og går?

UTENDØRS PÅ AKERSHUS FESTNING
Av Goksøy & Martens

Oslopremiere	Forestillinger	Publikum
5. juni 2015	18	2 465

Regi: Goksøy & Martens. **Gartner:** Jon Harald Helleland. **Rekvisitor og scenografiassistent:** Mie Dinesen. **Produsent:** Elin Grinaker
Medvirkende: Ane Dahl Torp, Benjamin Helstad, Kari Onstad, Live Miranda Flaten, Trine Wiggen, Eindrude Eidsvold, Birgitte Larsen, Hennika Skjønberg, Leif Kristian Olsen, Haakon Aars, Arben Bala, Emilie Egebjerg, Jonas Mailand, Stelian-Iosif Takaciu, Kristian Aalen Berg, Fred Erik Berg, Roger Meltoft, Thali

Liebermann, Eirik Hallert, Florentina-Corina Stamate, Nina Røhder, Bahman Salkooyeh, Maj Johansen, Inger-Johanne Ravn, Tewodros Wassihun, Andreas Fjellhede, Henrik Ferner, Zenja Krilic med Enio, Tanya Wolter med Lex.

Forestillingen er produsert av Goksøy & Martens i samarbeid med Nationaltheatret, Festspillene i Bergen og Dramatikkens hus.

«Stor og allmenngyldig teateropplevelse ulikt noe annet du har sett.»

DAGSAVISEN

12

PRODUKSJONER

41 266

PUBLIKUMMERE

947

FORESTILLINGER

SOLDATER

AMFISCEENEN

Av Michael Ronen

Regi: Michael Ronen. **Dramaturg:** Irina Szodrich.
ICON produsent: Runi Sveen.

Spilledato	Forestillinger	Publikum
06. juni 2015	1	39

I denne forestillingen formidler Michael Ronen historier fra sin egen familie og forteller om soldater som de siste 100 årene har blitt overrumplet av kriger.

5 MORGEN

AMFISCEENEN

Av Fritz Kater

Regi: Armin Petras. **Scenograf:** Natascha von Steiger. **Kostymedesign:** Patricia Talacko. **Video:** Rebecca Riedel. **Musikk:** Tomas Küstner, Sebastian Vogel. **Koreograf:** Berit Jentzsch. **Dramaturg:** Carmen Wolfram. **ICON produsent:** Runi Sveen.
Medvirkende: Max Simonischek, Holger Stockhaus, Anja Schneider, Hanna Plass, Manja Kuhl.

Forestillingen spilles med støtte fra EUs kulturprogram og er en del av et internasjonalt samarbeidsprosjekt i regi av Union des Théâtres de l'Europe (UTE). Prosjektet har navnet Terrorisms. Fra 2013 til 2015 samarbeider Nationaltheatret med teatre i Stuttgart, Reims, Beograd og Tel Aviv om en kunstnerisk utforskning av temaet terrorisme.

TIGERN

AMFISCEENEN

Av Gianina Carbanariu
Oversatt av Inger Johansson

Første spilledato	Forestillinger	Publikum
14. oktober 2015	2	263

Regi: Sofia Jupither. **Scenograf:** Erlend Birkeland. **Kostymedesign:** Maria Geber. **Lysdesign:** Ellen Ruge. **ICON produsent:** Runi Sveen.
Medvirkende: David Fukamachi Regnfors, Fredrik Gunnarson, Anders Hambraeus, Åsa Persson, Jonas Sjøqvist.

Jupither Josephsson Theatre Company i samarbeid med Nationaltheatret, Dramaten, Malmö Stadsteater, Folketeatern i Göteborg, Riksteatern og Örebro Länsteater.

PÅ TURNÉ

KONDOLERER

Forestillinger	Publikum
22	11 000

SAMFUNNETS STØTTER

Forestillinger	Publikum
55	15 597

NATTEN ER DAGENS MOR

Forestillinger	Publikum
30	7 341

KAFKA

Forestillinger	Publikum
3	1 323

FRI

Forestillinger	Publikum
2	475

VI TYGGER PÅ TIDENS KNOKLER

Forestillinger	Publikum
1	198

National Spesial

På Nationalteatret kan publikum oppleve kunstnermøter, konserter, introduksjoner, aktiviteter for barn, quiz, panelsamtaler og mye mer. God formidling gjør teateropplevelsen større.

105

ARRANGEMENTER

18 095

PUBLIKUMMERE

Gjennom et bredt formidlingsprogram med store og små arrangementer ønsker Nationalteatret å engasjere, begeistre og skape debatt. Teatret er en sentral aktør

i det offentlige ordskiftet, og Nationalteatret ønsker å gi rom til alle. National Spesial åpner teatret og frister nye publikumsgrupper inn. Derfor utvider vi

satsingen på ulike formidlingsarrangementer for forskjellige publikumsgrupper. Her er noen eksempler på formidlingsaktiviteter i 2015.

OSLO KULTURNATT 2015

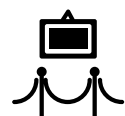
Gatekultur møter finkultur! De drevne battle-rapperne Bru og Martin Massiv kjempet om å vinne kampen om de beste rimene, de sløgeste vendingene og de feteste linjene da de møtte Nationalteatrets erfarne skuespillere Mariann

Hole og Sigurd Myhre til Rap Battle under Oslo kulturnatt. I forkant av battelen fikk skuespillerne innføring i battling av en av Norges beste på området, Nils m/Skils. Arrangementet var en del av SPKRBOX hiphopteaterfestival

TEATERQUIZ

Drevne quizmastere byr på morsomme, overraskende og utfordrende kultur- og teateroppgaver i National Teaterquiz. I tillegg får du en hyggelig kveld med god stemning, bra folk, fin musikk og åpen servering i den ærverdige Publikumsfoajeen.

KUNSTUTSTILLINGER

I publikumsområdet utenfor Hovedscenen presenterer Nationalteatret skiftende kunstutstillinger. I 2015 ble utstillinger av Christopher Nielsen, Mikael Noguchi, Wenche Øyen, Åse Ljones og Nils Ole Oftebro vist – samt gaver til Nationalteatrets kunstsamling og en utstilling med gamle teaterplakater.

OMVISNINGER

Nationalteatret er et hus fullt av historier. Gjennom guidede rundturer i Henrik Ibsens eget teater får publikum både høre interessant norgeshistorie og morsom kuriosita fra teatrets indre. Gjennom omvisningene får både skoleklasser, turister og andre se den store kunstinstitusjonen – foran og bak kulissene.

DRØMMEDAGEN

I forbindelse med at Årets Skolerevy spiller på Nationalteatrets hovedscene, får vinneren av prisen for beste mannlige og beste kvinnelige skuespiller følge teatrets skuespillere en hel arbeidsdag på teatret. I samarbeid med Obos.

RUSSISK BRUNSJ

Før matiné-forestillingene på *Revisoren* av russiske Nikolaj Gogol ble publikum invitert til russisk brunsj i Publikumsfoajeen. Her kunne man nyte te og piroger og møte regissør Cathrine Telle, skuespiller Jan Gunnar Røise og dramaturg Njål Helge Mjøs.

SKAPER ENGASJEMENT

Etter forestilling onsdag 26. august møttes dramatiker Christopher Nielsen, Per Roskifte fra Norgesgruppen, Kari Gran fra Kirkens bymisjon og politiker Odd Einar Dørum til samtale om *Verdiløse menn*, verdighet og sosialt engasjement. Journalist og forfatter Linn Stalsberg var moderator for samtalen. I samarbeid med Norgesgruppen.

Ekstraforestilling 9. august der billettinntektene i sin helhet gikk til Kirkens Bymisjons rettshjelpstiltak for rusavhengige, Gatejuristen, etter initiativ fra ensemblet.

Teatret stiller opp på dugnad. Det ble samlet inn 295 360 kroner.

I forkant av forestillingen fikk publikum en introduksjon om sosialt entreprenørskap og Gatejuristens arbeid. Skuespiller Gard B. Eidsvold, Cathrine Moksness i Gatejuristen, styreleder Johan Andresen i Ferd og generalsekretær Merethe Smith i Advokatforeningen møttes til samtale i Publikumsfoajeen. Tamar Thorud var moderator. Både teatersjef Hanne Tømta og Oslo-ordfører Fabian Stang var til stede for å ønske publikum velkommen.

KRYSTALLNATTEN

I samarbeid med Antirasistisk senter og Det Mosaiske Trossamfund var Nationalteatret med på en sterk markering av en av den moderne historiens mest skjebnesvangre netter. Krystallnatten 9. november ble markert med seminar om ytringsklima etterfulgt av fakkeltog og appeller foran Nationalteatret, for forestillingen *Klassen vår*. Appellene ble holdt av teatersjef Hanne Tømta, ordfører i Oslo Marianne Borgen og leder for Det mosaiske trossamfund, Ervin Kohn. For fakkeltog ankom Nationalteatret, spilte Leoni Abrahamsen Kohn jødisk tradisjonsmusikk i Publikumsfoajeen.

INTRO

Med åpne introduksjoner før forestillingene blir teateropplevelsen rikere. Regissører, skuespillere og dramatikere gir publikum et innblikk i hvordan forestillingen blir til og

hva man ønsker å formidle. Ved å invitere gjester også fra kultur-, samfunns- og næringsliv til å holde introduksjoner settes teaterkunsten inn i en større sammenheng.

Et knippe fagpersoner holdt introduksjoner til forestillingene i 2015. Her er noen av dem:

Vi tygger på tidens knokler:
Dag Olav Hessen,
professor i biologi

Klassen vår:
Knut Andreas Grimstad,
professor i polsk språk og
litteratur

Skylight:
Sissel Gran,
psykologspesialist og
samlivsterapeut

Morgon og kveld:
Tom Egil Hverven,
litteraturviter og hoved-
anmelder i Klassekampen

National Spesial: Barn

Barna er teatrets fremtid, og Nationaltheatret satser stort på nye og spennende tilbud for barn og barnefamilier. I 2015 utviklet teatret konseptet National Spesial Barn, som omfatter en rekke aktiviteter for hele familien, både i teatret og på andre arenaer.

HAKKEBAKKEFEST

Miniøya

Nationaltheatret deltok på barnekultur-festivalen Miniøya, der barna møtte kjente karakterer fra forestillingen *Dyrene i Hakkebakkeskogen*. Med Per Christian Revholt bak pianoet fikk små og store synge velkjente Egner-sanger sammen med Mikkel Rev (Lasse Lindtner) og Klatremus (Kjersti Botn Sandal) – og møte forestillingens regissør Kim Haugen. I samarbeid med NorgesGruppen.

Norsk folkemuseum

På sankthansaften lagde Mikkel Rev (Lasse Lindtner), Klatremus (Mariann Hole) og kapellmester Per Christian Revholt Hakkebakkefest på Norsk Folkemuseum. I samarbeid med NorgesGruppen.

På teatret

I ekte hakkebakkeånd inviterte Nationaltheatret barn og voksne i alle aldre til en stor festlördag med dekket grønnsakbord og mange ulike aktiviteter. Her fikk barna lage sine egne Klatremus-ører og bli med på spennende rebusløp, og ikke minst: møte selveste Klatremus (Hanne Skille Reitan) og Mikkel Rev (Lasse Lindtner). NorgesGruppen og Kiwi støttet arrangementet med kilovis med frukt og grønnsaker på ekte grønnsaks-spisevis.

NATIONAL JULESPESIAL

Mange barnefamilier ønsker et besøk på Nationaltheatret i førjulstiden. Og i 2015 sørget Nationaltheatret for førjulsstemning for små og store hver lørdag i advent. National Julespesial kunne by på kjente og kjære julefortellinger og julesanger, av H. C. Andersen, Astrid Lindgren og Alf Prøysen – med Nationaltheatrets kunstnere. Ansiktsmaling, juleverksted, allsang og Luciafeiring sto også på programmet. Barna som deltok, kunne ta med en gave til noen som ikke har så mye. På teatret fikk de pakke inn presanger og dekorere dem med gammeldags julegavepynt. I slutten av desember ble alle gavene donert til Fattighuset.

SKOLETILBUD

Nationaltheatret deltar i den Kulturelle skolesekken og utarbeider pedagogisk materiell til et utvalg av teaterproduksjonene. I 2015 deltok vi med forestillingen *Klassen vår*. 80 ungdomsskoleklasser med til sammen 2800 elever så forestillingen.

National Spesial: Uprøvd

UPRØVD er et kunstnerstyrt prosjekt der nye, gamle og alternative tekster prøves ut på teaterscenen. UPRØVD er et uhøytidelig og annerledes møte med dramatik og Nationaltheatrets ensemble.

RUMENSK KEBAB-MIX

Spilledato

11. juni 2015

Med: Marika Enstad, Heidi Goldmann, Hanne Skille Reitan, Olav Waastad, Hermann Sabado. **Dramaturg:** Olav Torbjørn Skare.

Etter et år med temaet dialog bytter Nationaltheatrets Uprøvd-gruppe i 2015 ut pratet og avslutter med rumensk kebab – med dramatik, band og DJ. Glam Slam-bandet Fluffers vil ramme inn lesningen av ny dramatik. Fluffers kan stå som et perfekt bilde på det Vest-Europa rumenerne drømmer om. Glam Slam-bandet består av Deep Dive – Marika Enstad, Lulu Wild – Ulla Marie Broch og Mr. Red Hot – Vidar Lovstad.

SÅNGER VID RANDEN AV ETT GRÅTT HAV

Spilledato

23. januar 2015

Av Pipsa Lonka

Med: Tone Danielsen, Anne Krigsvoll, Finn Schau, Øystein Røger, Trine Wiggen, Bernhard Arnø, Heidi Goldmann, Marika Enstad. **Musiker:** Simon Revholt med band. **Dramaturg:** Olav Torbjørn Skare.

En herlig blanding av finsk fjernsynsteater og magisk realisme. Uprøvd på Torshov blir dramatik Pipsa Lonkas første møte med et norsk publikum. Vi inviterer til helfinsk aften med allsang og tango.

FAREN TIL BARNET TIL MOREN

Spilledato

13. mars 2015

Av Fredrik Brattberg

Regi: Trine Wiggen. **Dramaturg:** Olav Torbjørn Skare. **Med:** Sigurd Myhre, Birgitte Larsen og Alma Furuholmen.

Faren til barnet til moren av Fredrik Brattberg er historien om en far og en mor og hvordan foreldrerollene etter hvert spiller inn på forholdet deres. Intervju med Fredrik Brattberg. Samtale om foreldres roller og rettigheter med Yvonne Severinsen og Arve Bjelland Grov fra Homansbyen Familievernkontor og litteraturviter Jørgen Lorentzen.

Mimesis

Toppledelse er verdensdramatikk! Skuespillere fra Nationaltheatret og forelesere i ledelsesfaget styrker norske ledere med teatret som læremester.

NEARLY ALL MEN CAN STAND ADVERSITY,
BUT IF YOU WANT TO TEST A MAN'S CHARACTER,
GIVE HIM POWER

Abraham Lincoln

SAMLINGER I 2016:

11. februar 2016:

HOUSE OF CARDS:

Maktspill, korrumpert og intriger
Ved å holde *House of Cards* opp mot Machiavellis tanker, trekker vi sammenligninger til lederskap og maktkamper i vår tid og vår verden.

14. april 2016:

ROLE TAKING ROLE MAKING:

Kampen for autentisk lederskap
Hva kan ledere lære av skuespillere som hele tiden må skape seg en rolle og gjøre den til sin?

16.–20. juni:

I IBSENS ITALIA:

Et sted mellom Bøygen og Brand
Italia gjorde et sterkt inntrykk på Ibsen. Kultur, kunst og skjønnhet frigjorde skaperkraft, og vi følger etter.

MIMESIS er et nyskapende konsept i regi av Beowulf & Earendel og Nationaltheatret, som gir toppledere kunnskap og innsikt i kunst, kultur og historie – og en dypt original, og samtidig klassisk, innfallsvinkel til faget ledelse.

MIMESIS er ikke et lederkurs, men en investering i menneskelig og kulturell kapital. Det er en erkjennelse av at en organisasjon er som et teater, med alle de vanskelige valg, samfunnshensyn, maktspill og ulike strategier en topplerer står overfor.

Teatret ønsker å være både inspirasjonskilde og læremester.

Nationaltheatret er Norges ledende teater, og Beowulf & Earendel har en unik posisjon i sin kombinasjon av kulturformidling og ledelsesutvikling. Vi deler en overbevisning om at kunsten er avgjørende for å finne svar på de store spørsmålene i vår tid og for å bygge et godt samfunn. MIMESIS er et humanistisk prosjekt, som skal styrke norske ledere og gi dem større innsikt i kunst og kultur.

HVA ER MIMESIS?

Mimesis er et sentralt begrep i gresk filosofi og oversettes med etterligning, eller imitasjon. Det blir brukt om kunstens vesen, som gjennom å speile virkeligheten, er en kilde til erkjennelse og refleksjon. Skuespilleren speiler det indre følelsesliv gjennom ytre mimikk, men teater er ikke virkelighet. Teater er illusjonen om virkeligheten – det er MIMESIS.

RICHARD III:

Makt og avmakt, ambisjoner og fortvilelse

24. september 2015

Våg å kjenne på dine mørke sider, så unngår du å puste liv til dem.

William Shakespeares drama *Richard III* er selve kilden til ambisjoner og ledelse. Richard er et skrekens eksempel. Haltende rundt med pukkelrygg og vissen arm dreper han for fote for å nå sitt mål: å bli konge av England. Ambisjonene løper løpsk. Venner og slektninger faller som fluer. Og måloppnåelsen gir ingen varig lykke.

I lang tid har Richard dødd for alle lederes ambisiøse synder. Men det er dypere lag i Richard enn som så. Hans historie står vel så mye frem som en kamp med eget sinn, en fortvilet eksistens på jakt etter eget ståsted.

Du kjenner ham igjen i Tyrion Lannister i *Game of Thrones* eller i kong George VI i *The King's Speech*. Richard er ikke et monster fra middelalderse slottskorridorer – han er menneskelig og svært gjenkjennelig.

Med: Ine Jansen og Mads Ousdal

SCROOGE:

Kan et menneske forandre seg, endog ved livets slutt?

24. november 2015

Gnothi seauton, kjenn deg selv, stod hugget inn over tempelgangene til orakelet i Delfi, antikkens McKinsey. Alle fortidens store ledere visste dette. Viktigere enn ethvert ekspertråd var nødvendigheten av å kjenne seg selv. For i all ledelse er selve personen som bekler lederstillingen en sentral variabel. Hvis ikke blir jo all lederutvelgelse og lederutvikling meningsløs. I Mimesis' samling to lar vi Charles Dickens' romanfigur Ebenezer Scrooge være utgangspunktet når oppgaven er å kjenne seg selv og sin fortid, for å kunne bedre forstå – og forandre – sin nåtid og fremtid.

Med: Marika Enstad og Henrik Mestad

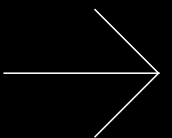

Utfordringer
Måloppnåelse
Effektivitet
Kompetanse, HMS
og likestilling

Virksomhetsstyring og kontroll

Nationaltheatret er en stor organisasjon med høye ambisjoner og kompleks produksjon. Les om utfordringer, måloppnåelse, ressursutnyttelse, kompetanse, HMS og likestilling.

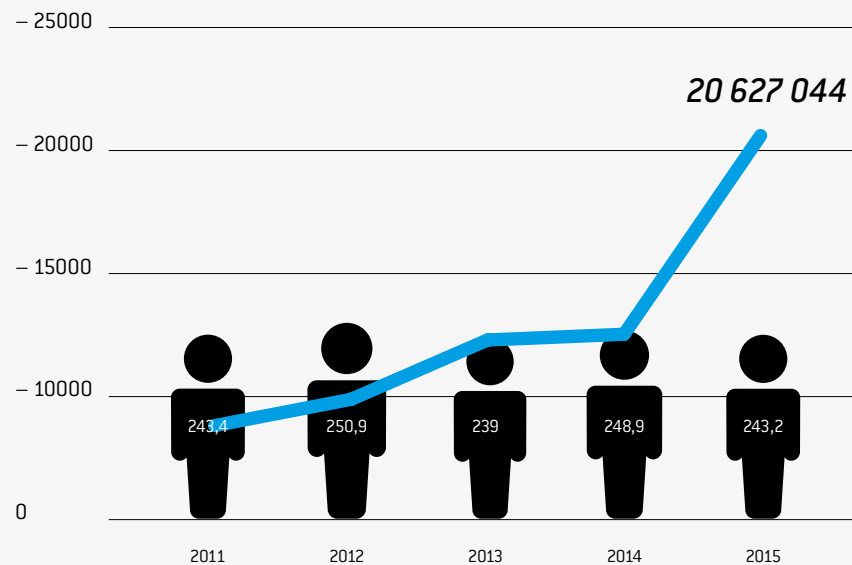
Utfordringer i virksomheten og risikohåndtering

To saker peker seg ut som en potensiell risiko for Nationaltheatrets evne til å nå sine mål og fylle sitt samfunnsoppdrag: pensjonsutgifter og infrastruktur.

Høye og uforutsigbare pensjonskostnader

Pensjonskostnadene har økt med 85 prosent fra 2012 til 2015 og har redusert teatrets rammebetingelser vesentlig. Utviklingen fortsetter i 2016 og er ikke bærekraftig.

— Pensjonskostnad
 👤 Antall årsverk

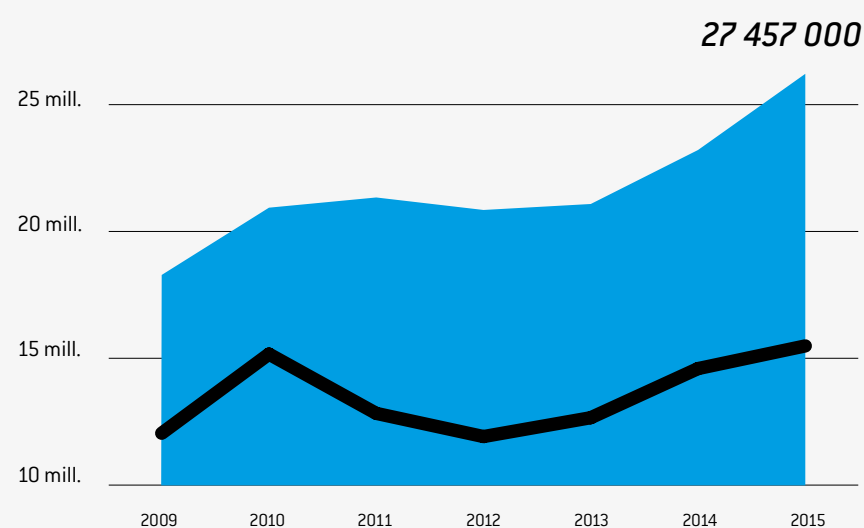

Solid økonomisk styring gir risikoreduksjon

Nationaltheatrets samfunnsrolle er ikke å tjene penger, men som det ledende teatret i Norge trenger vi en solid og forutsigbar finansiering for å lykkes med våre ambisjoner. En solid egenkapital begrenser risikoen ved publikumssvikt, men vil ikke kunne håndtere pensjonsutfordringene alene. Virksomhetsstyring, optimal ressursbruk og sunn økonomi gjør at vi har levert jevnt gode resultater over flere år, og har bygget opp en god egenkapital.

Estimatavviket var ved utgangen av 2015 på 47,1 mill kroner.

— Årsresultat
 — Fri egenkapital

Infrastruktur – teaterbygg

Nationaltheatrets vakre teaterbygg fra 1899 er utidsmessig i forhold til utvikling av moderne scenekunst og publikums behov for universell utforming, service og opplevelser. Dette haster det å gjøre noe med dersom Nationaltheatret også i fremtiden skal være et ledende teater og sette Norge på kartet internasjonalt. I en konseptvalg-utredning gjennomført av konsulentbyråene Atkins, Oslo Economics og Snøhetta anbefales full rehabilitering av teaterbygningen, modernisering av Hovedscenen, nybygg med nye bispener, samt moderne publikumsfasiliteter og universell

utforming. Mens en kvalitetssikring gjennomført av Metier og Møreforskning argumenterer for det som er nødvendig å gjøre på kort sikt: full rehabilitering av teaterbygningen og oppgradering av Hovedscenen til tidsmessig standard. Nationaltheatrets styre og ledelse stiller seg bak konseptvalgutredningens anbefaling om en større utvikling av teatret og avventer Kulturdepartementets beslutning.

Pensjonskostnader

Nationaltheatret har som mange andre institusjoner hatt en stor og uforutsigbar økning i

pensjonskostnader. Dette har gjort at teatret har måttet begrense antall produksjoner, særlig på de mindre scenene. Det siste året har pensjonsfelleskapet innenfor Norsk Teater- og Orkesterforening vært i forhandlinger med LO Stat om en ny og mer forutsigbar pensjonsløsning. Det har vært uenighet om hvorvidt en ny løsning skal tuftes på lovverket for innskudds- eller hybridpensjon. Skulle man komme til en enighet, vil teatrene fortsatt ha økonomiske utfordringer knyttet til overgangsordninger. Over tid er håpet derimot at pensjon skal være mer forutsigbar og utgjøre en mindre dominerende størrelse i teatrets økonomistyring.

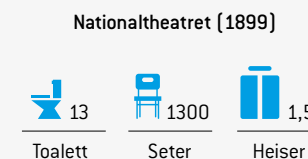
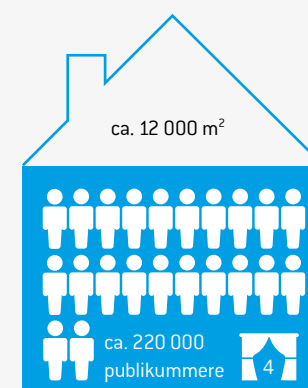
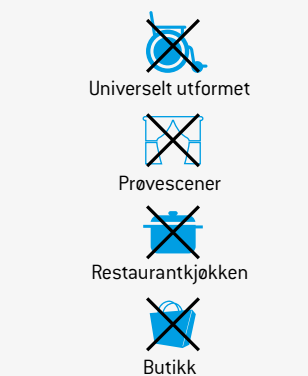
Utidsmessig infrastruktur

Nationaltheatrets bygningsmessige fasiliteter er betydelig mindre enn scenekunstinstitusjoner det er naturlig å sammenligne seg med. Eksempelvis har det nye operahuset i Bjørvika gitt vår

nasjonalopera et nødvendig løft i form av tidsmessige arealer som er viktige i den fremtidige utviklingen av moderne scenekunst. Behovet for en oppgradering av Nationaltheatrets infra-

struktur er akutt. Under er en sammenligning av bygningsmessige og fysiske fasiliteter ved tre scenekunstinstitusjoner i Oslo.

Sammenligning av store scener i Oslo. Basert på aktørenes eksterne rapporter og nettsider.

Anne Enger
Styreleder

Hanne Tømte
Teatersjef

//
JO LENGRE TID DET GÅR FREM
TIL EN BESLUTNING, JO MER
FORRINGES TEATRET, OG JO MER
KOSTBAR BLIR PROSESSEN.

Ikke la det gå både vinter og vår

Det er på tide med et vendepunkt i dramaet om Nationaltheatret. Nå må kulturministeren innta rollen som den gode hjelper.

PEER: Vær tålmodig, jente. Langt eller kort – du får vente.

Slik lyder en berømt replikk, med lang historie på Nationaltheatret. Og som Solveig har vi ventet lenge. Med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett hadde vi et håp om at handlingen i dramaet som utspiller seg i kulissene, om landets nasjonalteater, skulle nå et vendepunkt. Men heller ikke denne gangen ser vi ut til å komme videre med den sårt tiltrengte rehabiliteringen og moderniseringen av Nationaltheatret.

Vi er glade for at Nationaltheatret i 2015 satte publikumsrekord – i løpet av fem år har vi hatt en publikumsøkning på 20 prosent, mens antall forestillinger har økt med 17 prosent – og vi kan vise til høy kunstnerisk kvalitet. Men det skjer på tross av, ikke på grunn av, et godt teaterhus. Skal Nationaltheatret fortsette utviklingen og være et ledende moderne teater, trengs handlekraft. Nå.

Nationaltheatret står overfor tre hovedutfordringer:

1. FORFALL.

Det er 20 år siden den første tilstandsutredningen ble bestilt og fem år siden Statsbygg konkluderte med at Nationaltheatret er overmodent for rehabilitering. Vedlikeholdsetterlepet er kritisk. Dette på tross av at arkitekt Henrik Bulls ikoniske bygg fra 1899 har hatt en helt spesiell funksjon i norsk historie. Nationaltheatret ble bygd for å styrke identiteten til den unge nasjonen. Dette var Henrik Ibsen og Bjørnstjerne Bjørnsons teater – og ble plassert mellom slott, universitet og storting. I dag står altså dette viktige stykke norsk kulturarv i fare. Og som riksantikvaren har påpekt: Bevaringshensynet omfatter også bygningens funksjon som teater. Man drev ikke med avanserte fysiske og audiovisuelle teateruttrykk i 1899. I dag har vi fem scener og 250 medarbeidere – mot én scene og 100 medarbeidere i åpningsåret. Publikumstilfanget og antall forestillinger har økt drastisk. Kapasiteten er sprengt, og driftssikkerheten må styrkes.

2. PUBLIKUMSTILBUD.

Mye har også skjedd med publikums forventninger siden 1899. Og med måten kunst- og kulturinstitusjoner forholder seg til publikum. Folk soler seg på taket av Operaen, de strikker på Deichman, spiser middag på Det Norske Teatret og lager julepynt på Nasjonalmuseet. Nasjonalbiblioteket tredobler nå sine formidlingsarrangementer. Også Nationaltheatret åpner dørene og bryter ned skillet mellom scene og sal. Vi byr på foredrag, introduksjoner, quiz, konserter og egne arrangementer for barn og ungdom. En lørdag i måneden intervjuer den anerkjente journalisten Anne Grosvold Nationaltheatrets kunstnere. Samtalen kan oppleves live eller som videopodcast. Alt dette gjør vi fordi formidling er essensielt for å nå ut – til både nye og etablerte publikumsgrupper.

Teatret kan ikke være seg selv nok, vi må legge til rette for debatt, deltagelse og medskapning. Slik fyller teatret sitt samfunnsopdrag. Derfor må Nationaltheatret rustes opp til å komme publikum i møte. Formidlingsrom, et godt serveringstilbud, vrimearealer, arena for samarbeid med samfunns- og næringsliv og informasjons- og butikkfunksjon er sentralt i alle nye kulturbygg, fra Munchmuseet i Oslo til Buen kulturhus i Mandal. Gjerne med forventninger om et mer levende bymiljø som bieffekt. Teatret som kunstart har en sterk sosial funksjon – noe Nationaltheatret gjerne vil bidra til å videreutvikle. Da trengs en opprustning av publikumsfasilitetene. Noe så grunnleggende som gode lydforhold og siktlinjier i salen, servering og tilgjengelighet for alle – også funksjonshemmede – er dessverre ikke på plass i dagens nasjonalteater.

3. TID!

Mye av skrivebordsarbeidet er unnagiort – to grundige konsulentutredninger er gjennomført. Den første – såkalte konseptvalgutredningen – anbefaler full rehabilitering av teaterbygningen, modernisering av Hovedscenen, nybygg med nye biscener, samt moderne publikumsfasiliteter og universell utforming. Mens den andre utredningen – kvalitetssikringen – argumenterer for det som er nødvendig å gjøre på kort sikt: full rehabilitering av teaterbygningen og oppgradering av Hovedscenen til tidmessig standard. Det som nå gjenstår, er at kulturministeren bestemmer hvilket alternativ som skal videre til to til tre år med forprosjektering. Vi håper selvsagt på en større utvikling av Nationaltheatret, men anser kvalitetssikringens mer nøkterne anbefaling som et etterlenget første steg.

Men én ting er alle involverte konsulenter skjønt enige om: Det haster! Jo lengre tid det går frem til en beslutning, jo mer forringes teatret, og jo mer kostbar blir prosessen. Og når det i tillegg er bred politisk enighet om at noe må gjøres – er scenen satt for kulturministerens entré. Linda Cathrine Hofstad Helleland kan bli den gode hjelperen som ikke bare tenkte det, ønsket det og ville det, men som også gjorde det; fikk slutt på ventetiden. Og som slik bidro til en lykkelig utgang på dramaet om landets nasjonalteater.

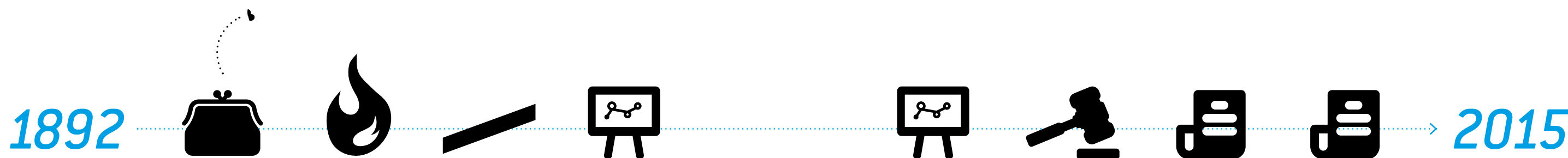
En forkortet utgave av denne teksten sto på trykk i Aftenposten 18. mai 2016.

>>

Dette har skjedd ...

Nationaltheatret var for lite allerede ved byggestart i 1892. Under følger en historisk oversikt over det som siden har skjedd – og ikke skjedd, i løpet av 123 år.

1892:
For lite fra start
Nationaltheatret var for lite fra starten av. Allerede i 1892 – ved byggestart, sju år før teatret sto ferdig, kjøpte teatret en tomt der Odd Fellow-gården ligger i dag, og reiste en bygård der med verksteder og lagre.

1935:
Tegnet utvidelse 1
Arkitekt Henrik Bull, som tegnet teatret 45 år tidligere, tegnet ut en stor utvidelse med bedre publikumsfasiliteter, innlast, lagring og garderobes. Men teatret klarte ikke å reise midler.

1980-tallet:
Tegnet utvidelse 2
Etter at teatret brant i 1980, ble det rehabilitert, men uten større modernisering. Arkitektene Lund og Slaato tegnet en ny, moderne fløy som skulle løse mange av de samme behovene som Bulls forslag til utvidelse i 1935. Teatret fikk ikke gehør for finansiering.

1990-tallet:
Avvist
Ved bygging av ny jernbanetunnel måtte Studentertunnelen graves opp. Teatersjef Ellen Horn forsøkte å få til en utvidelse av teatret samtidig. Forslaget gikk til regjering og storting, men ble avvist på grunn av bygging av den nye operaen.

2006–2007:
Tilstandsanalyse 1
Tilstandsanalyse av teaterbygningens omfattende rehabiliteringsbehov leveres av konsultantselskapet Rambøll.

2008–2011:
Tilstandsanalyse 2
Nationaltheatrets styre fattet vedtak om at Statsbygg bør ta over forvaltningen av teaterbygningen gjennom en husleieordning, men Statsbygg mener bygget må rehabiliteres først. Statsbygg gjennomfører så nye tilstandsanalyser på oppdrag fra Kulturdepartementet. Rehabiliteringskostnaden vurderes i 2011 til mellom 700 og 900 millioner kroner.

2012:
Vedtak om utredning
Regjeringen fattet vedtak om å sette i gang en kvalitetssikret prosess med såkalt konseptvalg-utredning (KVV) og kvalitetssikring (KS1) – etter Finansdepartementets rutiner. Mandatet er å utrede hvilke rammer som skal gjelde for Nationaltheatrets virksomhet i et 50-års perspektiv.

2014:
Anbefaling 1
Kulturdepartementet setter konsultantselskapene Atkins, Oslo Economics og Snøhetta til å gjennomføre KVV. KVV leveres i desember 2014 med anbefaling av full rehabilitering av teaterbygningen, modernisering av Hovedscenen, nybygg med nye bispener, prøvesaler og noen verksteder i umiddelbar nærhet, samt moderne publikumsfasiliteter og universell utforming.

2015:
Anbefaling 2
KS1 settes i gang i februar 2015 med konsultantselskapet Metier og Møreforskning Molde som eksterne kvalitetssikrere av KVV-en. KS1 leveres 19. oktober 2015 med en nøktern anbefaling om kun det som er nødvendig på kort sikt: full rehabilitering av teaterbygningen og full oppgradering av Hovedscenen til tidsmessig standard. [KS1 og KVV offentliggjøres samtidig av Kulturdepartementet 26. oktober 2015].

2016:
Kulturdepartementet avgjør
Beslutningsgrunnlag for valg av alternativ som skal forprosjekteres ligger i Kulturdepartementet. Kulturdepartementet skal levere innstilling om dette til Regjeringen slik at forprosjekt formelt vedtas. Dette kan skje enten i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i mai 2016 eller i statsbudsjettet for 2017, som legges frem i oktober 2016.

Stappfulle døgn på scenene

På grunn av manglende prøvesaler og foreldede scenefasiliteter, kan Nationalteatrets scener benyttes svært få timer i døgnet til det de er tiltenkt – nemlig å spille teater. Nationalteatret har likevel en meget høy utnyttelse av de bygningsmessige ressursene.

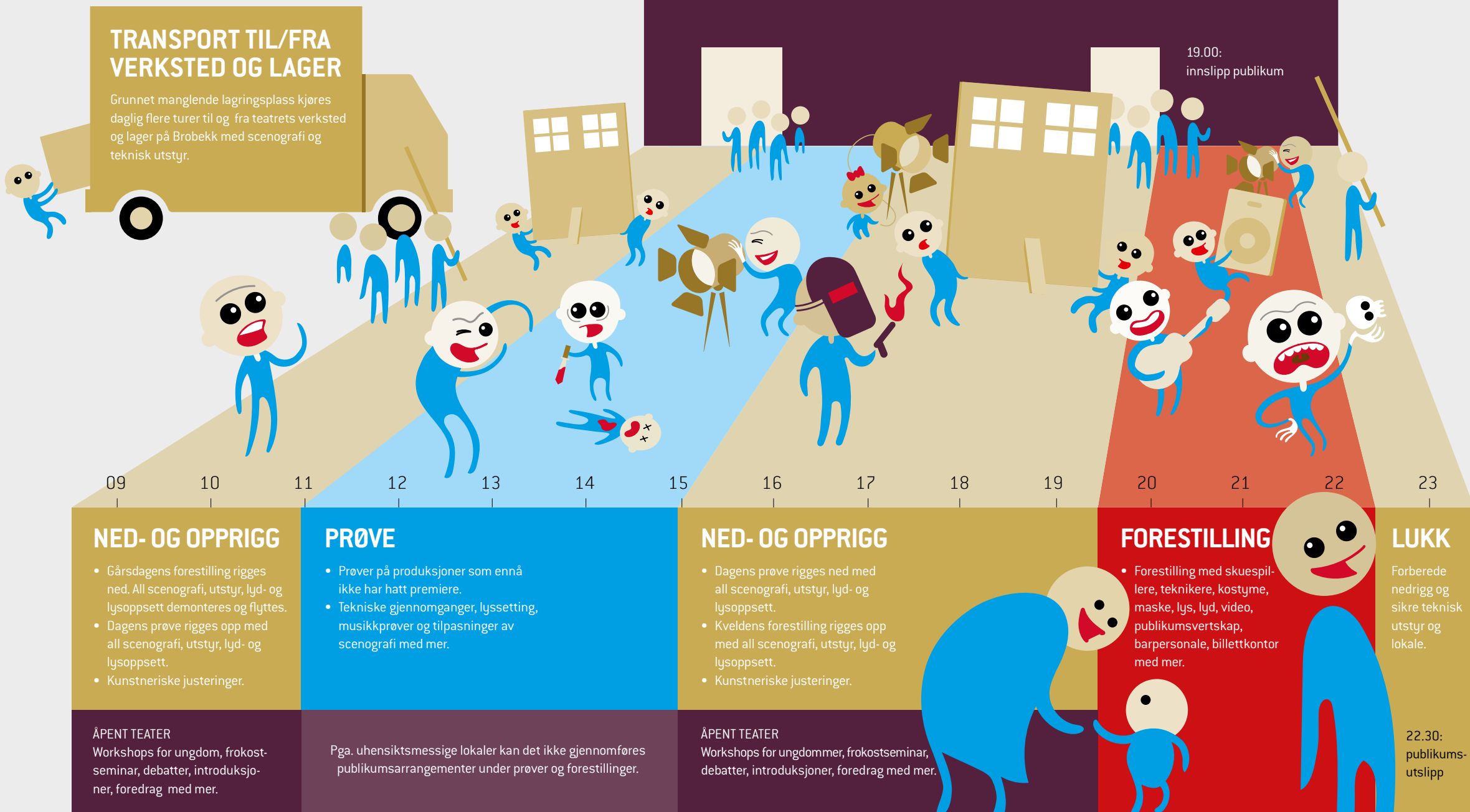

Fig. 1

51% 41% 28% 44%

Nationalteatret Den norske Opera & Ballett Det Kgl. Teater, København Dramaten, Stockholm

Svært høy utnyttelse av scener og fasiliteter

Når teatre og scenekunsthusholder måler publikumsbelegg på sine scener, beregner man gjennomsnittlig andel av setene som selges på forestillingene som spilles dette året. Tallet sier ikke nødvendigvis noe om utnyttelse av scener og fasiliteter. Spiller man få forestillinger i løpet av et år, vil man mest sannsynlig ha et høyt publikumsbelegg. Spiller man mange forestillinger, så er dette vanskeligere.

Høyt publikumsbelegg alene betyr ikke nødvendigvis at man utnytter sine scener og fasiliteter til fulle. Og som alle offentlig finansierte institusjoner – om det er teaterbygg med scener eller sykehus med kostbart medisinsk utstyr – så er det god samfunnsøkonomi med høy utnyttelsesgrad.

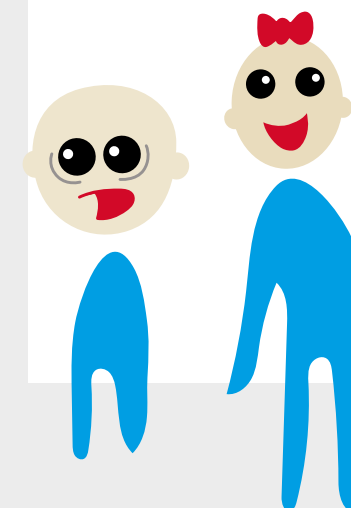
Ved en sammenligning av nasjonale scenekunstinstitusjoner, ser man at Nationalteatret har den høyeste utnyttelsen av scener og fasiliteter (se fig. 1). Dette til tross for manglende prøvesaler. Teatret er svært opptatt av å utnytte sine fasiliteter maksimalt og spiller – på tross av utilstrekkelig bygg – svært mange forestillinger for publikum årlig. Det er få timer i døgnet – eller i året for den saks skyld – at scenene på Nationalteatret står tomme. Dette er god samfunnsøkonomi. Med prøvescener vil Nationalteatret kunne levere enda bedre på sitt samfunnsoppdrag og tilby et bredt spekter av teateropplevelser av høy kvalitet til et større publikum.

$$\text{UTNYTTELSESGRAD} = \frac{\text{PUBLIKUMSTALL}}{\text{PUBLIKUMSKAPASITET}}$$

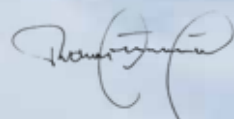
Setekapasitet pr dag er definert som alle scener, da man kan spille ulike forestillinger samtidig.

Publikumskapasitet er da total setekapasitet per dag ganget med spilledager (365).

Med moderne fasiliteter og mange prøvesaler, kan man utnytte scenen til flere forestillinger per dag alle dager, men vi forutsetter gjennomsnittlig én forestilling pr dag hele året.

Thomas Gunnerud
tidligere direktør
– nå prosjektansvarlig for byggesak

Å bygge fremtidens teater

Å få være med og ruste opp Nationaltheatret for fremtiden føles veldig meningsfylt – men er også en kilde til bekymring.

Fra jeg begynte å jobbe på Nationaltheatret høsten 2006, har jeg ved siden av direktørstillingen arbeidet med behovet for rehabilitering og modernisering av teatret. Og i 2014 ble det klart at teatret står overfor sitt største utviklingsprosjekt siden det åpnet i 1899. Teatret trengte en som kunne fokusere fullt og helt på dette, og i 2015 gikk jeg derfor over i stillingen som prosjektansvarlig på heltid. Det er litt av en overgang fra å ha hundre baller i luften med teatrets daglige drift, til denne ene, store oppgaven: å få være med på å skape det Nationaltheatret fremtidens generasjoner skal ha glede av.

Hva jeg drømmer om ...

Da handler det om å rehabilitere med respekt for den kulturhistoriske og estetiske verdi bygningen har. Samtidig må den moderniseres, og da er det mange forbedringer jeg drømmer om å få oppleve:

At bygningen er tilgjengelig for funksjonshemmede.

At alle kan høre hva som blir sagt på scenene.

At alle siktlinjene i salene blir så gode at barn (og voksne ...) ikke må stå på stolene

for å se hva som foregår på scenen.

At publikum ikke bør engste seg for om man rekker å gå på toalettet i pausen på grunn av kø.

At skuespillerne får garderobeser hvor de har ro til konsentrert forberedelse før de går på scenen.

At dekorasjoner og utstyr kan lastes inn og ut av bygget uten at ti mann sliter ryggen av seg for å få det gjennom trange dører og trappeløp.

At vi er teknisk utstyrt til å lage audiovisuelle uttrykk som måler seg med kunstnerens nivå.

At vi har plass til å lagre forestillinger i bygningen, slik at de kan spilles så lenge publikum ønsker å se dem.

At vi kan stå for servering fra et godt kjøkken.

At vi har plass til å ta imot skolebarn på dagtid for å lære dem om hva teater er.

At verken publikum eller ansatte behøver

å fryse neglene av seg i billettsalget om vinteren.

At vi får prøvesaler slik at scenene kan benyttes til matinéforestillinger eller publikumsarrangementer på dagtid – og at man sparer mye arbeidsressurser ved å slippe å rigge opp og ned store scenedekorasjoner hver eneste dag.

At ikke kjelleretasjen oversvømmes av kloakk ved kraftig nedbør.

At vi kan bruke tiden vår på å lage veldig godt teater fremfor å engste oss for at den ene heisen vi har stopper opp.

Hva som bekymrer meg ...

Det er det jeg brenner for. Og det som bekymrer meg? At det ikke tas en avgjørelse om å gå videre med opprustningen av Nationaltheatret før det skjer noe alvorlig. At forfallet får løpe så langt at bygget må stenge av arbeidsmiljøhensyn. Eller at noe ikke lenger lar seg reparere.

Så, kjære politikere: Kjenn deres besøkelsestid! Vi har råd til å ta vare på Nationaltheatret.

Måloppnåelse målt mot teatrets samfunnsoppdrag

I Nationaltheatrets strategi for 2015–2018 har vi definert fire hovedmål, som springer ut av teatrets samfunnsoppdrag om å lage teaterkunst av høy kvalitet for et bredest mulig publikum.

MÅL:
Dristig og relevant

Nationaltheatret skal være offensivt i den kunstneriske planleggingen og ha et høyt ambisjonsnivå. Vi skal utfordre teaterkonvensjonene og øke antallet uroppføringer. Vi skal ivareta og utvikle det norske scenespråket og utvide tilbudet for barn og ungdom. Vi skal dyrke teatrets egenart og tradisjon. Og vi skal skape scenekunst som gir internasjonalt gjennomslag og oppmerksomhet.

Slik jobber vi:

Hvordan måle kunstnerisk kvalitet? Det finnes få objektive kriterier, men noen holdepunkter har man:

- **Publikums interesse:** I 2015 satte Nationaltheatret publikumsrekord med 260 065 publikummere.
- **Kunstkritikk og mediens interesse:** Alle Nationaltheatrets egenproduksjoner ble anmeldt og fikk oppslag i media i 2015. Totalt ble Nationaltheatret omtalt 3145 ganger i mediene i 2015. [Se figur 1.]
- **Priser:** 14 priser ble delt ut til kunstnere tilknyttet Nationaltheatret i 2015.
- **Internasjonal anerkjennelse:** I 2015 hadde anerkjente regissører som Oskaras Koršunovas og Sofia Jupither oppdrag på Nationaltheatret. Vi hadde 199 oppslag i utenlandske medier, tre utenlandske gjestespill på egne scener og spilte selv ett gjestespill i utlandet.

MÅL:
Åpent og engasjerende

Nationaltheatret skal være teatret som hele nasjonen forholder seg til og opplever som sitt. Vi skal være en sentral kilde til nasjonens identitet og utvikling. Vi skal engasjere publikum og offentligheten for øvrig i viktige spørsmål og temaer. I tillegg skal vi skape en meningsfull relasjon mellom publikum og teatret.

Slik jobber vi:

- **National Spesial:** Panelsamtaler, kunstnermøter, intervjuer, quiz, konserter, åpne premiefester, introduksjoner til forestillingene og arrangementer for barn og ungdom. I 2015 deltok over 18 000 publikummere på til sammen 105 National Spesial-arrangementer.
- **Unge National:** Tilbyr teaterbilletter til kinopris for unge under 25 år. Vi arrangerer workshops og møter med teatrets kunstnere. 10 329 medlemmer i 2015.
- **SPKRBOX:** Hiphopteaterfestival som tiltrekker seg et ungt, mangfoldig og nytt teaterpublikum.
- **Den kulturelle skolesekken:** En nasjonal satsing som skal bidra til at alle skoleelever i Norge får møte profesjonell kunst og kultur.
- **Mimesis:** Lederutviklingsprogram med verdensdramatikken som bakteppe. Knytter bånd mellom næringsliv og teater.

MÅL:
En offensiv og profesjonell virksomhet

Nationaltheatret skal ha de mest kompetente medarbeiderne, bruke ressursene optimalt, være utviklingsdyktige og effektive, utvikle økonomien til å gi større kunstnerisk handlingsrom, samarbeide offensivt med næringsliv og private aktører, prioritere helse, miljø og sikkerhet.

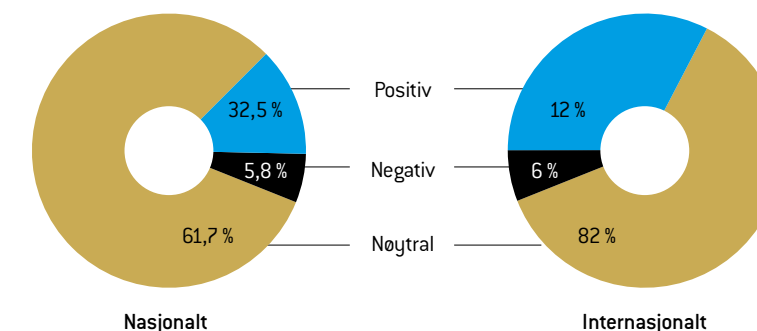
Slik jobber vi:

- **Samarbeidspartnere:** OBOS og NorgesGruppen er Nationaltheatrets hovedsamarbeidspartnere. Også i 2015 har våre hovedsamarbeidspartnere bidratt til å realisere flere av teatrets satsinger, som Årets Skolerevy, «Hakkebakkefest» på Miniøya og Norsk Folkemuseum. Sammen med NorgesGruppen gjennomførte vi et treveis samarbeid med Kirkens Bymisjon i tilknytning til forestillingen *Verdiløse menn*. Våre samarbeidspartnere har også bidratt med billetter og gavekort til sosiale formål, og til å realisere kampanjer på teatrets forestillinger som når ut til et bredt publikum.
- **Effektiv ressursutnyttelse:** Se side 74–75
- **Kompetanse, HMS og likestilling:** Se side 78–79

fig. 1

Nationaltheatret i media

Hvordan omtaler mediene Nationaltheatret – positivt, negativt eller nøytralt? Oversikten er laget av Meltwater basert på 932 tilfeldig valgte medieoppslag.

MÅL:
Tidsmessige lokaler

Det ikoniske teaterbygget fra 1899 yter dessverre verken publikum, kunstnerne eller teaterkunsten som sådan rettferdighet. Skal Nationaltheatret være konkurransedyktig med scenekunstinstitusjoner og kulturhus både nasjonalt og internasjonalt, må en omfattende modernisering og rehabilitering av teaterbygget til. Dette vil kunne øke den kunstneriske kvaliteten og legge til rette for nyskaping, tilby flere og bedre publikumsopplevelser, etablere en attraktiv møteplass og bli en viktig formidler av pedagogiske aktiviteter. Det vil bidra til et mer vitalt bymiljø, skape effektive og gode arbeidsprosesser for ansatte og sikre kulturhistoriske verdier.

Slik jobber vi:

- **Ny stilling:** 1. august 2015 gikk tidligere direktør Thomas Gunnerud inn i en nyopprettet stilling som prosjektansvarlig for rehabilitering og modernisering av teaterbygget.
- **Teatret har løpende dialog med ansvarlige myndigheter og fagkonsulenter som utreder byggesaken.**
- **Universell utforming:** I samarbeid med Norges Doveforbund tilbyr vi hørselstolkning på utvalgte forestillinger og er det første teatret i Norden som har testet synstolkning.

fig. 2

Produksjoner fordelt på premieretype

Nationaltheatret skal presentere både uroppføringer, samtidsdramatikk og klassisk dramatikk. For hver sesong lanseres et nytt program med nye premierer, i tillegg til at vi spiller videre suksesser fra tidligere sesonger. Dette er det såkalte repertoarteatrets styrke: Å alternere mellom ulike forestillinger, slik at man kan ha stor bredde i programmet – og spille så lenge etterspørselen er stor.

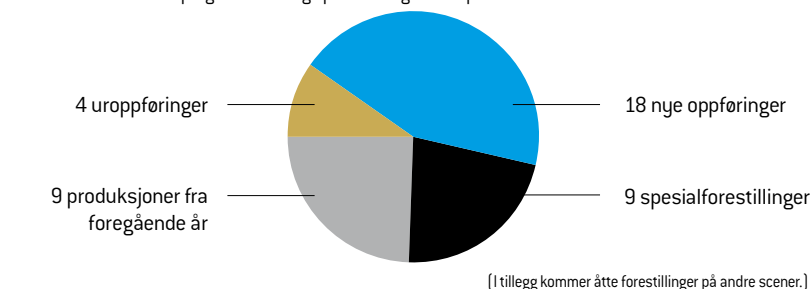
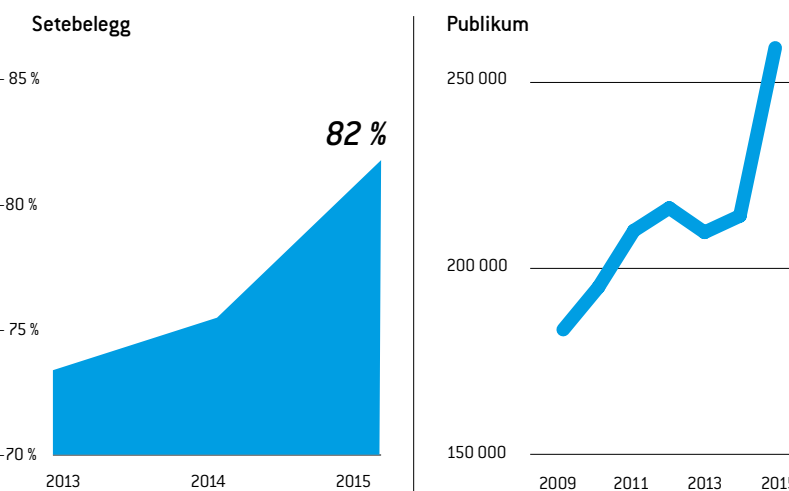

fig. 3

Solid økonomisk styring

Nationaltheatrets samfunnsrolle er ikke å tjene penger, men som det ledende teatret i Norge trenger vi en solid og forutsigbar finansiering for å lykkes med våre ambisjoner. En solid egenkapital gjør at teatersjefen kan ta større kunstnerisk risiko.

Et sterkt og mangfoldig repertoar og engasjerende formidling har gitt en solid publikumsvekst de siste årene, og når også ut til nye og bredere publikumsgrupper.

Effektiv ressursutnyttelse

Det er vanskelig å gjøre direkte sammenligninger mellom store scenekunstinstitusjoner, dette fordi det som produseres og settes opp krever ulike ressurser. Det er likevel interessant å se at Nationaltheatret har en stor produksjon scenekunst av høy kvalitet med relativt små ressurser i et gammelt og utidsmessig bygg.

Evaluering

Å benchmarke – eller sammenligne – scenekunstinstitusjoner byr på utfordringer. Dette er både fordi institusjonene har ulike samfunnsoppdrag som ikke direkte lar seg sammenligne, og fordi det å måle og veie kunstneriske prestasjoner er både problematisk og vanskelig. Evalueringer er forsøkt både i Danmark og andre land, og i Norge har scenekunstheltet lenge tatt til orde for en forenkling av mål- og resultatstyringen og en innføring av periodiske evalueringer av institusjonenes kvalitative måloppnåelse. Høsten 2012 igangsatte Kulturdepartementet

et pilotprosjekt hvor Nationaltheatret, Rogaland Teater og Sogn og Fjordane Teater ble evaluert. Våren 2013 leverte institusjonene sine rapporter til departementet som grunnlag for pilotevalueringer, og i 2014 og 2015 fortsetter evalueringene med nye institusjoner.

over likheter og ulikheter. God og effektiv ressursutnyttelse er ekstra viktig for Nationaltheatret, siden vi har en stor del av vår finansiering fra statlige midler.

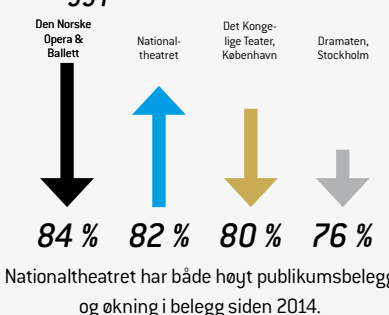
Virksomhetsstyring

Scenekunstinstitusjonene er også virksomheter, med inntekter, finansiering, medarbeidere, kunder og produkter/tjenester i form av teateropplevelser. Her er det til en viss grad mulig å sammenligne nøkkeltall og verdier og reflektere

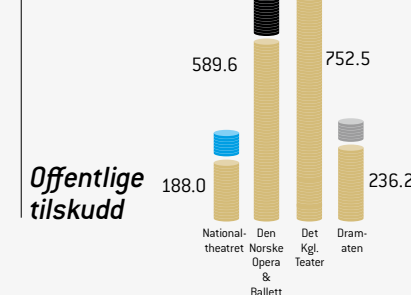
Stort samfunnsbidrag per medarbeider og krone

Nationaltheatret skal skape stor scenekunst, forvalte den norske og internasjonale kulturarven, utvikle, utfordre og være dristig, både gjennom ny dramatik og nyskapende tolkninger. Og dette for et stort og mangfoldig publikum. Mye av dette minner om oppdragene til våre nasjonale søsterinstitusjoner i Skandinavia. Ved en sammenligning av ressursbruk i form av medarbeidere og offentlig økonomisk finansiering ser man at Nationaltheatret har en høy samfunnsavkastning på disse ressursene. Man kan illustrere dette ved å se på hva et årsverk eller en million kroner skaper av ulike produksjoner og publikumsopplevelser.

Belegg på skandinaviske scener

Egeninntekter

	Det Kgl. Teater	Dramaten	Den Norske Opera & Ballett	Nationaltheatret
Offentlige tilskudd (NOK mill.)	752.5	236.2	589.6	188.0
Publikummere	408 653	239 821	301 707	224 131
Produksjoner	107	31	132	49
Årsverk	1014	315	635	243

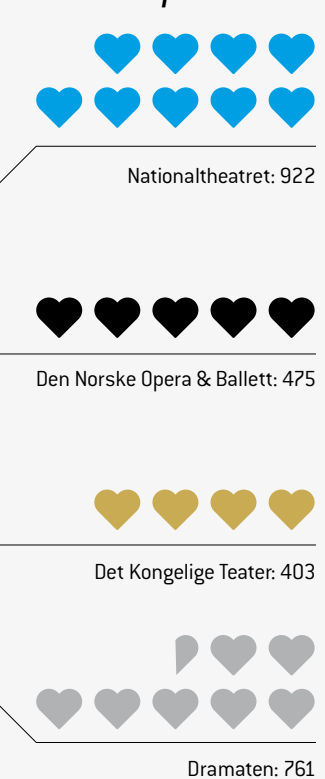
■ Nationaltheatret   ■ Det Kongelige Teater, København
■ Den Norske Opera & Ballett   ■ Dramaten, Stockholm

Publikummere: Tall fra egne scener.
 Produksjoner: Det Kgl. Teater: Egne produksjoner, inkl. konserter og turneer. Dramaten: Egne produksjoner inkl. turneer. Operaen og Nationaltheatret: Egne produksjoner, samproduksjoner og gjestespill.

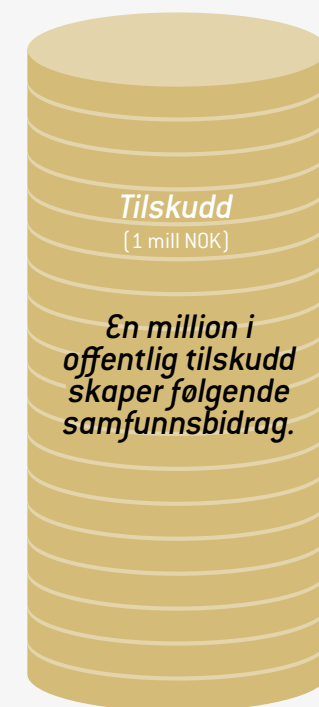
Produksjoner per årsverk

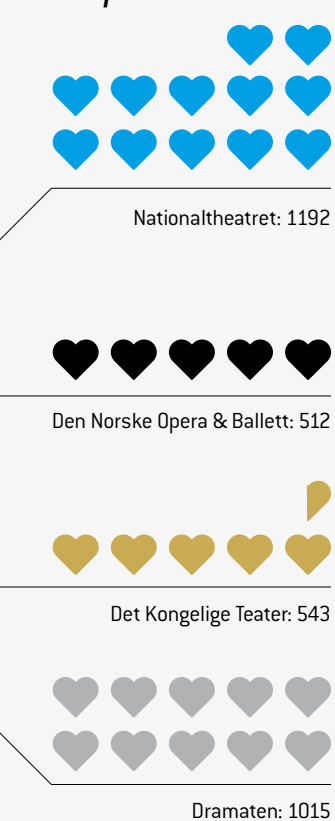
Publikumsopplevelser per årsverk

Produksjoner per mill. tilskudd

Publikumsopplevelser per mill. tilskudd

Marta Færevaaag Hjelte
tidligere stabsdirektør i Den Norske Opera & Ballett
– nå direktør ved Nationaltheatret

Et grandiost, lite teater

Nationaltheatret overrasker og imponerer meg.

I 2015 skiftet jeg jobb. Overgangen fra Den Norske Opera & Ballett til direktørstillingen på Nationaltheatret er ikke så stor, egentlig. Både Operaen og Nationaltheatret er scene-kunstinstitusjoner med dyktige og dedikerte utøvere og medarbeidere. Operaen er en større organisasjon med flere kunstneriske kompani under samme tak. Slik sett kommer jeg nærmere på produksjonene – selve kunsten – i jobben min her på teatret. Det er stas. Fysisk er overgangen større. Operahuset, med alle sine fasiliteter i tillegg til oppdatert teknologi og funksjonalitet, er en ganske annen verden enn den vi opplever på Nationaltheatret.

Jeg ble overrasket

Det er spesielt én ting jeg har undret meg over etter at jeg begynte. Jeg har alltid tenkt på Nationaltheatret som litt grandiost. Grunnen til det ligger antakelig i arkitekturen og interiøret. Etter at jeg har kommet innenfor, synes jeg fortsatt det er flott, men det er jo et overraskende lite teater, da. Det ser liksom stort ut for publikum, men så er det lite for dem som jobber her, nesten som et optisk bedrag. At det er mindre enn

Operaen, er ikke så rart, men at det også er en god del mindre enn Det Norske Teatret, overrasket meg. Og så er det én ting jeg har latt meg imponere av, og det er aktivitetsnivået – det vil si antall produksjoner, forestillinger og andre møter med publikum gjennom året. Det at dette teatret klarer å lage så mye nytt hvert år, står det respekt av, spesielt tatt i betraktning de begrensede prøvefasilitetene teatret har tilgang på.

Utfordringer fremover

Pensjonsspørsmålet har ridd hele scene-kunstsektoren som en mare de siste årene. Svingningene i kostnader har vært så store at de har gjort rammebetingelsene usikre og planleggingen vanskelig. Selv om vi nå ser ut til å ha funnet en løsning for de neste to årene, vil det fortsatt være usikkerhet knyttet til hvordan endringene slår ut og effektene dette vil ha på finansieringen framover. Min oppgave blir dermed å jobbe for å få så forutsigbare rammebetingelser som mulig på kortere og lengre sikt.

En annen oppgave blir å se til at pengene brukes riktig. Ettersom jeg kjenner Operaen

godt og kompetansen de har der, er det naturlig for meg å se på oppgaver vi kan løse i fellesskap. IKT og innkjøp er naturlige områder å se på i første omgang. Gevinsterne av dette arbeidet vil først og fremst være at vi kan trekke veksler på felles ressurser framfor å bygge opp parallell kompetanse i de enkelte institusjonene.

Det handler altså om å skape forutsigbare rammebetingelser for virksomheten vår i en omskiftelig tid. Snart – må vi håpe – går vi inn i en driftsfase der huset vårt rehabiliteres. Gjennom rehabilitering og innflytting i nytt bygg skal vi ta vare på historie og tradisjon, samtidig som vi må forberede oss kompetansemessig og organisatorisk på en ny driftssituasjon.

Kompetanse, HMS, likestilling

Et teater rommer over 50 fagområder, hvor flere kan innebære risiko – vi må derfor ta helse, miljø og sikkerhet på høyeste alvor. Nationalteatret har et helt unikt kompetansespenn å utvikle – og kan vise til jevn kjønnsbalanse blant de ansatte.

KOMPETANSE

Håndverk og sceneteknikk

Nationalteatret holder mange gamle håndverks-tradisjoner i hevd. Hos oss jobber skreddere, tilskjærere og teatersmeder, parykkmakere, modister, rekvisitører og møbelsnekkere. I tillegg er vi i front på moderne fagområder som multimedial produksjon, video, lys- og lyddesign. Bare fantasien og de økonomiske rammene setter grensene. Ja, og så det fysiske teaterhuset, dessverre. Mens teaterkulisene rundt forrige århundreskiftet i stor grad besto av malte flater, har hypermoderne sceneteknikk kommet for å bli.

Sikker og likestilt arbeidsplass

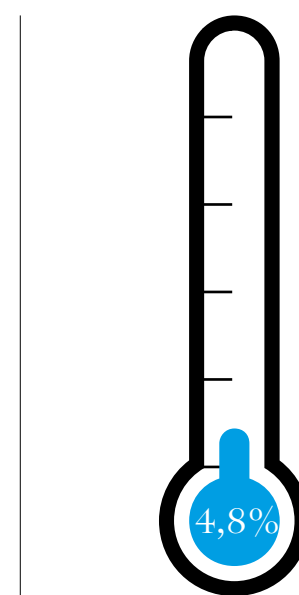
Nationalteatret produserer store installasjoner som skal fraktes fra verksted og monteres på scenen, og scenografien må være sikker for alle som skal bevege seg på og rundt scenen. De kunstneriske grensene skal utfordres, men ikke slik at det går ut over helse, miljø og sikkerhet. Et nasjonalteater er en foregangsvirksomhet. Det er derfor ekstra viktig å ha en tilnærmet lik fordeling mellom kjønnene, noe vi også kan vise til.

Kontinuerlig risikokartlegging

Arbeidstilsynet gjennomførte et tilsyn på to av tea-

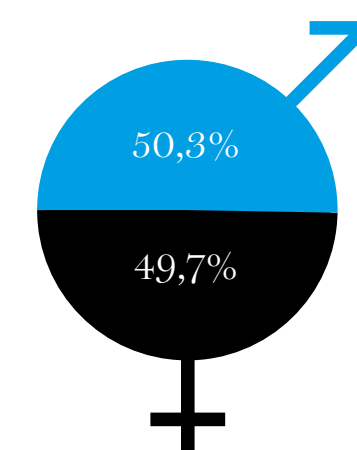
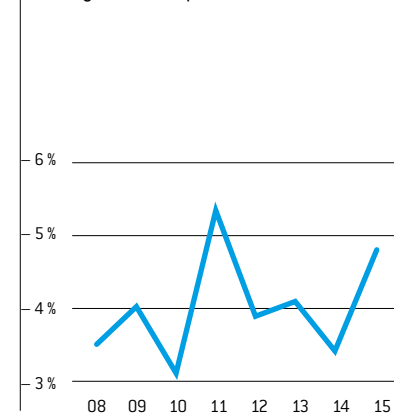
trets avdelinger i januar 2015. I sin tilbakemelding ble det lagt vekt på behovet for å styrke tillitsmannsapparatets og vernetjenestens medvirkning i utvikling og planlegging. Dette arbeidet har siden blitt forbedret. Teatret vil fortsette innsatsen i 2016 med videre opplæring og kulturbygging i hele organisasjonen. Vi har fokus på sikkerhetsgjennomgang av alle våre produksjoner, tydeliggjøring av ansvarsfordeling, oppfølging av personale med møter og samtaler. Vernetjenesten, sammen med HMS-konsulenten, arbeider kontinuerlig med tiltaksrapportering og risikokartlegging av alle avdelinger.

HMS

Sykefravær

Sykefravær i perioden 2008–2015:

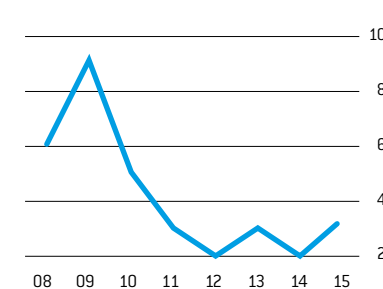
Blant teatrets faste ansatte er det en jevn fordeling mellom kjønnene.

Få skader

Kun tre skader rapportert i 2015

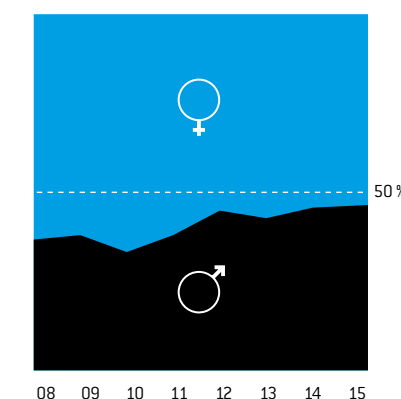

Antall rapporterte skader i perioden 2008–2015:

Likestilt teater

Kjønnsfordeling i teatrets ledelse i perioden 2008–2015:

HR-pris

Hanne Tømta mottok HR Norges Lederpris 2015 – for å stadig høste nye kunstneriske seire og å utøve et fremragende organisatorisk lederskap.

Organisasjonen

For å skape stor scenekunst for et bredt publikum, og sørge for at hele nasjonens teater drives og utvikles, er det behov for mange ulike profesjoner og yrkesgrupper.

LEDERGRUPPEN

Totalt antall årsverk: 6,9

Hanne Tømta
Thomas Gunnerud/
Marta Færevaa Hjellev
Ida M. Halvorsen
Maria Mediaas Jørstad/
Margrethe Aaby
Stian Lindquist
Torill Nesøen
Kim Haugen

May E. Klausen Delsbek,
sekretær

KUNSTNERISK

Ledet av Hanne Tømta

Kunstnere

Totalt antall årsverk: 3,2

Åsmund Ivar Feidje,
komponist og musikalsk
arrangør
Arne Lygre,
husdramatiker
Per Christian Revholt,
kapellmester
Øyvind Wangenstein,
lysdesigner

Se også oversikt over
ensemblet, side 85.

Dramaturgiatet

Totalt antall årsverk: 4,7

Mari Vatne Kjeldstadli
Njål Helge Mjøs
Olav Torbjørn Skare
Kristian Lykkeslet
Strømskag
Hege Randi Tørresen
Tone Tøstie

ADMINISTRASJON

Ledet av Thomas
Gunnerud/Marta
Færevaa Hjellev

Driftsteknisk

Totalt antall årsverk: 6,8

Ole Freddy Olsen,
driftteknisk sjef
Marit da Costa
Camilla Cecilie Eike
Svein Eldøy
Terje Grime
Jon-Are Hansen
Ingvild Gjerstad
Gunn Jensegg
Vilde Kristina Klohs
Bjørn Thomas Lilleng
Anne Berit Nesne
Kai Selvig-Larsen
Kaja Slotnæs
Anita Trinerud
Tale Tøstie
Tone Volla Tøstie

Planavdelingen

Totalt antall årsverk: 4

Torill Nesøen, plansjef
Jan Ingjerd, teknisk
produsent
Birgitte Vase,
produksjonsplanlegger
Kristin Fladmoe Wolmer,
ensemblekoordinator

Økonomi og personal

Totalt antall årsverk: 6

Inger Jonsvik,
økonomisjef
Lena Agnalt
Vigdis Gundersen
Ole Bernhard Nielsen
Elisabeth Rui
Reidar Gudmundsen Sand
Bjørn Wiggo Storbråthen

KOMMUNIKASJON

Ledet av Ida M. Halvorsen

Informasjonsavdelingen

Totalt antall årsverk: 3,5

Marte Eielsen/Øystein
Hygen Christensen,
Informasjonssjef
Ingvild Gjerstad
Åsta Hoem Hagen

Totalt antall årsverk: 7,1

Gøril Johnstad Hansen
Monica Lindanger
Mona Merete Nortind
Elisabeth Sødal
Tone Volla Tøstie
Jannik Finstad Wiberg
Sigurd Østensen
Liv Marie Skaare Baden
Nina Skrove

Sponsoravdelingen

Totalt antall årsverk: 0,7

Ba Clemetsen,
sponsorsjef

Festival- og formidlingsavdelingen

Totalt antall årsverk: 0,6

Elisabeth Sødal,
formidlingsleder

Markedsavdelingen

Totalt antall årsverk: 6,2

Svend Aavitsland,
markedsjef
Hilde Vibeke Innerby
Jan Lier
Marit K. Løvold
Kari Norberg Svendsby
Trine Sandrine Syrrist
Øyvind Eide

Salg og kundeservice

Totalt antall årsverk: 7,5

Haakon Nordby Egeland,
Leder salg og kundeservice
Even Alfheim
Bjørnar Baukhol
Paola Burigana
Svein Eldøy
Silje Gundersen
Kine Bekk Hagen
Åsta Hoem Hagen
Kine Maria Halvorsen
Kent D.D. Heinesen
Hanna Kanutta Helstad
Sunniva Jarmann
Mille Linde
Johanna Marheim
Charlotte Elisa Olsen

Maren Opheim
Karen Monica Reini
Amalie Rynning Seip
Maren Sunde
Anita Trinerud

Publikumsavdelingen

Totalt antall årsverk: 7,1

Anita Granheim,
sjef for publikumsområdene
Stian Hjelvin Andersen
Hedda Bakker
Liv Marie Skaare Baden
Marie Brødholt
Ida Christensen
Grazia M.J.Dicanio
Anders Elvestad
Irina Grøtting
Tor Stefan Løstegaard
Hagen
Kari Haug-Warberg
Adrian Ø. Helvik
Martin Hemli
Ingrid Hjort
Kaja Marie Ranveig Hjort
Sara Krigsvoll
Pål Fredrik Kvale
Børre Johan Kvalvik
Laura Lillo-Stenberg
Hege Michaelsen
Kaja Millstein Mjelstad
Sofie Røger
Kaja Slotnæs
Celina Sørbøe
Ilene M. Sørbøe
Hilde Tangen
Simone Tøstie
Isak Holtan Wisløff
Andersen Thea
Bruland Andrea
Gauguin Emile
Gulbrandsen, Frida C Ø
Hammer Mari Sømme
Johansen Veronica
Rebekka
Kramhøft Johannes
Wiggen
Lillo-Stenberg Ylva
Neegaard Clara
Prohic Una

Totalt antall årsverk: 3,3

Reinertsen Lars Kristian
Selfors Rita Helen
Tollefsrud Jarle Bølviken
Trana Rikke Seim

Restaurant

Totalt antall årsverk: 3,3

June Susanne Berg
Bård Berntzen
Karoline Marie Enoksen
Julie Fjeldstad
Ehab Elsayed N. Ismail
Veronica Johansen
Elin Marie Melgård
Philip Dixon Sandberg
Stine With
Børresen Sara
Espmarker Elin Birgitta
Gulbrandsen Silje Skagmo
Majedin Kapic

PRODUKSJON

Ledet av Maria Mediaas/
Margrethe Aaby,

produksjonssjef/
sjefsprodusent

**Totalt antall årsverk,
inspisenter og sufflører:
11,3**

Inspisenter

Claudio Aiello
Knut Børresen
Pål Grønli
Lars Brinch Gundersen
Christina Johannessen
Kine Sørbøe
Hans Voigt

Sufflører

Magne T. Ausland
Vibeke Brathagen
Karoline Husjord
Elise Irgens
Lise Roesen Karlsen
Trond Bøthun Nilsen
Ilene Sørbøe
Eikehaug Erik
Hovland Svein Hofseth

Kim Haugen
Kunstnerisk representant

Ida M. Halvorsen
Kommunikasjonssjef

Hanne Tømta
Teatersjef

Marta Færevaa Hjellev
Direktør

Thomas Gunnerud
Direktør til 31. juli 2015

Maria Mediaas Jørstad
Produksjonssjef
Margrethe Aaby
Fungerende produksjonssjef
fra 1. september 2015

Stian Lindquist
Teknisk sjef

Torill Nesøen
Plansjef

Produsenter

Totalt antall årsverk: 4,7

Margrethe Aaby
Arne Abrahamsen
Kirsti Holm-Glad
Truls Kwetzinsky
Ola Andreas Neegaard
David Parrish
Runi Sveen

TEKNISK

Ledet av Stian Lindquist

Kostymeavdelingen

Totalt antall årsverk: 15,3

Marysia Daczowska Wist,
leder for
kostymeavdelingen
Robert Andresen
Linda Braseth
Teresa Barbara Brdej
Cathrine Engehagen

Produsenter

Totalt antall årsverk: 4,7

Bråthen
Magny Hammersbøen
Bente Heegaard
Britt Holm
Maria Susanna Jansson
Guro B. Jøssang
Tove Klausen
Jannicke Spillmer Klohs
Connie F. Knapstad
Stine Berg Knudsen
Susila S. Oldebråten
Camilla Reinfjell
Elinor Strøm
Maren J.Z. Sælensminde
Ingvil Elise Toft
Liv M. Dahl Tønnessen
Simone Tøstie
Ragnhild Wenggaard
Kari Wien
Silje Ødemotland

Lyd, lys og videoavdelingen

Totalt antall årsverk: 26,2

Ivar Nedberg, lys- og
lydteknisk sjef
Veronika Andersen
Håkon Aulie
Ulf Bjørklid
Ryan William Bourne
Sondre Brandbyge
Ida Klevstul Burdal
Sven Einar Erga
Øyvind Furuhatt
Hanne Marte F. Griffiths
Lars Hermansen
Camilla Karlsen
Rune Kjølby
Roy Knudsen
Klaus K. Kottmann
Terje Melbye Larsen
Lisa Lind
Torbjørn Ljunggren
Håvard Morsund
Anine Nonshaugen

Produksjonssjef

Martin Peck
Kai Nicolai Priddy
Hågen Rørmark
Mari Røsjø
Rob Sherred
Petter Steen
Bjarne Svendsen
Joanna Sverdrup
Knut Ås
Benedicte Aas Johansen
Paetz Emil
Korsmo Håvard
Bøe, Åsmund
Kamperhaug jørgen
Leira Tobias
Løvsland Sandra
Sand Per Roald
Rønningen Ole Kristian
Lydteknisk sjef fom. 1/10
Tellefsen, Agnethe

Maskeavdelingen

Totalt antall årsverk: 6,2

Eva Sharp, leder for maske-
avdelingen
Anne-Sofie Baro
Greta Bremseth
Marianne Hommo
Nina König
Ruth Haraldsdottir Norvik
Hege Ramstad
Wibke Schuler
Jones Malin Moe
Lennartson Anna
Mosand Ingunn S
Poser Sarah

Sceneteknisk avdeling

**Totalt antall årsverk, sce-
neteknisk og atelier: 32,1**

Ole Christian Rønningen,
sceneteknisk sjef
Lars Abrahamsen
Balz Baumgartner

>>

Jacob Due-Tønnesen
Stein Ekvang
Torgeir Gabrielsen
Mats Grenabo
Ola Gustavsen
Erlend Holst-Jensen
Kjell Gunnar Høen
Bjørn Steinar Jakobsen
Hans R. Jarn
Inger M. Solskjær Johansen
Martin Brage Jonassen
Christian Lie
Julian Bendik Madso
Eric Marks
Kristian G. Maurstad
Mikael Mycielski
Jan Erik Nestande
Lasse Nilsen
Vegard Olsen
Ole Fredrik Pedersen
Knut Rasmussen
Henning Sandberg
Sandra Sörqvist
Andreas Taraldsen
Roger Torsteinsen
Audun Wiborg
Thomas Emil Østvang
Njål Martin Øvre
Brauer Njål
Eskeland, Andreas
Ljung Aron
Lürssen, Santa-Rebekka
Moe Bjørn, *teknisk sjef fom. 10.08.2015*
Paetz Emil
Korsmo Håvard

Rekisitt/Atelier

Ada Behn
Per Enebro
Eva Hauge
Marianne Hellum
Laila Kristo
Helge Einar Lohne
Arne Henrik Møller
Hege Becker Nielsen
Sven Nordeng
Flavio Kiforenc Pighin
Tara Maria Rolfsen
Mone Rustøy

Verkstedet

Totalt antall årsverk: 14,1
Håkon Benterud, leder for verkstedet
Lars Helvik, nestleder
Tanveer Ashraf
Veis Amani
Dani Bekkely
Jan-Orville Ekstrøm
Guri H. Reinlie Elton
Geir Edvin Frøberg
Lise Hagen

Ivar Øystein Holt
Svein Arild Lindahl
Atle Berger Martin
Inger Melander Molenaar
Tron Rud
Stian Ødegaard

I tillegg er det 15,13 årsverk til gjestende kunstnerisk team

GJESTENDE KUNSTNERE 2016

Aasheim, Ane, *kostymedesign*
Andersen, Anders T., *regi, scenografi*
Askvik, Matias, *scenografi*
Banach, Agnes, *oversettelse*
Bang-Hansen, Kjetil, *regi, oversettelse*
Bay, Thea, *koreografi*
Birkeland, Erlend, *scenografi*
Bjørklid, Ulf, *lydsdesign*
Bouhrou, Nadina, *dramatiker*
Brinchmann, Hilde, *dramatiker*
Brun, Chrisander, *lydsdesign*
Bråten, Cathrine Engehagen, *kostymedesign*
Burdal, Ida Klevstul, *lydsdesign*
Bøe, Åsmund, *videodesign*
Børsum, Even, *kostymedesign*
Damerell, Nia, *scenografi og kostymedesign*
Diephuis, Herman, *koreografi*
Dworak, Anna, *regiassistent*
Eia, Harald, *dramatiker*
Ekblad, Ida, *scenografi og kostymedesign*
Erdal, Hilde Sol, *koreografi*
Evjan, Kari, *kostymedesign*
Fredriksen, Katja Ebbel, *kostymedesign*
Furuholmen, Nora, *scenografi og kostymedesign*
Glushkov, Oleg, *koreografi*
Grabstaite, Vesta Rasa, *koreografi*
Griffiths, Hanne Marte F., *lydsdesign*
Gyllenhoff, Maria, *kostymedesign*
Hagen, Tor Ivar, *regiassistent*
Haraldsson, Sven, *scenografi og kostymedesign*
Haugen, Kim, *regi*
Hedin, Erik, *komponist, lyddesign*
Hegrenes, Åse, *scenografi og kostymedesign*
Hodne, Runar, *regi*
Horn, Kjersti, *regi*
Indregard, Kjetil, *dramatiker*
Jupiter, Sofia, *regi*
Karijord, Rebekka, *komponist*
Kirkeby-Garstad, Jostein, *koreografi*

Kjetsaa, Geir, *oversettelse*
Kleiva, Dagny Drage, *scenografi og kostymedesign*
Korsunovas, Oskaras, *regi*
Kottmann, Klaus, *videodesign*
Ljones, Åse, *scenografi*
Ljunggren, Torbjørn, *videodesign*
Lohne, Helge, *scenografassistent*
Lygre, Arne, *dramatiker, oversettelse*
Makarevicius, Gintaras, *scenografi*
Maurseth, Benedicte, *komponist*
Mergel, Fiona, *dramatiker*
Mikaelson, Magnus, *scenografi og lydsdesign*
Moslett, Bibbi, *bearbeidelse og dramaturgi*
Mosli, Cecilie, *regi, oversettelse*
Myrtvedt, Olav, *scenografi og kostymedesign*
Myrvold, Martin, *lydsdesign*
Mørk-Eidem, Alexander, *regi og bearbeidelse*
Nielsen, Christopher, *dramatiker*
Nordby, Terje, *oversettelse*
Nylander, Ingrid, *kostymedesign*
Nyquist, Mattis Herman, *regi*
Oftebro, Nils Ole, *regi*
Olerud, Ingeborg S., *lydsdesign*
Olin, Margreth, *regi og bearbeidelse*
Olsen, Thale Kvam, *scenografi og kostymedesign*
Petersen, Jonas Corell, *regi og dramatiker*
Pettersen, Kaja Fjellberg, *musikalsk ansvarlig*
Pettersen, Mads Sjøgaard, *regiassistent*
Priddy, Kai, *lyddesign*
Reibo, Sigrid Strøm, *regi*
Revholt, Simon, *musikalsk ansvarlig*
Riise, Hildegund, *regi og omarbeidelse*
Ruge, Ellen, *lydsdesign*
Rønningen, Ole Christian, *lydsdesign*
Salovaara, Milja, *scenografi og kostymedesign*
Samnøen, Erlend, *koreografi*
Schau, Finn, *dramatiker*
Sewali, Amina, *komponist*
Skjølbred, Ole Johan, *oversettelse*
Skjærven, Torkel, *lydsdesign*
Skomsvold, Kjersti, *dramatiker*
Sodeika, Gintaras, *komponist og lyddesign*
Stabell, Thea, *oversetter og bearbeidelse*
Stojčevska, Angelina Josephine, *regi*

Stålhand, Eli, *koreografi*
Sutoda, *lydsdesign*
Sælid, Jan, *regi*
Sørbo, Ilene Myrann, *regiassistent*
Telle, Cathrine, *regi*
Tofte, Per, *oversettelse*
Tømta, Hanne, *regi*
Tønder, Gaute, *komponist og lyddesign*
Tønder, Ingrid, *scenografi, kostymedesign, videodesign og lydsdesign*
Tønnesen, Tyra, *regi og dramatiker*
Utnem, Andreas, *komponist*
Watz, Tommy, *oversettelse*
Winge, Stein, *regi*
Ystehede, Ellen, *kostymedesign*
Øian, Peer Perez, *regi*

I tillegg til gjestende kunstnere, har vi en rekke kunstnere knyttet til våre gjestespill.

Ensemble

Totalt antall årsverk, skuespillere: 57,5

Landets ledende skuespillere er tilknyttet Nationalteatret.

Skuespillere i permisjon: Petronella Barker, Stine Mari Fyrliev, Bjarte Hjeltnes, Mads Ousdal.

Styrets beretning

2015 var et godt år for Nationalteatret – med publikumsrekord, høy aktivitet og rikt innhold. Utfordringene til teatret handler om opprustning av teaterbygget og pensjonskostnader.

« STYRET VIL BENYTTE DENNE ANLEDNINGEN TIL Å BERØMME NATIONALTHEATRETS ANSATTE MED RESULTATENE FOR 2015

I Nationaltheatrets strategi for årene 2015–2018 er det lagt en overordnet målsetning om at Nationaltheatret skal være det ledende teatret i Norge, utvikle scenekunsten og anerkjennes internasjonalt. Kunsten skal være dristig og relevant, i tillegg til at teatret skal være åpent og engasjerende overfor publikum. Teatret skal arbeide for å bli et moderne teaterhus – både organisatorisk og teknisk – med tidsmessige lokaler og fasiliteter.

Teatret er lokalisert med scener i Oslo sentrum og på Torshov. I tillegg er Riksteatrets og Nationaltheatrets felles verksteder lokalisert på Brobekk.

Sentrale tema for styret gjennom 2015

Rehabiliteringen av Nationaltheatret har vært et tema som har engasjert styret over tid. I 2015 gjennomførte konsulentsekskapet Metier en kvalitetssikring (KS1) av konseptvalgutredningen som forelå i 2014. Kvalitetssikringen konkluderer med at rehabiliteringen i første rekke skal dekke rehabilitering av selve bygningen Nationaltheatret og en modernisering av Hovedscenen. Tiltak som ble foreslått i konseptvalgutredningen for å ivareta teatrets behov for prøvesaler, en ny og større scene 2 og publikumsområder, foreslås i KS1 leid inn eller tatt inn i egne utviklingsprosjekter utenfor selve rehabiliteringen. Styret har i sine kommentarer til KS1 overfor Kulturdepartementet gitt uttrykk for at rapporten ikke i tilstrekkelig grad tar høyde for universell utforming og teatrets behov for publikumsfasiliteter. I tillegg har styret pekt på behovet for en raskere framdrift enn det KS1 legger opp til. Styret holder for øvrig fast ved ambisjonsnivået i konseptvalgutredningen, men er glad for å komme i gang med første skritt.

Pensjon er et annet tema som har vært

sentralt for styret over tid. Styret ser det som helt nødvendig å få til en overgang fra offentlig ytelsespensjon til en ordning som gir større økonomisk forutsigbarhet. Temaet ble tatt opp som del av mellomoppjøret i 2015. Forhandlingene, som foreløpig ikke er avsluttet, håndteres av Spekter og LO Stat. Styret har fulgt prosessen og anmoder partene om å finne en ordning som er bærekraftig over tid.

Styret vedtok 13.12.2014 å etablere en egen prosjektlederstilling for rehabiliteringsprosjektet innenfor egen organisasjon. Daværende direktør Thomas Gunnerud valgte å fratre sin stilling som direktør 01.08.2015 og gå over i denne nye prosjektlederstillingen. Styret benytter denne anledningen til å gi Gunnerud en stor takk for hans innsats som Nationaltheatrets direktør i nærmere ni år. Ny direktør, Marta Færevaaag Hjelle, ble ansatt fra 01.08.2015.

Publikum

I et kunstnerisk sterkt år med flere utmerkelser til teatret fikk hele 260 065 publikummere oppleve det Nationaltheatret hadde å by på. Det er ny publikumsrekord og en økning på 45 733 publikummere fra 2014, som også var et svært godt år for teatret. Teatret har, gjennom utnyttelse av Hovedscenens kapasitet og samarbeid med andre institusjoner, oppnådd både høy aktivitet og et rikt innhold. Mer målrettet og engasjerende formidling og kommunikasjon har også bidratt til at publikum har kjent sin besøkestid. Dette er en oppmuntring til videre arbeid for oss alle.

Hovedscenen har hatt et samlet publikumsbelegg på 80 prosent. Forestillingen som har solgt flest billetter, er tradisjonsbæreren *Dyrene i Hakkebakkeskogen*. Men publikum har også latt seg utfordre av nyskapende scenekunst som *Klassen*

vår av polske Tadeusz Slobodzianek og Norén-stykket *Natten er dagens mor*, som var et samarbeid med Riksteatret.

Når det gjelder scenene ut over Hovedscenen, viser disse en lavere aktivitet enn nivået for 2014. Årsaken til dette ligger først og fremst i den økonomiske usikkerheten som rådet ved inngangen til 2015 på grunn av pensjonskostnaden. Som et midlertidig økonomisk tiltak ble det derfor besluttet å overføre noen av de planlagte oppsetningene på de mindre scenene til påfølgende år.

Setebelegget på disse scenene har variert mellom 95 prosent på Amfiscenen, 90 prosent på Malersalen og 80 prosent på Torshovteatret. Repertoaret har til tross for innstramminger bydd på stor variasjon, fra Torshovgruppen Musikkklub sin opera *Dido + Aeneas* til Anne Marit Jacobsens monologforestilling *Morgon og kveld* basert på Jon Fosses roman med samme navn.

Økonomiske forutsetninger

Nationaltheatret avla et regnskap for 2014 som viste positiv utvikling både resultatmessig og likviditetsmessig. Egenkapitalen økte med vel 4 mill. kroner til 31,7 mill. kroner ved utgangen av 2014. Likevel gikk vi inn i 2015 med et negativt styringsmål på 1,5 mill. Grunnen til dette var den forventede økningen i pensjonskostnad. I gjennomføringen av 2015 har det imidlertid vist seg at publikumstilstrømmingen og inntekter fra publikumsrestauranten har hatt en utvikling langt ut over det vi hadde håpet på. Nivået på egne inntekter har økt fra 55 mill. i 2014 til 69 mill. i 2015, dvs. en økning på 26 prosent. Avlagt regnskap for 2015 viser dermed igjen et positivt resultat – dette året med hele 6 mill. kroner. Styret ser seg svært fornøyd med at egenkapitalen ved utgangen av 2015 har nærmet seg 38

mill. kroner, dvs. 15 pst. av total omsetning.

Teatret har arbeidet bevisst med å øke egne inntekter for å gi økt handlingsrom for kjernevirksomheten. Inntektsøkningen har naturlig nok først og fremst kommet som følge av økt publikumstilstrømming. Billettinntektene ligger vel 12 mill. kroner høyere i 2015 enn året før. Men også publikumsrestauranten har vist en positiv økonomisk utvikling med økt salg. Styret setter pris på arbeidet som er gjort på dette området og ønsker at teatret fortsetter å utforske nye områder for samarbeid og inntjening.

Når det gjelder kostnadssiden, har lønnskostnader inkl. pensjon økt med 12,5 mill. kroner. Denne kostnadsøkningen inkluderer en avsetning til eventuelt lønnsoppgjør for 2015, selv om årets forhandlinger ikke ble avsluttet i 2015. Hvordan lønnsvekst for 2015 vil håndteres, vil avgjøres i de pågående forhandlingene. Drifts- og personalkostnader ut over pensjon har ligget stabilt eller marginalt under 2014.

Styret bekrefter at årsregnskapet er satt opp under forutsetning om fortsatt drift og at regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets resultat for regnskapsåret 2015 og finansielle stilling per 31.12.2015. Det har ikke inntrådt forhold av betydning for vurdering av regnskapet etter balansedagen. Styret foreslår at årets overskudd på kr 5 921 119 føres mot Annen egenkapital.

Pensjon

Pensjonskostnaden har økt fra 16,7 mill. kroner i 2013 til 24,5 i 2015, altså en økning på 7,8 mill. kroner. Premieutviklingen har i samme periode økt fra 16,2 mill. kroner til 17,8 mill. kroner. Tallene inkluderer kostnad og premie for teatrets offentlige ytelsesordning og bidrag til privat AFP-ordning.

Teatrets ytelsespensjonsordning er gjenstand for forhandling mellom arbeidsgiverorganisasjonen Spekter og LO Stat. Arbeidsgiversiden la inn krav om endret pensjonsordning i mellomoppjøret 2015. Partene har foreløpig ikke kommet til enighet om hvilken ordning som skal avløse den offentlige ytelsesordningen.

Risiko

Styret vil peke spesielt på to risikoområder for teatret. Det første er teatrets bygningsmasse. En rehabilitering av hovedbygningen er et behov som er vel dokumentert og som fordyres ved at det tar tid å komme i gang. Teatret er dessuten fordelt på flere lokalisasjoner i Oslo sentrum, på Torshov og på Brobekk. Driften forvaltes dermed gjennom flere omfattende leieavtaler i tillegg til forvaltningen av hovedhuset. Dette påvirker teatrets økonomiske handlingsrom i et lengre perspektiv.

Det andre risikoområdet er de pågående pensjonsforhandlingene som er løftet fra virksomhetene opp på et sektornivå. Det gjør at framtidig forhandlingsløsning skal dekke alle virksomheters behov – både teatre og orkestre. Det kan bety at framforhandlet løsning blir mindre tilpasset vår virksomhet.

Arbeidsmiljøet

Gjennomsnittlig sykefravær har i 2015 vært 4,8 prosent mot 3,4 prosent i 2014. Selv om sykefraværet ligger under landsgjennomsnittet, viser tallene en økning fra 2014. Styret vil følgelig ha styrket fokus på sykefraværet i 2016. Det er registret 3 skader under arbeidet som har medført sykefravær i løpet av 2015 mot 2 skader i 2014.

Arbeidstilsynet gjennomførte et tilsyn på to av teatrets avdelinger i januar 2015. I

sin tilbakemelding fokuserte de blant annet på behovet for å styrke tillitsmannsapparatets og vernetjenestens medvirkning i den organisatoriske utviklingen og planleggingen. Styret har fulgt arbeidet som teatret har lagt ned i å oppdatere rutineverk for medvirkning. Teatret vil fortsette innsatsen i 2016 med videre opplæring og kulturbygging i hele organisasjonen.

Likestilling

Gjennomsnittlig antall årsverk i Nationaltheatret i 2015 var 243,2. Blant teatrets fast ansatte er det en jevn fordeling mellom kjønnene på henholdsvis 196 menn (50,3 prosent) og 194 kvinner (49,7 prosent). Teatrets ansatte omfattes av tariffavtaler som regulerer lønns- og arbeidsbetingelser uavhengig av kjønn. Ledelsen ved teatret, det vil si øverste ledelse, avdelingsledelse og produsenter har i 2015 bestått av 25 personer: 12 menn og 13 kvinner. Teatret har 13 styre- og varamedlemmer; 6 kvinner og 7 menn. Den gjennomgående jevne kjønnsfordelingen gjør at styret ikke ser noen grunn til å iverksette tiltak i denne forbindelse.

Miljø

Teatret har et fokus på gjenbruk av materialene som brukes i scenografiene på de ulike scenene. Det er derfor investert og lagt et investeringsprogram på anskaffelse av moduler som brukes i grunnstrukturer som gulv, repposer og bærende konstruksjoner. Disse modulene kan settes sammen på ulike måter og brukes på mange ulike produksjoner gjennom flere år. Når en scenografi ikke lenger skal brukes, kildesorteres avfallet og resten returneres til våre verksteder på Brobekk for at medarbeidere der skal sortere ut materialer som lar seg bruke igjen.

Når det gjelder avfallshåndtering, følger vi de sorteringsrutiner Oslo kommune krever selv om byggets beskaffenhet legger begrensninger for hvor effektiv og miljøvennlig organisasjonen klarer å operere. Teatret har over tid skiftet ut belysning og gått over til led-belysning. Cirka 70 prosent av teatrets belysning er nå dekket av led-teknologi.

Styret vil takke

Styret vil benytte denne anledningen til å berømme Nationaltheatrets ansatte med resultatene for 2015 både hva gjelder aktivitetsnivå og publikumstilstrømning. Det ligger en stor innsats på mange områder bak disse resultatene, og styret verdsetter innsatsen fra alle deler av organisasjonen. Sist, men ikke minst, ønsker styret å gratulere teatersjef Hanne Tømta, som ikke bare har blitt tildelt Hedda-prisen for beste regi for *Tre søstre* av Anton Tsjekhov, men som også ble tildelt HR-Norges Lederpris for 2015.

Styret har i 2015 bestått av:

Statens representanter:

- Anne Enger, styreleder
- Øystein Djupedal, nestleder
- Jens P. Heyerdahl d.y., medlem
- Leif Pagrotsky, medlem
- Tone Winje, medlem
- 1. varamedlem Martin Biehl
- 2. varamedlem Margaretha Østern

De ansattes representanter til styret frem til 28.05.15:

- Kunstnerisk sektors representant:* Mattis Herman Nyquist
- Varamedlem: Tone Danielsen
- Øvrig personales representant:* Connie F. Knapstad
- Varamedlem: Truls Kwetzinsky

Det ble avholdt valg til styret blant teatrets ansatte 28. mai 2015, og følgende ble valgt:

- Mattis Herman Nyquist
- Varamedlem: Øystein Røger
- Ingjerd Egeberg
- Varamedlem: Gisken Armand

Øvrig personales representant:

- Bjørn Moe
- Varamedlem: Hanne Marte Fuglseth Griffiths

Oslo, 25. februar 2016

I styret for A/S Nationalteatret

	Anne Enger Styreleder	
Øystein Djupedal	Ingjerd Egeberg	Jens P. Heyerdahl d.y.
Bjørn Moe	Mattis Herman Nyquist	Leif Pagrotsky
	Tone Winje	
Hanne Tømta Teatersjef	Marta Færevaaag Hjelle Direktør	

RESULTATREGNSKAP

DRIFTSINNEKTER

	Note	2015	2014
EGNE INNEKTER			
Billettinntekter	2	56 636 922	44 282 598
Diverse inntekter, bl.a. programsalg, restaurant		10 334 313	8 527 382
Sponsorinntekter og andre tilskudd	1,10	1 933 310	2 443 150
SUM EGNE INNEKTER		68 904 545	55 253 131

OFFENTLIGE TILSKUDD

Ordinært driftstilskudd fra Staten	1,3	187 968 000	181 921 000
Andre offentlige tilskudd	1,3	1 234 679	6 293 008
SUM OFFENTLIGE TILSKUDD		189 202 679	188 214 008
SUM DRIFTSINNEKTER		258 107 223	243 467 139

DRIFTSKOSTNADER

PRODUKSJONSKOSTNADER			
Produksjonskostnader		3 891 940	5 056 494
Andre varer og tjenester		6 943 610	6 849 629
SUM PRODUKSJONSKOSTNADER		10 835 549	11 906 123

PERSONALKOSTNADER

Lønn		120 540 006	117 142 372
Ekstrahjelp, gjester etc.		14 232 401	14 431 993
Arbeidsgiveravgift		20 253 424	19 335 535
Diverse honorarer		833 389	876 081
Pensjoner, diverse sosiale utgifter	6	21 891 902	13 422 084
SUM PERSONALKOSTNADER	4	177 751 122	165 208 065

AVSKRIVNINGER

Ordinære avskrivninger	8	10 335 496	9 890 306
SUM AVSKRIVNINGER		10 335 496	9 890 306

ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Opplæring og videreutvikling		428 492	329 587
Kjøp av forestillinger		2 405 506	3 352 621
Forfatterhonorar, musikkavgift		4 503 475	6 697 023
Lokaler		20 251 300	18 189 093
Reiser, diett, losji		2 669 041	3 371 383
Salgs- og informasjonskostnader		8 426 859	8 501 086
Kontorrekvisita, IKT og telefon		8 549 242	5 282 121
Diverse administrasjonskostnader		5 675 879	6 441 613
SUM ANDRE DRIFTSKOSTNADER		52 909 794	52 164 528
SUM DRIFTSKOSTNADER		251 831 961	239 169 022

DRIFTSRESULTAT

		6 275 262	4 298 117
FINANSIELLE POSTER			
Andre finansinntekter		856 124	1 153 266
Finanskostnader		1 210 267	1 253 205
RESULTAT AV FINANSIELLE POSTER		-354 143	-99 939

ÅRSRESULTAT

DISPONERING:			
Årets resultat avsatt til egenkapitalen		5 921 119	4 198 177
		5 921 119	4 198 177

BALANSE

EIENDELER

	Note	2015	2014
ANLEGGSMIDLER			
Teaterbygning	8	15 763 507	16 889 904
Innredninger i leide lokaler	8	12 824 480	14 800 507
Maskiner, teknisk utstyr og inventar	8	21 402 968	25 163 937
Langsiktig fordring på Staten	12	4 600 000	4 600 000
SUM ANLEGGSMIDLER		54 590 955	61 454 348
OMLØPSMIDLER			
Forskuddsbetalte forestillingskostnader	9	4 390 377	3 681 196
Debitorer		615 697	1 609 471
Forskuddsbetalte kostnader		1 208 535	1 740 980
Skattetrekkkonto		6 645 882	6 689 081
Bank og kasse	13	55 272 809	21 269 778
SUM OMLØPSMIDLER		68 133 299	34 990 506
SUM EIENDELER		122 724 254	96 444 854

EGENKAPITAL OG GJELD

	Note	2015	2014
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Aksjekapital (195 aksjer á kr. 1.000)	11	195 000	195 000
Overkursfond	12	10 000 000	10 000 000
SUM INNSKUTT EGENKAPITAL		10 195 000	10 195 000
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	12	22 857 228	16 936 109
Egenkapitaltilskudd fra Staten	12	4 600 000	4 600 000
SUM OPPTJENT EGENKAPITAL		27 457 228	21 536 109
SUM EGENKAPITAL		37 652 228	31 731 109
GJELD			
LANGSIKTIG GJELD			
Pensjonsforpliktelse	6	6 745 204	1 456 887
Langsiktig lån	5	10 625 000	13 125 000
Avsatt lønnsforpliktelse	4	2 014 200	1 776 500
SUM LANGSIKTIG GJELD		19 384 404	16 358 387
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandører		5 862 076	4 287 340
Forskuddsbetalte sponsormidler	10		
Forskuddsbetalte inntekter		6 438 622	840 192
Forskuddsbetalte abonnementer og billetter		15 598 694	8 866 005
Skattetrekk, arbeidsgiveravgift, feriepenge og lønn		26 846 976	25 898 745
Merverdiavgift		150 292	163 435
Annen kortsiktig gjeld	7	10 790 961	8 299 642
SUM KORTSIKTIG GJELD		65 687 621	48 355 358
SUM GJELD		85 072 025	64 713 745
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		122 724 254	96 444 854

NOTER

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

"Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer. Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. Det er ikke avsatt til eventuelle tap pr 31.12.
Offentlig tilskudd. Tilskuddet inntektsføres i det året det bevilges. Vedrørende den internasjonale Ibsenprisen, se note 3.
Sponsorinntekter. Sponsorinntekter inntektsføres iht. kontrakt, se note 10.
Billettinntekter og aktiverte oppsetningskostnader
 Billettinntekter blir inntektsført når forestilling er avholdt. Forestillingskostnader er periodisert til det år forestillingen har premiere. Se note 9

Note 2 – Billettinntekter

	Antall publ.	Bill. innt. i kr 1 000
Hovedscenen	142 267	40 884
Amfiscenen	36 813	9 026
Torshovteatret	10 610	2 060
Malersalen	3 738	512
Andre scener	23 222	807
Lukkede forestillinger	7 276	363
Omvisninger	205	11
Sum egne lokaler	224 131	53 663
Turne, gjestespill og samarbeidsprosjekter	35 934	
Andre billettinntekter		2 974
Totalt antall publikummere / billettinntekter	260 065	56 637

Note 3 – Tilskudd til drift

Nationaltheatret mottok kr. 187 968 000 i tilskudd fra Staten. Den internasjonale Ibsenprisen mottok kr. 3 953 200 i statstilskudd.

	Nationaltheatret	Ibsenprisen	Sum
Statstilskudd ihht tilskuddsbrev 22.12.14 og 26.1.15	187 968 000	3 953 200	191 921 200
Avsatt til Den Internasjonale Ibsenprisen i 2016		-2 718 521	-2 718 521
Total	187 968 000	1 234 679	189 202 679

Note 4 – Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser til daglig leder og styret m.m.

Vedrørende fordeling av lønnskostnadene vises det til regnskapet
 Gjennomsnittlig antall årsverk

243,2

	Daglig leder	Styret
Godtgjørelser		
Lønn, honorar	1 290 574	377 380
Annen godtgjørelse	9 360	

Daglig leder er ansatt på åremål og har en avtale om etterlønn/ventelønn på 2 måneder for hvert år hun arbeider som teatersjef, maks 24 mnd. Kr 2,014 mill. er avsatt i regnskapet for å møte denne forpliktelsen. Daglig leder er omfattet av selskapets ordinære pensjonsordning. Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet til fordel for ledende personale eller aksjeeiere. Bedriftsforsamlingen har ikke mottatt noen ytelser.

Revisor: Lovpålagt revisjon er kostnadsført med kr. 204 625, honorar for andre attestasjonstjenester med kr. 10 725 og honorar for andre tjenester med kr. 19 550. Alle beløp er inkludert merverdiavgift.

NOTER

Note 5 – Leieforhold i Brobekkveien / langsiktig lån

I 2001 inngikk Nationalteatret en leiekontrakt i Brobekkveien i Oslo. Bygget brukes til verksteder og prøvesal. Leieforholdet varer i 20 år fra 1.2.2001, med leiers rett til å fornye i ytterligere 10 + 10 år til markedspris. Leien er kr. 5,1 mill.

I 2010 opptok Nationalteatret med Kulturdepartementets godkjenning et lån på kr 25 mill til investering i nytt snorloft på Hovedscenen. Saldo på dette lånet pr 31.12.15 er kr 10,625 mill., og har en løpetid på 10 år. Leiekontrakt er stilt som sikkerhet for lånet.

Langsiktig gjeld med forfall senere enn 5 år

	2015	2014
Gjeld til DNB	10 625 000	13 125 000
Sum	10 625 000	13 125 000

Note 6 – Pensjoner

Nationalteatret har en forsikret kollektiv ytelsesbasert ordning i DNB Livsforsikring, med samme ytelser som KLP og Statens Pensjonskasse. Ordningen omfatter alle ansatte etter gjeldende regler.

AFP er regnskapsmessig behandlet som innskuddsordning. Pensjonsforpliktelser er behandlet iht god regnskapskikk.

For øvrig har teatret uforsikrede forpliktelser knyttet til gamle avtaler med enkelte av sine pensjonister, samt privat AFP.

Pensjonsforpliktelsene er aktuarmessig beregnet ut fra følgende parametre:

* Diskonteringsrente	2,50 %
* Forventet avkastning på pensjonsmidler	3,30 %
* Forventet lønnsøkning	2,50 %
* Forventet utvikling av grunnbeløpet i Folketrygden (G) og forventet økning av løpende pensjoner er vurdert til	2,25 %
* Arbeidsgiveravgift er inkludert i forpliktelsene.	

Teatret har lagt til grunn regnskapsstiftelsens anbefalte parametre fra august 2015.

Sammensetning av pensjonsforpliktelsene

	2015	2014
Forsikret ordning i DNB Livsforsikring, underfinansiert	5 292 750	
Direkte forpliktelser finansiert over drift	1 452 454	1 456 887

NOTER

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser

	Forsikret ord.	Uforsikret forplikt.
Brutto forpliktelse 1.1.15	268 507 833	1 456 887
Årets opptjening	14 860 890	98 500
Rentekostnad	6 133 432	
Akturielt tap	-43 873 517	
Pensjonsutbetalinger	-3 673 717	-168 788
Sum brutto forpliktelser	241 954 921	1 386 599
Brutto pensjonsmidler	190 164 530	
Netto pensjonsforpliktelser	51 790 391	1 386 599
Arbeidsgiveravgift	7 302 445	65 855
Ikke resultatført estimatavvik	-47 151 697	
Arbeidsgiveravgift på estimatavvik	-6 648 389	
Balanseført forpliktelse/ - underfinansiering	5 292 750	1 452 454

Sammensetning av årets pensjonskostnad

	Forsikret ord.	Privat AFP	Uforsikret forplikt.
Årets pensjonsopptjening	14 860 890		285 382
+ rentekostnad	6 133 432		
- avkastning på pensjonsmidler	-6 144 055		
Administrasjonskostnader	1 281 193		
Netto pensjonskostnad	16 131 460	1 811 925	285 382
Arbeidsgiveravgift	2 274 536	255 481	-23 883
Resultatført aktuelt tap/gevinst	4 001 754		
Resultatført aktuelt oppgjør			
Aktuarberegnet pensjonskostnad	22 407 750		
Medlemsinnskudd /arbeidstakerdel (2 %)	-2 225 166		
Arbeidsgiveravgift	-1 628 964	-255 481	
Pensjonskostnad eks arbeidsgiveravgift resultatført	18 553 620	1 811 925	261 499

Spesifikasjon av pensjoner og diverse sosiale utgifter

Årets pensjonskostnad	20 627 044
Gruppeliv-, ulykke- og yrkesskadeforsikring	467 153
Bedriftslegeordning, legehjelp og fysioterapeut	306 858
Andre sosiale kostnader	490 847
Totalt pensjoner og diverse sosiale kostnader	21 891 902

Note 7 – Annen kortsiktig gjeld

Periodisk vedlikehold avsatt pr. 1.1.2015	3 438 157
Avsatt til periodisk vedlikehold i 2015	500 000
Benyttet i 2015 til periodisk vedlikehold	-356 031
Periodisk vedlikehold avsatt pr. 31.12.2015	3 582 126
Andre påløpte kostnader	7 208 836
Sum annen kortsiktig gjeld	10 790 962

NOTER

Note 8 – Bygninger og varige driftsmidler

	Bygninger	Innredninger i leide bygg	Teknisk, kontor og innredning	Sum
Kostpris 1.1.2015	16 603 203	40 670 438	125 140 137	182 413 778
Oppskrivning av bygg foretatt i 1998	10 000 000			10 000 000
Tilgang i året	721 696	148 516	2 601 891	3 472 103
Sum	27 324 899	40 818 954	127 742 028	195 885 881
Akkumulerte avskrivninger	11 561 392	27 994 474	106 339 060	145 894 926
Bokført verdi pr. 31.12.2015	15 763 507	12 824 480	21 402 968	49 990 955
Årets ordinære avskrivninger	1 848 093	2 124 544	6 362 859	10 335 496
Avskrivningsrate linjær	2 - 10 %	Leietid	10 - 30 %	

Note 9 – Aktiverte oppsetningskostnader

Aktiverte oppsetningskostnader gjelder produksjonskostnader påløpt i 2015 for oppsetninger i 2016 eller senere. Det er direkte henførbare produksjonskostnader for produksjoner i 2016 eller senere som aktiveres.

Oppsetning:	2015	2014
Richard III	901 137	
Den stundesløse	513 895	
Stormen	487 535	
Borkman	377 117	
Mysterier	289 922	
Karsten og Petra	273 782	
Fortrolige samtaler	195 424	
Diverse	1 351 565	
Totalt aktiverte oppsetningskostnader	4 390 377	3 681 196

Note 10 – Samarbeidsavtaler / sponsormidler og andre tilskudd

Sponsoravtale med OBOS er inngått for perioden 20.10.2013 til 31.12.2016
Sponsoravtale med Norgesgruppen ASA er inngått for perioden 1.8.2014 til 30.7.2017

	OBOS	Norgesgruppen	Sum
Mottatt ihht kontrakt	1 000 000	1 000 000	2 000 000
Prosjektmidler	175 000		175 000
Billetter til sponsor [i tillegg kommer sosiosponsing]	-116 230	-125 460	-241 690
Inntektsførte sponsormidler	1 058 770	874 540	1 933 310

Note 11 – Aksjekapital

Den Norske Stat ved Det Kongelige Kulturdepartement eier 100 % av aksjene. 195 aksjer pålydende kr. 1 000, totalt kr. 195 000. Alle aksjer er i samme klasse.

NOTER

Note 12 – Egenkapital

	Aksjekapital	Overkursfond	Annen EK	Sum
Egenkapital 1.1.2015	195 000	10 000 000	21 536 109	31 731 109
Årets endring i egenkapital				
Årsresultat			5 921 119	5 921 119
Egenkapital 31.12.2015	195 000	10 000 000	27 457 228	37 652 228

Bundne midler

I forbindelse med saldering av statsbudsjettet for (St.prp. nr. 32, 2001/-02) ble det bevilget kr. 4,6 mill. i tilskudd til egenkapital til teatret. Midlene ble ytt ved plassering i et "Kontolån til Staten" som er avdragsfritt, men rentebærende. Kontolånet føres opp som en langsiktig fordring på Staten, og med en tilsvarende økning av innskutt egenkapital under posten "Annen egenkapital".

Note 13 – Bank og kasse

Andre budne likvider. Av bankinnskudd er kr. 415 913 budne midler.

Kontantstrømoppstilling

	2015	2014
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalinger fra salg av billetter	63 369 611	44 795 217
Innbetaling andre inntekter	18 859 828	8 972 103
Innbetalinger ved offentlige tilskudd	189 202 679	188 214 008
Utbetalinger for materialkostnader og andre driftskostnader	-59 146 841	-61 691 765
Utbetalinger til ansatte, pensjon, arbeidsgiveravgift, skattetrekk mv.	-175 481 602	-165 208 065
Periodisering av produksjonskostnader og andre kostnader	-3 013 099	1 480 909
Innbetalinger av renter	856 124	1 153 266
Utbetalinger av renter og andre finanskostnader	-1 175 869	-1 253 205
Innbetaling av aksjekapital		
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	33 470 830	16 462 468
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-3 472 103	-6 384 413
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-3 472 103	-6 384 413
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling av aksjekapital		
Investering i finansielle anleggsmidler		
Endring offentlig gjeld	935 088	1 037 699
Netto betaling langsiktig gjeld	3 026 017	-2 178 214
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	3 961 105	-1 140 515
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	33 959 832	9 750 340
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	27 958 859	18 208 519
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	61 918 691	27 958 859

SALGSSTATISTIKK

Pr. 31. desember 2015

Hovedscenen

	Antall forest.	Antall publ.	Gj.snitt pr. forest.	Besøks-%	Bill.innt. i 1000 kr.
Peer Gynt	31	19 576	631	85 %	5 660
Dyrene i Hakkebakkeskogen	59	42 204	715	97 %	12 011
Natten er dagens mor	26	12 024	462	66 %	3 443
Revisoren	35	16 504	472	64 %	5 287
En får værre som en er. En Ole Ivars musikal	11	7 282	662	90 %	2 314
Skylight	24	7 807	325	44 %	2 134
Klassen vår	31	18 033	582	83 %	4 982
Kafka	3	2 038	679	87 %	357
Verdiløse menn	19	13 532	712	98 %	4 250
Spkrbox JAM	1	393	393	53 %	22
Dugnad for Nepal	1	642	642	99 %	
17 mai matine	1	738	738	100 %	221
Skolerevy	2	924	462	63 %	164
Heddaprisen	1	570	570	82 %	40
Icon					
SUM HOVEDSCENEN	245	142 267	581	80 %	40 884

Amfiscenen

Vi tygger på tidens knokler	30	4 592	153	80 %	1 028
Helikopter	20	3 825	191	97 %	969
En julemiddag	26	5 047	194	98 %	1 233
Jo fortere jeg går	6	1 188	198	100 %	329
Seks roller søker en forfatter	21	3 198	152	87 %	643
Spkrbox County of kings	2	128	64	36 %	4
Minus 2	11	1 780	162	82 %	442
5 Morgen (Icon)	2	299	150	76 %	19
Morgen og kveld	44	8486	193	97 %	2 291
Lille Eyolf	32	6186	193	98 %	1 622
Sokrates forsvarstale	6	1188	198	100 %	277
Kjente jeg deg	3	594	198	100 %	134
Tigern (Icon)	2	263	132	66 %	34
Soldater (Icon)	1	39	39	20 %	2
SUM AMFISCENEN	206	36 813	179	95 %	9 026

Torshov

En får værre som en er. En Ole Ivars musikal	24	4 102	171	95 %	995
Det er sikkert og visst	22	1 762	80	73 %	196
Uprøvd jan.	1	70	70	58 %	4
10 på Torshov	3	495	165	58 %	38
Dido+	32	4 181	131	77 %	827
SUM TORSHOV	82	10 610	129	80 %	2 060

Malersalen

Konstellasjoner	17	1 017	60	98 %	159
Ingenting er ingenting	4	231	58	95 %	31
Strategier for en bedre fremtid	20	1 133	57	96 %	119
Mother Hunting	3	182	61	99 %	31
Uprøvd:	2	74	37	61 %	3
Grevlingens time	23	1 101	48	78 %	170
SUM MALERSALEN	69	3 738	54	90 %	512

Andre scener

	Antall forest.	Antall publ.	Gj.snitt pr. forest.	Besøks-prosent	Bill.innt. i 1000 kr.
Tre søstre, Nydalen	14	2252	161	95 %	567
Tre søstre, Bakscenen	2	230	115	100 %	54
Spkrbox: diverse	6	385		44 %	
Fri, Akershus	18	2465	137	81 %	151
SUM ANDRE SCENER	40	5 332	133	81 %	772
TOTALT EGNE SCENER	642	198 760	310	-	53 254

Publikumsaktiviteter

National Spesial (billett)	7	1 156			34
National Spesial (ikke billettavg)	63	10 931			
VIP-arrangementer	25	5 803			
Omvisninger	10	205	-	-	11
SUM	105	18 095			45

Lukkede forestillinger

Hovedscenen	17	4 870			248
Amfi	15	1 363			66
Torshov	3	397			17
Malersalen	11	508			26
Andre scener	1	138			6
SUM LUKKEDE	47	7 276			363
TOTALT EGNE SCENER	794	224 131			53 663

Turne og gjestespill

Kondolerer turne	22	11 000			
Samfunnets støtter	55	15 597			
Natten er dagens mor	30	7341			
Kafka	3	1 323			
FRI	2	475			
Vi Tygger (Stuttgart)	1	198			
Sum turne og gj.spill	113	35 934			
TOTALT DESEMBER 2015	907	260 065			53 663

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Nationaltheatret AS for 2015, som viser et overskudd på kr. 5.921.119. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret, teatersjef og selskapets direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.

En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Nationaltheatret AS per 31. desember 2015 og av resultatet og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

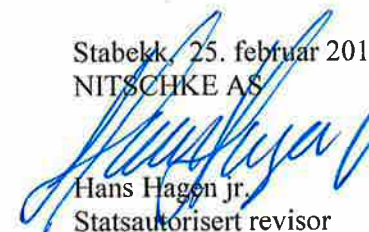
Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet til Nationaltheatret AS som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stabekk, 25. februar 2016
NITSCHKE AS

Hans Hagen jr.
Statsautorisert revisor

TILLITSVALGTE PR. 31.12.15:

Norsk Skuespillerforbund:

Marte Engebretsen, Heidi Goldmann,
Lasse Lindtner.

Film- og teaterteknisk forening:

Leder: Julian Madsø

Nestleder: Balz Baumgartner

Sekretær: Ruth Haraldsdottir Norvik

Kasserer: Anita Trinerud

Styremedlemmer: Even Alfheim

Mari Røsjø, Torgeir Gabrielsen,
Guri Elton, Cathrine Bråthen

Varamedlemmer: Guro Gjæssang,

Jannecke Klohs

NTL – Norsk Tjenestemannslag:

Kari Nordberg Svendsby

MFO – Musikernes Fellesorganisasjon:

Christina Johannessen (for insipientene)

Lise Roesen (for sufflørerne)

Vibeke Brathagen (vara for sufflørerne)

DET ER I OSS,
I DEG OG I MEG, AT
TEATRET
SKAPES. PÅ NY OG PÅ NY.
HVER KVELD.